

บุคลิกภาพห้องค์ประกอบ และทัศนคติด้านความรักของคู่สมรสที่มีความสุข
ในชีวิตสมรสต่างกัน

สารนิพนธ์
ของ
นายกิตติพัฒน์ สุขประสิทธิ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
ตุลาคม 2548
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

177.7
กบ74บ
ร.3

บุคลิกภาพห้วงค์ประกอบ และทัศนคติด้านความรักของคู่สมรสที่มีความสุข
ในชีวิตสมรสต่างกัน

บทคัดย่อ
ของ
นายกิตติพัฒน์ สุขประสิทธิ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
ตุลาคม 2548

h 282636 ร.3

กิตติพัฒน์ สุขประสิทธิ์. (2548). บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบและทัศนคติด้านความรักของ
คู่สมรสที่มีความสุขใน ชีวิตสมรสต่างกัน. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ).
กรุงเทพ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษา
สารนิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ ดร.นวลละอ อ สุภาผล.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ
ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติด้านความรัก และ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ
กับทัศนคติด้านความรักของคู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคคลที่เป็นสามีและภรรยาที่มีสถานภาพคู่
ซึ่งฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด มีสถานภาพเป็นผู้ที่ประกอบธุรกิจค้าขายอัญมณีขนาดย่อมในจังหวัดจันทบุรี
โดยมีคู่สมรสทั้งหมด 93 คู่ แบ่งเป็นคู่สมรสที่มีความสุขมาก 39 คู่ คู่สมรสที่มีความสุขปานกลาง
22 คู่ คู่สมรสที่มีความสุขน้อย 32 คู่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบวัดความสุขในชีวิตสมรส แบบวัดบุคลิกภาพ
ห้าองค์ประกอบ แบบวัดทัศนคติด้านความรัก

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบของคู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก มี 4 องค์ประกอบ
ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพมีสติ
มีสหสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง
($r = .425 - .647$) ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติด้านความรักของคู่สมรสที่มีความสุขในชีวิต
สมรสมาก มีสหสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ
($r = .615$) ส่วนบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับทัศนคติด้านความรักของคู่สมรสที่มีความสุขใน
ชีวิตสมรสมาก มีบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ สององค์ประกอบ ได้แก่ บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพ
มีสติ มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01กับทัศนคติด้านความรัก
โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ ($r = .312$ และ $r = .403$)

ขณะที่ พบว่าบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบทุกองค์ประกอบ ความ
สัมพันธ์ระหว่างทัศนคติด้านความรัก และความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบแต่ละ
องค์ประกอบทุกองค์ประกอบกับทัศนคติด้านความรักของคู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลาง
และน้อยไม่มีความสัมพันธ์กัน

THE FIVE-FACTOR MODEL OF PERSONALITY AND LOVE ATTITUDES OF
MARRIED COUPLES AT DEFFERENT LEVELS OF MARITAL HAPPINESS

AN ABSTRACT
BY
KITTI PHAT SOOKPRASIT

Presented in partial Fulfillment of the Requirements for the Master of
Education Degree in Developmental Psychology
at Srinakharinwirot University

October 2548

Kittiphath Sookprasit. (2005). *The Five-Factor Model of Personality and Love Attitude of Married couples at Different Levels of Marital happiness*. Master Project , M.Ed. (Development Psychology). Bangkok : Graduate School . Srinakarinwirot University. Project Advisor : Assoc.Prof.Dr. Nuanla-or Supapol.

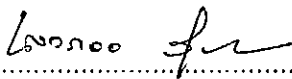
The purpose of this study was to study the relationship of the five-factor model of personality, the relationship of love attitudes and the relationship between the five-factor model of personality and love attitudes of married couples at different levels of marital happiness.

The sample for this study included 93 married couples, drawn from those doing small jewelry business in Chantaburi province : 39 married couples at a high level of marital happiness, 22 married couples at a moderate level of marital happiness, and 32 couples at a low level of marital happiness. The research instruments for collecting data were (a) The marital happiness scale, (b) The Neo five- factor inventory, and (c) The love attitude scale. The statistical methods for analyzing the data was Pearson's product-moment correlation coefficient.

The research results from this study revealed that the four factors, e.g., extraversion, openness, agreeableness, and conscientiousness of married couples at a high level of marital happiness were positively correlated ($r=.425-.647$) at the .01 level of significance, and their love attitudes were also positively correlated ($r=.615$) at the .01 level; their extraversion and conscientiousness were positively correlated with love attitudes ($r=.312$ and $.403$) at the .01 level, whereas no significant correlation was found in each of the five-factor model of personality and in love attitudes of those at a moderate and low level of marital happiness.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการ
ศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

๒๖๓๐๐ 

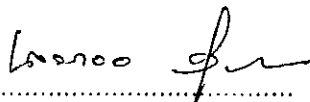
(รองศาสตราจารย์ ดร.นวลละออ สุภาพล)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

๒๖๓๐๐ 

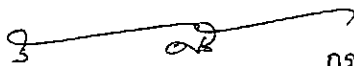
(รองศาสตราจารย์ ดร.นวลละออ สุภาพล)

คณะกรรมการสอบ

๒๖๓๐๐ 

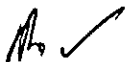
ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.นวลละออ สุภาพล)

๒ 

กรรมการสอบสารนิพนธ์

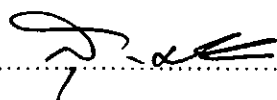
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัฒนา ศรีสัตย์วาจา)



กรรมการสอบสารนิพนธ์

(อาจารย์สมเกียรติ ทิพย์ทัศน์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ



คณบดีคณะมนุษยศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ สุภา ปานเจริญ)

วันที่ 13 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2548

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร.นวลลออ สุภาผล ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการทำสารนิพนธ์รวมทั้ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัฒนา ศรีสัตย์วาจา และ อาจารย์สมเกียรติ ทิพย์ทัศน์ ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบปากเปล่าและขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปรีชา ธรรมา รองศาสตราจารย์ ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และอาจารย์รักษ์ ชุณหกาญจน์ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม จนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตาที่ได้รับเป็นอย่างยิ่งจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

อนึ่งการวิจัยครั้งนี้จะไม่สามารถสำเร็จลงได้ หากปราศจากความกรุณาและการให้ความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งเพื่อน ๆ ทุก ๆ คนที่ให้ความช่วยเหลือตลอดระยะเวลาที่ทำงานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณด้วยความซาบซึ้งอย่างยิ่ง

ท้ายสุดผู้วิจัยขอขอบพระคุณ มารดาบิดา พี่สาว น้องสาว พี่ชาย อาจารย์กัลยา ที่คอยให้กำลังใจซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้วิจัยอย่างมาก จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

กิตติพัฒน์ สุขประสิทธิ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
จุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	4
ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
นิยามปฏิบัติการของตัวแปร.....	5
กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	9
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคู่สมรสที่มีความสุข.....	12
การสมรส.....	12
ชีวิตสมรส.....	13
การเลือกคู่ครอง.....	15
ชีวิตสมรสที่มีความสุข.....	18
กรอบแนวคิดในเชิงทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล.....	21
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุขในชีวิตสมรส.....	25
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ.....	27
ความหมายของบุคลิกภาพ.....	27
ความสำคัญของบุคลิกภาพ.....	29
แนวคิดในการสร้างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ.....	30
การสร้างแบบวัดบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ.....	30
ลักษณะสำคัญของบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ.....	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบกับความสุขในชีวิตสมรส.....	30
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติด้านความรัก.....	35
ความหมายของทัศนคติ.....	35
องค์ประกอบของทัศนคติ.....	37

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2(ต่อ) เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติด้านความรัก.....	37
ความรักคืออะไร ?.....	37
ความหมายของความรัก.....	38
วิธีการสร้างความรักของคู่สมรส.....	44
ปัจจัยที่มีผลต่อความรักของคู่สมรส.....	45
งานวิจัยเกี่ยวข้องกับทัศนคติด้านความรักกับความสุขในชีวิตสมรส.....	46
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	49
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	49
ประชากร.....	49
กลุ่มตัวอย่าง.....	49
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	56
การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
การเสนอผลการศึกษาค้นคว้า.....	58
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	76
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	76
ขอบเขตของการวิจัย.....	76
สมมติฐานการวิจัย.....	77
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	78
การดำเนินการวิจัย.....	78
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
อภิปรายผล.....	82

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5(ต่อ) ข้อเสนอแนะ.....	91
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	91
บรรณานุกรม.....	92
ภาคผนวก.....	98
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	112

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรต้นของการวิจัย.....	59
2	แสดงกลุ่มคู่สมรสที่มีความสุข (N = 93 คู่).....	62
3	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบของคู่สมรส ที่สามีและภรรยามีความสุขในชีวิตสมรสมาก (N = 39 คู่).....	63
4	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบของคู่สมรส ที่สามีและภรรยามีความสุขในชีวิตสมรส ปานกลาง (N = 22 คู่).....	65
5	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบของคู่สมรส ที่สามีและภรรยามีความสุขในชีวิตสมรส น้อย (N = 32 คู่).....	67
6	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติด้านความรักของคู่สมรสที่สามี และภรรยามีความสุขในชีวิตสมรสมาก (N = 39 คู่).....	69
7	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติด้านความรักของคู่สมรสที่สามี และภรรยามีความสุขในชีวิตสมรสปานกลาง (N = 22 คู่).....	69
8	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติด้านความรักของคู่สมรสที่สามี และภรรยามีความสุขในชีวิตสมรส น้อย (N = 32).....	70
9	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบกับทัศนคติ ด้านความรักของคู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก (N = 39 คู่).....	71
10	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบกับทัศนคติ ด้านความรักของคู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรส ปานกลาง (N = 22 คู่)	72
11	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบกับทัศนคติ ด้านความรักของคู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรส น้อย (N = 22 คู่).....	73
12	วิเคราะห์ตัวแปรบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ ทัศนคติด้านความรัก และลักษณะ ทางชีวสังคมที่สามารถทำนายความสุขในชีวิตสมรสของคู่สมรส.....	74

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

9

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมหน่วยที่เล็กที่สุดซึ่งก่อกำเนิดมาจากการที่หญิงและชายคู่หนึ่งทำการสมรสกันครองชีวิตร่วมกันฉันท์สามีภรรยา ซึ่งมีความผูกพันกันอย่างแน่นแฟ้น ในระหว่างสมาชิกปัจจุบันครอบครัวถือว่าเป็นสถาบันแรกของวิวัฒนาการของมนุษย์เป็นสถาบันเดียวที่ให้กำเนิดและ ทำหน้าที่วางรากฐานอันสำคัญให้แก่สถาบันอื่น ๆ ครอบครัวจึงได้ปฏิบัติหน้าที่อันสำคัญหลายอย่างเพื่อสังคม เป็นต้นว่า เป็นผู้กำหนดบุคลิกลักษณะเฉพาะให้กับสมาชิก ในครอบครัวสร้างความรู้สึกรักและผูกพันระหว่างสมาชิกถ่ายทอดความรู้เรื่องขนบธรรมเนียม ประเพณีการนับถือศาสนาการมีค่านิยมที่เหมาะสม ความรับผิดชอบ รู้จักการทำงานอันเป็น พื้นฐานอาชีพ (นิยม บุญมี. 2530 : 3) สิ่งเหล่านี้มีความสำคัญต่อการสร้างบุคลาการที่ดีมีคุณภาพ เพื่อการพัฒนาประเทศให้ เจริญก้าวหน้าต่อไป

มีนักปรัชญาหลายท่านได้ให้ภาพพจน์เกี่ยวกับสถาบันครอบครัวไว้แตกต่างกัน เช่น มาร์ติน ลูเธอร์ (Martin Luther) มองว่าชีวิตครอบครัวเป็นชีวิตที่หวานชื่น น่ารักและละเอียด ละอ่อนนุ่มนวลในทางตรงกันข้ามสติเวนสัน (Stevenson) มีความเห็นว่าชีวิตครอบครัวเปรียบเหมือน เหวที่ของการต่อสู้หรือสมรภูมิ หาใช่ทางที่ประดับด้วยกลีบกุหลาบไม่ ย่อมประสบทั้งความสุข และความทุกข์ประปนกัน (อบลรัตน์ พิชญ์ชยานนท์. 2531 : 1 อ้างอิงจาก Luther and Stevenson. 1881) หญิงและชายเมื่อตัดสินใจเข้าสู่ชีวิตสมรสทั้งคู่ย่อมคาดหวังและปรารถนา ชีวิตสมรสที่ประสบแต่ความสุข ความเข้าใจกัน กล่าวได้ว่า ไม่มีคู่สมรสคู่ใดต้องการชีวิตสมรส ที่ต้องประสบกับความล้มเหลวจนกระทั่งต้องลงเอยด้วยการหย่าร้างอย่างแน่นอน ซึ่งผลงานวิจัย ของเกล็น และวีเวอร์ (Glenn and Weaver 1981 : 161 – 168) พบว่าความสุขในชีวิตสมรส มีความสัมพันธ์กับความสุขส่วนรวมของชีวิตสูงกว่า ปัจจัยสำคัญอื่น ๆ และความสุขในชีวิต สมรสยังส่งผลให้คู่สมรสเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตที่ดีด้วย นอกจากนี้คู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรส ยังเป็นตัวบ่งชี้ตัวหนึ่งของการมีคุณภาพชีวิตสมรสที่ดี (อบลรัตน์ พิชญ์ชยานนท์. 2531 : 4 ; อ้างอิงจาก Lewis and Spainer. 1973) การที่บุคคล 2 คนจะเริ่มต้นชีวิตสมรสนั้นต้องผ่าน กระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน สัมพันธภาพต่างๆ เช่น การมีความคล้ายคลึงกันในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านพื้นฐานทางครอบครัว อายุ การศึกษา ศาสนา บทบาททางสังคม ด้าน เศรษฐกิจ ด้านบุคลิกลักษณะ ตลอดจนทัศนคติด้านต่าง ๆ ควรที่จะมีความใกล้เคียงกันจึงจะทำให้ ชีวิตสมรสมีความสุขและยังจะต้องมีการปรับตัวกันอยู่ตลอดเวลาเพื่อที่จะให้สัมพันธภาพของคู่ สมรสดียิ่งขึ้นเนื่องจากมีปัจจัยสำคัญหลายประการ ที่เข้ามามีบทบาทต่อคู่สมรสซึ่งคือ บุคคลสอง

คนที่จะใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน โดยมีงานวิจัยของ โทมัสและเคทีแซน แสดงให้เห็นว่าบุคคล ที่แต่งงานแล้วมีแนวโน้มจะมีความเหมือนกันในด้านต่าง ๆ ที่หลากหลายของบุคลิกลักษณะ

ตัวอย่างเช่น ลำดับชั้นทางสังคม ภูมิหลังทางจริยธรรม ระดับทางการศึกษา ศาสนา อาชีพ และที่พักรอาศัย (Williamson. 1966 : 50 – 52 ; citing Cavan. 1965 : 137 และต่อมา โดย ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรอื่น ๆ อีก เช่น ชชาติพันธุ์ ลำดับชั้นทางสังคม อายุ อาชีพ ลักษณะทางกายภาพ จิตใจ และบุคลิกภาพ จะเห็นได้ว่าบุคลิกภาพเป็นสิ่งที่มียบบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิต ความสุข ความสำเร็จและความล้มเหลวในด้านต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของบุคคลนั้นเป็นสำคัญ (เดโซ สวานานนท์. 2523 : 22) เนื่องจากปัจจัยทางด้านบุคลิกภาพมีความสำคัญต่อความสุขในชีวิตสมรสผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาค้นคว้ากับแปรดังกล่าวโดยได้ใช้ทฤษฎีบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบของ คอस्ताและแมคเคเร ซึ่งแบ่งบุคลิกภาพออกเป็น 5 องค์ประกอบดังนี้ (วัลภา สบายยิ่ง. 2542) บุคลิกภาพหวั่นไหว (neuroticism), บุคลิกภาพแสดงตัว (extraversion), บุคลิกภาพเปิดกว้าง (openness), บุคลิกภาพอ่อนโยน (agreeableness), บุคลิกภาพมีสติ (conscientiousness) ซึ่งผู้วิจัยต้องการศึกษาว่า ในคู่สมรสที่มีความสุขนั้น คู่สมรสมีบุคลิกภาพแต่ละด้านของบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบนั้น มีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างไร นอกจากตัวแปรด้านบุคลิกภาพแล้วสิ่งสำคัญที่พึงมีและเป็นพื้นฐานของชีวิตสมรสทุกคู่หนึ่งคือ ความรักของคู่สมรส

อิริกสัน (ชาวลิต สดากร. 2543 ; อ้างอิงจาก Erickson. 1993 : 888 - 900) ให้ความหมาย คำว่า “ความรักความห่วงใย” ว่า เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกแล้วทำให้อีกฝ่ายมีความสบายใจ อบอุ่นใจ ทำให้รับรู้ว่าผู้แสดงบทบาทดังกล่าวมีความรักความห่วงใยต่อตน และในชีวิตสมรสนั้นพฤติกรรมที่คู่สมรสแสดงออกเพื่อสื่อถึงความรักความห่วงใยที่มีต่อกันนั้น ได้แก่ การปฏิบัติต่าง ๆ ดังนี้คือ การแสดงความรักใคร่ผูกพัน การเป็นฝ่ายเริ่มต้นชักชวนพูดคุยเกี่ยวเรื่องต่าง ๆ การแสดงความรักห่วงใยในทุกข์สุข การรับรู้ได้อย่างเร็วในความไม่สบายใจของคู่สมรสอีกฝ่าย การไม่ทอดทิ้งในยามที่อีกฝ่ายมีปัญหาหรือป่วยไข้ การให้คำแนะนำในเรื่องต่าง ๆ เท่าที่จะทำได้การให้ความช่วยเหลือโดยที่อีกฝ่ายไม่ได้ขอร้อง การทำให้อีกฝ่ายผ่อนคลายจากความไม่สบายใจ เบื่อหน่าย หรือซึมเศร้า การกระตุ้นให้อีกฝ่ายมีความมั่นใจ การแสดงความชื่นชมยินดีเมื่ออีกฝ่ายประสบความสำเร็จในสิ่งต่าง ๆ การเคารพเชื่อถือในความคิดเห็นของอีกฝ่าย การพูดคุยด้วยอย่างจริงใจเปิดเผย การให้ความไว้วางใจต่ออีกฝ่าย การแสดงออกให้อีกฝ่ายรับรู้ว่าจะอยู่ด้วยกันตลอดไปโดยไม่ย่ำร้างและการเป็นเพื่อนที่ดีต่ออีกฝ่าย เป็นต้น โดยพฤติกรรมเหล่านี้ต้องเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างสม่ำเสมอและจริงใจ จะเป็นได้ว่าจากความหมาย ดังกล่าว คู่สมรสทุกคู่ควรจะมีพื้นฐาน ด้านความรักที่มีต่อกันอย่างสมบูรณ์ คอยหมั่นดูแลกันและกันไม่ให้ขาดความรักอยู่เสมอ

ฉะนั้น จากหลักการดำเนินชีวิตสมรสว่าทั้ง 2 ฝ่าย ควรมีบุคลิกภาพเข้ากันได้ คือเหมือนกัน และมีสิ่งอื่น ๆ เช่น ทศนคติเหมือนกัน เป็นต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าหลักการนี้เป็นจริงในสภาพสังคมปัจจุบันหรือไม่ โดยทำการศึกษาวิจัยในการหาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพและทัศนคติด้านความรักของคู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสมากและน้อยโดยคาดว่าความสัมพันธ์น่าจะเป็นไปตามหลักการดำเนินชีวิตคู่ดังกล่าวข้างต้นคือคู่สมรสที่มีความสุขในชีวิต

สมรสมากมีบุคลิกภาพและทัศนคติด้านความรักของกลุ่มสมรสเป็นไปในทางบวกส่วนกลุ่มสมรสที่มีความสุขน้อยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในทางลบ

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ คือ บุคลิกภาพหวั่นไหว บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติ ในแต่ละองค์ประกอบของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรส มาก
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ คือ บุคลิกภาพหวั่นไหว บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพ มีสติ ในแต่ละองค์ประกอบของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรส ปานกลาง
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง บุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ คือ บุคลิกภาพหวั่นไหว บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพ มีสติ ในแต่ละองค์ประกอบของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อย
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติด้านความรัก ของกลุ่มสมรสที่มีความสุขมาก
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติด้านความรักของกลุ่มสมรสที่มีความสุข ปานกลาง
6. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติด้านความรักของกลุ่มสมรสที่มีความสุขน้อย
7. เพื่อศึกษาบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ ต่อไปนี้ ได้แก่ บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติ มีความสัมพันธ์เชิงบวก ส่วนบุคลิกภาพหวั่นไหว มีความสัมพันธ์เชิงลบ กับทัศนคติด้านความรักของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก
8. เพื่อศึกษาบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบต่อไปนี้ ได้แก่ บุคลิกภาพหวั่นไหว บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติ มีความสัมพันธ์เชิงบวก กับทัศนคติด้านความรักของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลาง
9. เพื่อศึกษาบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบต่อไปนี้ ได้แก่ บุคลิกภาพหวั่นไหว บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติ มีความสัมพันธ์เชิงลบ กับทัศนคติด้านความรักของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบว่ากลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสมีบุคลิกภาพเหมือนกันส่วนกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อยมีบุคลิกภาพแตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์และเป็นเครื่องชี้แนะสำหรับผู้ทำการสมรสแล้ว และผู้ที่กำลังจะทำการสมรสในการปรับปรุงบุคลิกภาพให้เหมาะสม เพื่อก่อให้เกิดความผาสุกในชีวิตสมรสต่อไป

2. ทำให้ทราบว่าคู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสมากมีทัศนคติด้านความรักต่อคู่สมรสเหมือนกัน ส่วนคู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อยมีทัศนคติดังกล่าวแตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์และเป็นเครื่องชี้แนะสำหรับผู้ทำการสมรสแล้ว และผู้ที่กำลังจะทำการสมรสในการปรับปรุงบุคลิกภาพให้เหมาะสม เพื่อก่อให้เกิดความสุขในชีวิตสมรสต่อไป

3. การวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาความสำคัญของปัจจัยทางด้านบุคลิกภาพและทัศนคติของคู่สมรสที่เกี่ยวข้องกับความสุขในชีวิตสมรส นับเป็นการศึกษาประเด็นใหม่ทางด้านการครองชีวิตคู่ของสามีภรรยาโดยกลุ่มตัวอย่างเป็นคนไทยซึ่งยังไม่มีผู้ใดวิจัยมาก่อน จึงเป็นการวิจัยเรื่องแรกที่จะชี้ให้

เห็นความสำคัญของตัวแปร ทางจิตวิทยาที่มีต่อความมั่นคงของสถาบันครอบครัว

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ที่ประกอบธุรกิจค้าขายอัญมณีขนาดเล็กในจังหวัด จันทบุรี ปี พ.ศ. 2548

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคคลที่เป็นสามีและภรรยามีสถานภาพคู่ซึ่งฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีสถานภาพเป็นผู้ที่ ประกอบธุรกิจค้าอัญมณี ขนาดย่อมในจังหวัดจันทบุรี โดยมีคู่สมรสที่มีความสุขมาก 39 คู่ คู่สมรสที่มีความสุขปานกลาง 22 และคู่สมรสที่มีความสุขน้อย 32 คู่

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ

ความสุขในชีวิตสมรส แบ่งเป็น

- มาก
- ปานกลาง
- น้อย

2. ตัวแปรตาม

2.1 บุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ ได้แก่

- บุคลิกภาพหัวใจ
- บุคลิกภาพแสดงตัว
- บุคลิกภาพเปิดกว้าง
- บุคลิกภาพอ่อนโยน
- บุคลิกภาพมีสติ

2.2 ทัศนคติด้าน ความรักของคู่สมรส

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กลุ่มสมรสที่ประกอบธุรกิจค้าอัญมณีขนาดเล็กในจังหวัดจันทบุรี หมายถึง กลุ่มสมรสที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีอาชีพ ค้าขายอัญมณีแบบซื้อมาและขายไปทั้งในรูปแบบก่อนที่จะไม่ได้เจียรไน และที่เจียรไนแล้ว ทั้งสีแดง (ทับทิม) สีน้ำเงิน (ไพไลน) และ สีเหลือง (บุษราคัม) และสีอื่น ๆ ในจังหวัดจันทบุรี

นิยามปฏิบัติการของตัวแปร

คู่สมรสที่มีความสุข หมายถึง

คู่สมรสที่มีความสุข หมายถึงคู่สมรสที่มีความรักซึ่งกันและกัน มีความรู้สึกเป็นเพื่อน คู่ชีวิต มีความพอใจและมีความสุขจากการมีความสัมพันธ์ทางเพศ มีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับบทบาทของตน มีการสื่อสารในทางที่ดี มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ คือสามารถควบคุมอารมณ์ในทางที่ไม่เหมาะสม มีความศรัทธาในศาสนาเหมือนกัน รวมทั้งมีการเอื้อประโยชน์ต่อกัน และมีพฤติกรรมที่เปิดเผยนองไม่ปิดบังหรือมีความลับต่อกัน และประการสุดท้ายก็คือมีการสนับสนุนทางอารมณ์ คือมีความรัก ผูกพัน และ ร่วมทุกข์ร่วมสุขซึ่งกันและกัน ซึ่งในที่นี้ได้แบ่งเป็นคู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก ปานกลางและน้อย ดังนี้ คู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก ได้แก่ คู่สมรสที่สามีและภรรยา แต่ละฝ่ายได้คะแนนเฉลี่ยสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวม คู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตปานกลางได้แก่ คู่สมรสที่สามีและภรรยา ฝ่ายหนึ่งได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมและอีกฝ่ายหนึ่งได้คะแนนเฉลี่ยสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวม และคู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อย ได้แก่ คู่สมรสที่สามีและภรรยาแต่ละฝ่ายได้คะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวม

พฤติกรรมและความรู้สึกดังกล่าว มีรายละเอียดดังนี้

1. ความรัก หมายถึง การมีความรักเสนหา และต้องการการผูกพันทางร่างกายและอารมณ์ มีความปรารถนาที่จะใกล้ชิดกันและกัน ยอมที่จะเสียสละให้กับอีกฝ่าย เป็นความรักที่บุคคลเป็นฝ่ายให้มากกว่าฝ่ายรับ โดยคิดถึงความสุขและผลประโยชน์ของกลุ่มสมรส เช่น ไม่คำนึงถึงความต้องการของตนเองเป็นใหญ่

2. ความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต หมายถึง การที่คู่สมรสมีพฤติกรรมเคียงคู่กันอยู่เสมอ เช่น ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันยามว่าง ทั้งกิจกรรมภายในและภายนอกบ้าน เช่น การทำกิจกรรมนอกบ้านร่วมกัน มีเวลาพูดคุยปรึกษาหารือเรื่องต่าง ๆ ร่วมกัน การเดินทางไปเยี่ยมเพื่อน ๆ และญาติร่วมกัน

3. ความสัมพันธ์ทางเพศ หมายถึง คู่สมรสที่สามารถปรับตัวเข้าหากันได้ในเรื่องเพศสัมพันธ์ คือไม่ปรารถนาที่จะร่วมเพศกับบุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่คู่สมรสของตน และมีความปรารถนาทางเพศเท่าเทียมกัน ไม่เคยแสดงความไม่พอใจเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับคู่สมรสของตน

4. ความสอดคล้องทางบทบาท หมายถึง ความเชื่อและความคิดเห็นของกลุ่มสมาชิกที่มีต่อพฤติกรรมใดเหมาะสมกับแต่ละฝ่าย และพฤติกรรมใดควรทำหรือไม่ควรทำ เช่น มีความคิดตรงกันบทบาทด้านการเป็นผู้นำและจัดการการเงินของกลุ่ม มีความคิดตรงกันในการตัดสินใจ การคิดตรงกันในด้านบทบาทการเป็นสามีหรือภรรยาที่ดี

5. การสื่อสารที่ดี หมายถึง การเป็นผู้ฟังที่ดีมีความเห็นอกเห็นใจและเปิดเผยต่อกัน โดยเมื่อเกิดปัญหาใด ๆ มีการปรึกษาหารือกัน รับฟังและทำความเข้าใจในความรู้สึกของอีกฝ่ายหนึ่ง ใช้คำพูดระหว่างกันที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ

6. วุฒิภาวะทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถควบคุมอารมณ์ที่แสดงต่อกันได้ดี มีความสามารถปรับตัวให้เข้ากับความต้องการและความคาดหวังของอีกฝ่ายได้ดี มีความสามารถในการยืดหยุ่นหรือผ่อนปรนซึ่งกันและกัน และปรับตัวต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี

7. การมีศรัทธาต่อศาสนา หมายถึง การประพฤติปฏิบัติทางกาย วาจา ใจ หรือการกระทำใด ๆ ในการดำเนินชีวิตประจำวันตามหลักศาสนา หากเป็นศาสนาพุทธก็หมายถึง การปฏิบัติตามหลักธรรม เป็นต้น กลุ่มสมาชิกมีการปฏิบัติทางศาสนาเหมือนกัน สามารถนำศาสนามาปรับใช้ในชีวิตได้เป็นอย่างดี สนับสนุนซึ่งกันและกันในการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา

8. การเอื้อประโยชน์ต่อกัน หมายถึง มีความคิดที่จะมีความเสียสละต่อกัน และปรารถนาให้อีกฝ่ายได้รับประโยชน์ ต่างฝ่ายเป็นทั้งฝ่ายรับ และผู้ให้ มีความเต็มใจที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกันเมื่อรู้ว่าอีกฝ่ายต้องการความช่วยเหลือ

9. การเปิดเผยตนเอง หมายถึง การไม่มีความลับต่อกัน เปิดเผยความเป็นตัวตนที่แท้จริงอย่างตรงไปตรงมา เปิดใจกว้างในการรับฟังข้อขัดแย้งของกันและกันได้

10. การรับรู้ถึงความห่วงใยจากกลุ่มสมาชิก หมายถึง การไม่ทอดทิ้งกันในยามที่อีกฝ่ายมีปัญหา หรือป่วยไข้ แสดงความรักใคร่ ผูกพันกัน แสดงความห่วงใยในทุกข์สุขของอีกฝ่าย นิยามปฏิบัติการดังกล่าวข้างต้น วัดได้ด้วยแบบวัดความสุขในชีวิตสมรส ซึ่งเป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้าง มีจำนวน 40 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยข้อความเพื่อให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึก ความคิดเห็น หรือการกระทำ แล้วเลือกตอบในคำตอบที่ให้ไว้ ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่าจาก "จริงมากที่สุด" ถึง "ไม่จริงมากที่สุด" ในการตอบแบบวัดนี้ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนแต่ละข้อจาก 1-5 คะแนน และคะแนนรวมจาก 40-200 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มแสดงถึง มีความสุขในชีวิตสมรสมาก ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม แสดงว่า มีความสุขในชีวิตสมรสน้อย

นิยามปฏิบัติการดังกล่าวข้างต้น วัดได้ด้วยแบบวัดความสุขในชีวิตสมรส ซึ่งเป็นแนววัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีจำนวน 40 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยข้อความเพื่อให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึก หรือความคิดเห็นหรือการกระทำเพียงไร แล้วเลือกตอบในคำตอบที่ให้ไว้ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่าจาก "จริงมากที่สุด" ถึง "ไม่จริงมากที่สุด" ในการตอบแบบวัดนี้ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนแต่ละข้อจาก 1-5 และคะแนนรวมจาก 40-200 คะแนน กลุ่มสมาชิกสามีและภรรยาได้คะแนนสูง

กว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มแสดงถึงความสุขในชีวิตสมรสมาก ส่วนคู่สมรสที่สามีและภรรยาได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มแสดงว่า มีความสุขในชีวิตสมรสน้อย

บุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ หมายถึง

1. บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ หมายถึง ลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลซึ่งมีผลต่อการกำหนดแบบแผนวิธีการคิดและพฤติกรรมตามการรับรู้ของตนเองในลักษณะต่าง ๆ 5 ลักษณะ ซึ่งสามารถวัดได้ด้วยแบบวัดบุคลิกภาพ NEO-FFI ของคอสตา และแมคเคอร์ ซึ่งแบ่งบุคลิกภาพเป็น 5 องค์ประกอบ คือ

1.1 บุคลิกภาพหวั่นไหว (neuroticism) หมายถึง เป็นผู้ที่มีความวิตกกังวล (anxiety) ความรู้สึกเป็นศัตรูอย่างโกรธเคือง (angry hostility) ความรู้สึกซึมเศร้า (depression) การคำนึงถึงแต่ตนเอง (self-consciousness) การมีแรงกระตุ้นในตนเองสูง (impulsiveness) และมีอารมณ์เปราะบาง (vulnerability)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ มีลักษณะวิตกกังวล ตื่นเต้นง่าย มีความรู้สึกไม่ปลอดภัย มีแรงกระตุ้นในตนเองสูง ไม่รู้จักพอเพียง การอุปาทานว่าเจ็บป่วย

บุคคลที่ได้คะแนนสูง มีลักษณะเยียบสงบ ไม่หวั่นไหวง่าย รู้สึกผ่อนคลาย กล้าหาญ รู้สึกปลอดภัย พึงพอใจในตนเอง

1.2 บุคลิกภาพแสดงตัว (extraversion) หมายถึง การเป็นผู้ที่มีความอบอุ่น (warmth) ความชอบอยู่ร่วมกับผู้อื่น (gregariousness) การแสดงออกแบบตรงไปตรงมา (assertment) การชอบมีกิจกรรม (activity) ชอบแสวงหาความตื่นเต้น (excitement-seeking) การมีอารมณ์ด้านบวก (positive emotions)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ มีลักษณะสำรวม สงบเสงี่ยม ใจเย็น พูดน้อย ชอบอยู่ลำพังคนเดียว เน้นการทำงานมากกว่าสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล

บุคคลที่ได้คะแนนสูง มีอหิชาศัยนาคบ ตื่นตัว ช่างคุย มองโลกในแง่ดี ชอบอยู่ร่วมกับคนอื่น สนุกสนานและมีความรักให้คนอื่น ตลอดจนเป็นที่รักใคร่ชอบพของคนอื่น

1.3 บุคลิกภาพเปิดกว้าง (openness) หมายถึง การเป็นคนช่างฝัน (fantasy) ความสุนทรีย์ (aesthetics) การเปิดเผยความรู้สึก (feeling) การปฏิบัติ (actions) การมีความคิด (Ideas) การยอมรับ ค่านิยม (values)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ มีลักษณะชอบทำตามประเพณีนิยม มีความสนใจในเรื่องต่าง ๆ น้อย ไม่ชอบงานศิลปะ ไม่ชอบการวิเคราะห์ ไม่สนใจความเป็นไปของโลก

บุคคลที่ได้คะแนนสูง มีความสนใจเรื่องต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง อยากเรียนรู้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการ ไม่ชอบทำตามประเพณีนิยม

1.4 บุคลิกภาพอ่อนโยน (agreeableness) หมายถึง การเป็นผู้ไว้วางใจผู้อื่น (trust) ความตรงไปตรงมา (straightforwardness) ความรู้สึกเอื้อเฟื้อ (altruism) การยอมตามผู้อื่น (compliance) การถ่อมตน (modesty) และมีจิตใจอ่อนโยน (tender-mindedness)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ มีลักษณะพูดจาหยาบคาย ชอบเยาะเย้ยผู้อื่น ระวัง สงสัย ไม่ให้ความร่วมมือ มีความอาฆาตพยาบาท เขี้ยวโหด โกรธง่าย

บุคคลที่ได้คะแนนสูง มีจิตใจอ่อนโยน ความเป็นธรรมชาติ ไว้วางใจผู้อื่น ให้ความช่วยเหลือ ให้อภัย ตรงไปตรงมา ถูกหลอกลวงง่าย

1.5 บุคลิกภาพมีสติ (conscientiousness) หมายถึง การมีความสามารถ (competence) ความเป็นระเบียบ (order) การมีความรับผิดชอบในหน้าที่ (dutifulness) การมีความต้องการสัมฤทธิ์ผล (achievement striving) ความมีวินัยในตนเอง (self discipline) และ มีความคิดที่สามารถปฏิบัติได้ (deliberation)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ เป็นบุคคลที่ไม่มีจุดหมาย ไขว่ไขว่ไม่ได้ ขี้เกียจ สะเพร่า ไม่เอาใจใส่ต่องาน ละเลยหน้าที่ จิตใจอ่อนแอ

บุคคลที่ได้คะแนนสูง มีระเบียบ ไขว่ไขว่ได้ ขยันทำงาน มีวินัยในตนเอง ตรงต่อเวลา รอบคอบ ประณีต ทะเยอทะยาน มานะบากบั่น

ลักษณะของแบบวัดบุคลิกภาพห้าองค์ ซึ่ง สีนวล จำคำ (2544) แปลมาจากแบบวัดบุคลิกภาพ NEO-FFI ของคอสตา และแมคเคอร์ (1992) โดยผู้วิจัยนำมาปรับปรุงเพียงเล็กน้อย เป็นประโยคประกอบด้วยมาตราส่วนประมาณค่า 5 หน่วย จาก "จริงมากที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" ประกอบเป็นจำนวน 60 ประโยค บุคลิกภาพแต่ละด้านประกอบด้วย 12 ประโยค ซึ่งมีทั้งข้อความทางบวกและทางลบ คะแนนบุคลิกภาพแต่ละด้านของแต่ละคนจึงมีพิสัยอยู่ระหว่าง 12-60 คะแนน ผู้ที่ตอบ "จริงมากที่สุด" ในข้อความทางบวก หรือผู้ที่ตอบ "ไม่จริงเลย" ในข้อความทางลบจะได้คะแนนสูง ส่วนผู้ที่ตอบ "ไม่จริงเลย" ในข้อความทางบวกหรือผู้ที่ตอบ "จริงมากที่สุด" ในข้อความทางลบ จะได้คะแนนน้อย ในกรณีแบ่งผู้ตอบเป็นกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ สำหรับบุคลิกภาพแต่ละด้านใช้คะแนนเฉลี่ยของแบบวัด ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยจัดเป็นผู้มีบุคลิกภาพแบบนั้นสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย

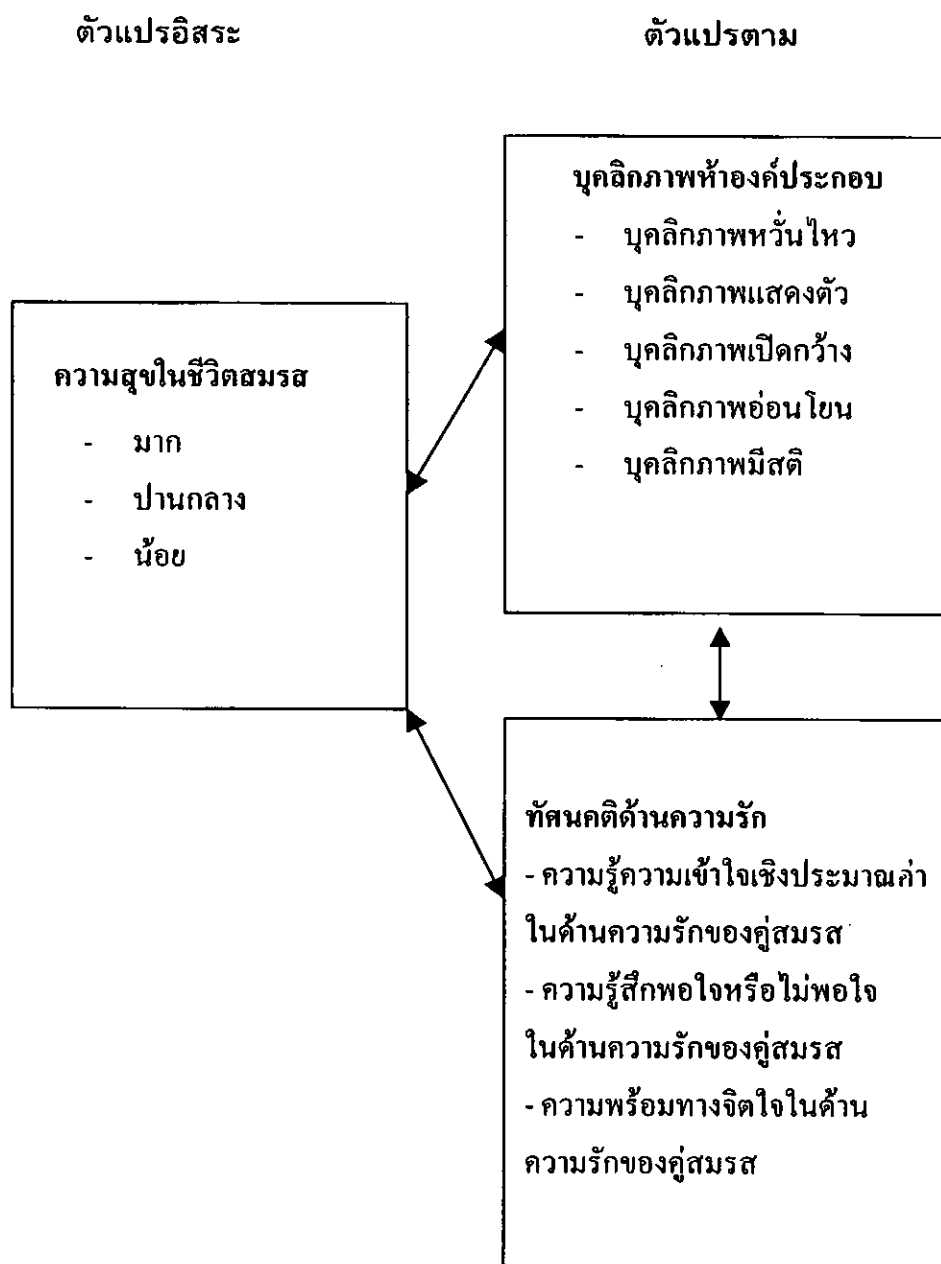
ทัศนคติด้านความรักของคู่สมรส หมายถึง

ทัศนคติด้านความรักของคู่สมรส หมายถึง ความผูกพัน รักใคร่ อยากใกล้ชิดสนิทสนม มีความสุขด้วยกัน มีเพศสัมพันธ์ มีความชื่นชมยินดี มีความเห็นอกเห็นใจ ความห่วงใยอาทร ให้อภัยซึ่งกันและกันและมีความรู้สึกร่วมทุกข์ร่วมสุข บรรารณาความรัก และบรรารณาที่จะได้รับด้วยความรัก

ตัวแปรนี้วัดได้โดยแบบวัด "ทัศนคติด้านความรักของคู่สมรส" ซึ่งเป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น จำนวน 30 ข้อ มีข้อคำถาม ครอบคลุมทัศนคติด้านความรักดังกล่าวข้างต้น แต่ละข้อประกอบด้วย มาตราส่วนประมาณค่า 5 หน่วย "จริงมากที่สุด" ถึง "ไม่จริงมากที่สุด" ในการตอบแบบวัดนี้ ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนแต่ละข้อจาก 1-5 คะแนน พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 30 – 150 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสุดในข้อคำถามเชิงบวกจะได้คะแนนทัศนคติด้านความรักสูงและผู้ที่ได้คะแนนสูงในคำถามเชิงลบจะมีทัศนคติด้านความรักต่ำ

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

จากจุดมุ่งหมายในการวิจัยซึ่งผู้วิจัยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ของบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ ในแต่ละองค์ประกอบรวมทั้งทัศนคติด้านความรักของคู่สมรส ฉะนั้นจึงกำหนดกรอบการวิจัยดังนี้



ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสมากสามีและภรรยาibuคลิกภาพห้าองค์ประกอบในแต่ละองค์ประกอบ คือ บุคลิกภาพหวั่นไหว บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติ เหมือนกัน คือ มีสหสัมพันธ์เชิงบวก
2. กลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลางสามีและภรรยาibuคลิกภาพห้าองค์ประกอบ ในแต่ละองค์ประกอบ คือ บุคลิกภาพหวั่นไหว บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติ เหมือนกัน คือ มีสหสัมพันธ์เชิงบวก
3. กลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อยสามีและภรรยาibuคลิกภาพห้าองค์ประกอบในแต่ละองค์ประกอบ คือ บุคลิกภาพหวั่นไหว บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติ แตกต่างกัน คือ มีสหสัมพันธ์เชิงลบ
4. กลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสมากสามีและภรรยาibuทัศนคติด้านความรักของกลุ่มสมรสเหมือนกัน คือ มีสหสัมพันธ์เชิงบวก
5. กลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลางสามีและภรรยาibuทัศนคติด้านความรักของกลุ่มสมรสเหมือนกัน คือ มีสหสัมพันธ์เชิงบวก
6. กลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อยสามี และภรรยาibuทัศนคติด้านความรักของกลุ่มสมรสแตกต่างกัน คือ มีสหสัมพันธ์เชิงลบ
7. บุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบต่อไปนี้ ได้แก่ บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติ มีสัมพันธ์เชิงบวก ส่วนบุคลิกภาพด้านหวั่นไหวมีสหสัมพันธ์เชิงลบ กับทัศนคติด้านความรักของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก
8. บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบ ต่อไปนี้ ได้แก่ บุคลิกภาพหวั่นไหว บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติด้านความรักของกลุ่มสมรสที่มี ความสุขในชีวิตสมรสปานกลาง
9. บุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบต่อไปนี้ ได้แก่ บุคลิกภาพหวั่นไหว บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติ มีความสัมพันธ์เชิงลบกับทัศนคติด้านความรักของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษางานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับความสุขในชีวิตสมรสของคู่สมรส ซึ่งจะศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรด้านบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบตัวแปรทัศนคติด้านความรักซึ่งผู้วิจัยได้เสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคู่สมรสที่มีความสุข
 - 1.1 การสมรส
 - 1.2 ชีวิตสมรส
 - 1.3 การเลือกคู่ครอง
 - 1.4 ชีวิตสมรสที่มีความสุข
 - 1.5 กรอบแนวคิดในเชิงทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
 - 1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุขในชีวิตสมรส
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ
 - 2.1 ความหมายของบุคลิกภาพ
 - 2.2 ความสำคัญของบุคลิกภาพ
 - 2.3 องค์ประกอบที่สำคัญของบุคลิก - บุคลิกห้าภาพห้าองค์ประกอบ
 - 2.4 ลักษณะสำคัญของบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ
 - 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบกับความสุขในชีวิตสมรส
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติด้านความรัก
 - 3.1 ความหมายของทัศนคติ
 - 3.2 องค์ประกอบของทัศนคติ
 - 3.3 ความรักคืออะไร ?
 - 3.4 ความหมายของความรัก
 - 3.5 องค์ประกอบของความรัก
 - 3.6 วิธีการสร้างความรักของคู่สมรส
 - 3.7 ปัจจัยที่มีผลต่อความรักของคู่สมรส
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติด้านความรักกับความสุขในชีวิตสมรส

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคู่สมรสที่มีความสุข

การสมรส

นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันการสมรสได้เปลี่ยนแปลงไปหลายอย่างทั้งในด้านการเลือกคู่ครอง ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยาและการใช้ชีวิตคู่ การสมรสเป็นสิ่งสำคัญเพราะเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างครอบครัวซึ่งเป็นพื้นฐานของสังคม และการสมรสเป็นกลไกที่สังคมกำหนดขึ้นเพื่อให้หญิงชายมีโอกาสดูแลชีวิตร่วมกัน และ สร้างครอบครัวขึ้นใหม่เป็นของตนเอง

การสมรส เป็นปัจจัยสำคัญขั้นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การก่อตั้งครอบครัว เป็นแนวทางให้บุคคลในครอบครัว ได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานทั้งทางร่างกายและจิตใจ เมื่อเกิดการเริ่มต้นของชีวิตครอบครัวสมาชิกในครอบครัวจะปรับตัวร่วมกัน โดยแต่ละคนก็มีบุคลิกภาพและอารมณ์แตกต่างกันไป ความทุกข์ของคนใดคนหนึ่งในการครอบครัวจะมีผลกระทบต่อคนอื่น ๆ ด้วย (เอมอร มณีวัฒนา. 2538 : คำนำ) เนื่องจากคนทั่วไปมองชีวิตสมรสว่าเป็นอุดมคติเป็นสิ่งสวยงามและเป็นเป้าหมายสูงสุดของชีวิต การสมรสจึงเป็นจุดหมายอันสูงสุดของบุคคลทั่วไป และ การที่คู่สมรสแต่งงานกัน ก็เพื่อความต้องการ ต้องการความรัก ความผูกพัน และเอาใจใส่ ความต้องการเพื่อนเพื่อแบ่งปันความรู้สึก และทำกิจกรรมร่วมกัน ความต้องการมั่นคง ความต้องการที่จะเป็นพ่อแม่ และความต้องการที่จะตอบสนองทางเพศเพื่อที่จะให้เกิดความรู้สึกสมบูรณ์แบบในฐานะเพศชายและเพศหญิง

กนิษฐา บุญยัง (2540) กล่าวว่า การสมรส หมายถึง การแต่งงานซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดครอบครัว ซึ่งตาม พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมายของคำว่า "สมรส" หมายถึง การแต่งงาน และการแต่งงานหมายถึง การทำพิธีให้ชายหญิงอยู่กินเป็นผัวเมียกันตามประเพณีดังนั้น ในการที่ชายหญิงตกลงใจที่จะใช้ชีวิตร่วมกัน และปรารถนาจะเป็นคู่ครองซึ่งกันและกัน เมื่อสมรสกันแล้วก็จะทำให้เกิดกลุ่มสังคมขนาดเล็กที่เรียกว่า "ครอบครัว" ซึ่งเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดของสังคม เพราะต้องทำหน้าที่ที่สำคัญในการสร้างความมั่นคงของชีวิตและจิตใจให้แก่สมาชิกของสังคมทุกคน ครอบครัวที่มีคุณภาพจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะมีผลต่อคุณภาพของคนในสังคมต่อสังคมเองด้วย

อานนท์ อาภาภิรา (2515 : 128) กล่าวว่า การสมรส คือ การที่ชายคนหนึ่งกับหญิงคนหนึ่งแสดงตนให้สังคมได้ประจักษ์ว่า เขาทั้งสองจะร่วมความเป็นอยู่โดยปฏิบัติตามวิธีการของกฎหมายและขนบธรรมเนียมประเพณีที่ใช้อยู่ในท้องถิ่นนั้น และโดยผลแห่งการนี้ทั้งสองฝ่ายย่อมเกิดสิทธิและหน้าที่ต่อกัน

อนุลักษณ์ นิติรัช (2525 : 14) ระบุว่า การสมรส คือ การร่วมชีวิตคู่ อยู่กินเป็นสามีภรรยากัน แต่การสมรสจะถูกต้องตามกฎหมายก็ต่อเมื่อคู่สมรสได้จดทะเบียนกันแล้ว

ทวีศักดิ์ ธีระบัญชาศักดิ์ ร.ด.อ. (2543 : 23) สรุปว่า การสมรสมีความหมายหลายระดับตั้งแต่การสมรสเป็นกระบวนการที่ทำให้การมีเพศสัมพันธ์ของมนุษย์เป็นเรื่องที่ถูกต้องเหมาะสมและดีงามเป็นวิธีการที่ทำให้มนุษย์ได้มีชีวิตอยู่ร่วมกับคนรัก ซึ่งจะทำให้มนุษย์รู้สึกอบอุ่น

ดังนั้น ผู้วิจัยสรุป ความหมายของ การสมรส ว่าบุคคลสองคนที่รักใคร่ชอบพอกัน สมัครงใจที่จะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันพร้อมที่จะเผชิญความทุกข์และความสุขร่วมกันและต้องการที่จะ สร้างสถาบันครอบครัวขึ้นเป็น สังคมใหม่

ชีวิตสมรส

คูเบอร์ และฮารอฟ (อุบลรัตน์ พิชย์นันท์ 2531 : 4 ; อ้างอิงจาก Cuber และ Harroff) ศึกษาชีวิตสมรสว่าเกิดขึ้นเนื่องจากการที่คู่สมรสต่างฝ่ายต่างมีความรักซึ่งกันและกันหรืออาจเกิดขึ้นเนื่องจากการคาดหวังประโยชน์ที่จะได้รับจากอีกฝ่ายหนึ่ง โดยการสมรสมิได้เกิดขึ้นเนื่องจากความรักแต่เพียงอย่างเดียว สัมพันธภาพระหว่างสามีภรรยา จะต้องมีความเข้าใจที่ดีระหว่างกัน เต็มใจที่จะร่วมทุกข์ร่วมสุข และมีความเชื่อมั่นร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน มีการพูดคุยติดต่อสื่อสารอย่างเปิดเผย ตลอดจนยอมรับในคุณค่าและเคารพในศักดิ์ศรีของอีกฝ่ายหนึ่ง

เลวิส และสเปเนียร์ (ฉันทนา วุฒิกิจจารี 2544 : 10 – 11 ; อ้างอิงจาก Lewis and Spanier. 1979 : 274 - 285) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตที่เป็นกลุ่มปัจจัยที่สำคัญที่สุด น่าจะเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสเนื่องจากชีวิตสมรสคือการเริ่มต้นชีวิตคู่ของคนสองคนปฏิสัมพันธ์ ในแง่บวกระหว่างทั้งสองมีมากเท่าใดความมั่นคงในชีวิตสมรสก็มีมากเท่านั้นในทางกลับกันหากคู่สมรสมีปฏิสัมพันธ์กันไม่ดี การอยู่ร่วมกันย่อมไม่ราบรื่น แม้ปัจจัยแวดล้อมเหมาะสมหรือเอื้ออำนวยให้คู่สมรสได้อยู่ร่วมกันอย่างดีเพียงใดก็ตาม สิ่งที่มาอาจจะเป็นความจำยอมในการอยู่ด้วยกันหรือในที่สุดอาจจะถึงกับแยกทางกันเดินก็ได้ การปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของคู่สมรสสามารถดูได้จากการแสดงออกหรือผลของปฏิสัมพันธ์ในหลาย ๆ แง่มุม เช่น การยอมรับกันและกันในทุก ๆ ด้าน (สรีระร่างกาย จิตใจ เพศสัมพันธ์ ฯลฯ) ความสนิท สเนหาที่มีต่อกัน การสื่อสารกันอย่างมีประสิทธิภาพ การมีบทบาทที่สอดคล้องกัน (ความสมานฉันท์ทางบทบาท) และการมีความสัมพันธ์กันแบบเพื่อนคู่ชีวิต ซึ่งรายละเอียดของปฏิสัมพันธ์เหล่านั้น มีดังนี้

1. การยอมรับกันและกัน

การยอมรับกันและกันเป็นสิ่งสำคัญเบื้องต้นของการที่คู่สมรสจะอยู่ด้วยกันได้ เพราะการสมรสย่อม หมายถึง การต้องการใช้ชีวิตด้วยกันตลอดชีวิต ต้องเป็นหน้ากันทุกวัน ต้องมีกิจกรรมร่วมกัน ต้องปรึกษาหารือกัน แก้ปัญหาร่วมกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การยอมรับกันในทุกแง่มุมทำให้ทั้งคู่อยู่ด้วยกันโดยไม่มีความขัดแย้งทางความคิดและอารมณ์ ไม่รำคาญกัน ไม่เบียดกัน ไม่ดูถูกกัน ไม่เกลียดกันลักษณะการยอมรับกันและกันได้ มีตัวชี้วัดต่าง ๆ เช่น การมองอีกฝ่ายหนึ่งในแง่ดี พอใจในคู่ชีวิตทั้งรูปร่างหน้าตา สติปัญญา ความคิดเห็นและจิตใจ ซึ่งทำให้ทั้งคู่สื่อสารกันได้อย่างราบรื่น แม้ต่อการตอบสนองทางเพศสัมพันธ์ที่คู่สมรสมอบให้ ยอมรับในตัวตน รวมไปถึงค่านิยมต่าง ๆ ของอีกฝ่ายหนึ่ง เป็นต้น

2. ความสนิทสนมหาต่อกัน

ความสนิทสนมหาต่อกันเป็นปัจจัยด้านอารมณ์ที่จะทำให้คู่สมรสรู้สึกผูกพันกัน อย่างลึกซึ้งซึ่งเป็นเรื่องของการแสดงออกซึ่งความรักใคร่ ความต้องการทางเพศและรสนิยมทางเพศที่สอดคล้อง กันมีความสุขในการมีเพศสัมพันธ์ร่วมกัน รวมไปถึงการสนับสนุนส่งเสริมเป็นที่พึ่งทางใจ มีความเสมอภาคกัน (ไม่มีการได้เปรียบเสียเปรียบหรือกดขี่ทางเพศ) ขณะเดียวกันก็ไม่ละเมิดสิทธิส่วนตัวของกันและกัน ให้เกียรติกัน เคียงข้างกันออกสังคม ให้สังคมยอมรับและชื่นชมในการเคียงคู่กันของทั้งสอง ฯลฯ

3. การสื่อสารกันอย่างมีประสิทธิภาพ

การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง การที่คู่สมรสสื่อสารกันได้มีความเข้าใจ พุดคุยกันในเรื่องหลากหลาย มีเวลาพุดคุยกัน และที่สำคัญคือ เห็นความสำคัญของการพุดคุยกันด้วย

4. การมีบทบาทที่สอดคล้องกัน

การมีบทบาทที่สอดคล้องกัน หรือความสมานฉันท์ทางบทบาทหมายถึง ความเห็นที่สอดคล้องกันระหว่างสามีภรรยาว่าใครควรจะมียบทบาทใด ซึ่งครอบคลุมการแสดงออกต่าง ๆ เช่น การสามารถตอบสนองความต้องการของอีกฝ่ายได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด การทำหน้าที่ตามควรแห่งบทบาทของตน (การเป็นสามี ภรรยา เป็นหัวหน้าครอบครัวดูแลรักษาบ้าน ทรัพย์สิน ฯลฯ) ได้อย่างดี และทำบทบาทได้ใกล้เคียงกับบทบาทที่คาดหวังให้ได้มากที่สุด แบ่งบทบาทอย่างยุติธรรม (ร่วมกันรับผิดชอบด้านเศรษฐกิจ การทำงานบ้าน การเลี้ยงลูก เป็นผู้เลี้ยงลูก อบรมสั่งสอน แม้แต่การลงโทษลูก ฯลฯ) การมีบุคลิกภาพที่คล้ายคลึงกัน มีการปรองดองกันสูง ฯลฯ

5. การมีความสัมพันธ์กันแบบเพื่อนคู่ชีวิต

ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยาในการเป็นเพื่อนคู่คิด หมายถึง การที่คู่สมรสมีการพึ่งพาอาศัยกันและกันในแง่อารมณ์และความคิด มีการทำกิจกรรมร่วมกัน มีการไปไหนมาไหนด้วยกันและร่วมกันแก้ปัญหาของครอบครัว อาจรวมถึงมีการไปวัดด้วยกันด้วย ดังนั้นในแนวคิดทางการศึกษาคู่สมรสไทยจึงนำรวมไปถึงการมีความสอดคล้องกันในการนับถือศาสนา การปฏิบัติตนตามแนวทางศาสนาร่วมกัน เช่น ทำความดี ละเว้นความชั่ว ยึดหลักจรรยาบรรณ รวมไปถึงการทำบุญไปวัด ฯลฯ ด้วยกัน

ดังนั้น ชีวิตสมรสที่ดีนอกจากมีความคล้ายคลึงกันแล้ว มีความเป็นคู่ชีวิต และมีการเอื้อประโยชน์ต่อกันในเรื่องต่าง ๆ เช่น บุคลิกภาพและทัศนคติด้านต่าง ๆ แล้ว ยังต้องมีการปรับตัวที่ดี มีการสื่อสารระหว่างคู่สมรสที่ดี มีความพึงพอใจซึ่งกันและกัน มีความขัดแย้งต่ำ มีการประสานกันระหว่างคู่สมรสเป็นอย่างดี ซึ่งคู่สมรสคู่ใดมีลักษณะดังกล่าวก็มีแนวโน้มที่จะเป็นคู่สมรสที่มีความสุข ในทางกลับกันคู่สมรสที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น นั้นก็มีแนวโน้มที่จะมีความสุขแตกต่างกันกับคู่สมรสดังกล่าวข้างต้น

การเลือกคู่ครอง

การเลือกคู่ครองเป็นกระบวนการทางสังคม (Social Process) ในหลาย ๆ วัฒนธรรม ได้ยอมรับว่าเป็นสิ่งสำคัญมากเป็นกระบวนการตัดสินใจที่สำคัญที่สุดของชีวิต โดยเริ่มต้นจากการที่หนุ่มสาวมาปฏิสัมพันธ์กัน และฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้ใช้รูปแบบวิธีการเกี้ยวพาราสี (courtship) ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นในหลาย ๆ ลักษณะที่จะนำพวกเขาทั้งสองมาสู่ความชอบพอโดยมีความรักเป็นพื้นฐานในการเลือกคู่

เบลล์ (ทวิริสมี ธนาคม. 2524 : 103 ; อ้างอิงจาก Bell.1971) กล่าวว่า การเลือกคู่ครองเป็นกระบวนการต่อเนื่องในการเลือกคู่ครองที่จะแต่งงานโดยเริ่มพิจารณาแต่เฉพาะคนในกลุ่มเดียวกัน (endogamy) คนที่มีคุณสมบัติคล้ายกัน (homogamy) และคนที่มีบุคลิกที่ผู้เลือกต้องการ (personality need)

การเรตต์ (Garret. 1982 : 119) กล่าวว่า การเลือกคู่ครองเป็นกระบวนการตัดสินใจที่สำคัญของชีวิตคนหนุ่มสาว ในหลาย ๆ วัฒนธรรมนั้นได้รับการยอมรับว่าเป็นสิ่งสำคัญมาก เป็นลักษณะการเลือกจากบุคคลที่เหมาะสมโดยเปรียบเทียบภูมิหลังที่คล้ายกัน ลำดับชั้น การสืบทอดศาสนา และความเข้ากันดีของอายุ

ก้อ สวัสดิพานิชย์ (2519 : 125) หนุ่มสาวเมื่อถึงวัยอันสมควรและมีความพร้อมบางประการแล้ว ก็ย่อมคิดถึงการมีครอบครัว หนุ่มสาวทั้งหลายจึงคบหาสมาคมกับเพื่อนต่างเพศ ความมุ่งหมายของการคบเพื่อนต่างเพศอาจมีหลายประการ แต่ความมุ่งหมายที่สำคัญประการหนึ่งก็คือการเลือกคู่ครอง

นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2520 : 220 และ 234) กล่าวว่า การเลือกคู่ครองหรือผู้ที่จะมาร่วมชีวิตเพื่อการสมรสนั้น ถือเป็นงานพัฒนาการที่สำคัญอย่างหนึ่งตั้งแต่วัยรุ่นตอนปลายจนถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น การเลือกคู่ครองจึงถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของชีวิต เป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่จะพิจารณาคูณสมบัติพื้นฐานของผู้ที่จะได้รับเลือกให้เป็นคู่ครอง

สรุปได้ว่า ความหมายของมโนทัศน์การเลือกคู่ครองในความหมายที่ศึกษานี้ เป็นกระบวนการทางสังคมที่ปัจเจกบุคคลได้ตัดสินใจเลือกบุคคลโดยใช้หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่คิดว่าเหมาะสมกับตนมากที่สุดเพื่อเลือกบุคคลนั้นมาเป็นคู่สมรส

การพิจารณาเลือกคู่ครอง

อนุลักษณ์ นิติรัช (2525 : 13 -14) สรุป ทฤษฎีการเลือกคู่ครองจากแนวคิดของ เคปพาร์ค (Kephart. 1961 : 267) และ กู๊ด (Goode. 1970 : 156 - 157) ไว้หลายทฤษฎี เช่น

1. homogamy theory เป็นทฤษฎีที่สรุปว่า บุคคลมักมีแนวโน้มในการเลือกคู่ครองที่มีลักษณะต่าง ๆ ทางสังคม ภายนอกหรือจิตวิทยาที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกับตน ทฤษฎีนี้มีผู้ใช้ในขอบเขตต่างกันไปบ้าง เช่น ใช้ในความหมายแคบเฉพาะความเหมือนกันทางกายภาพ เช่น ส่วนสูง สีผิว ความอ้วนผอม รวมถึงความเหมือนกันทางกายภาพ ความต้องการที่เหมือนกัน

2. propinquity theory เป็นทฤษฎีที่เสนอว่า บุคคลมีแนวโน้มจะแต่งงานกับผู้อยู่ใกล้ชีวิตมากกว่าคนที่อยู่ไกล เช่น อยู่ละแวกบ้านเดียวกัน โรงเรียนหรือสถานที่ทำงานเดียวกัน เคยเป็นเพื่อนเล่นกัน เป็นต้น ที่เน้นสนใจศึกษาเป็นพิเศษ คือ ความใกล้ชิดทางที่อยู่อาศัย ทฤษฎีนี้ยืนยันว่าการแต่งงานจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบุคคลมีโอกาสดูพบปะกัน

3. complimentary needs theory ทฤษฎีความต้องการที่ตรงกันข้าม โดยมองว่าในแง่ของพื้นฐานทางจิตวิทยาแล้ว การเลือกคู่ย่อมมีความต้องการพิเศษในสิ่งที่ตนเองไม่มีหรือที่ตนเองต้องการ เช่น คนที่ถ่อมตนมักจะชอบคนที่ชอบควบคุม แสงอำนาจ หรือมีความเด่นเหนือบุคคลอื่น

นอกจากนั้น อนุลักษณ์ นิธิรัช (2525 : 10 - 13) ยังได้สรุปเกณฑ์ในการพิจารณาการเลือก คู่ครองไว้หลายประการ ดังนี้

1. การพิจารณาระดับการศึกษา ความผาสุกในชีวิตสมรสมีความสัมพันธ์กับการศึกษาของกลุ่มสมรส กลุ่มสมรสที่มีระดับการศึกษาสูงมักจะมีความผาสุกในชีวิตมากกว่ากลุ่มสมรสที่มีระดับการศึกษาต่ำ อาจเป็นเพราะว่าการศึกษานั้นจะนำไปสู่อาชีพที่ดี ซึ่งจะทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวมั่นคงยิ่งขึ้น นอกจากนั้น การได้รับการศึกษาหมายถึงการมีความรู้ประสบการณ์ช่วยให้มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ดีขึ้น มีทัศนคติในการดำรงชีวิตที่ดี สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้มีการปรับตัวเข้าหากันดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ชายหญิงมักมีความโน้มเอียงที่จะเลือกคู่ครองที่มีระดับการศึกษาใกล้เคียงหรือคล้ายกัน เพราะจะช่วยให้ชีวิตสมรสประสบความสำเร็จมาก

2. การพิจารณาระดับเศรษฐกิจ ผู้ที่คิดจะแต่งงานจำนวนไม่น้อยมักพิจารณาฐานะและความเป็นอยู่ของครอบครัวเป็นสำคัญ ซึ่งหญิงมักมีความต้องการแต่งงานกับชายที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงกว่าตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหญิงที่มาจากครอบครัวชั้นกลางและชนชั้นที่ใช้แรงงาน กลุ่มสมรสที่มาจากครอบครัวที่มีระดับเศรษฐกิจต่างกัน ย่อมมีเกณฑ์ในการใช้จ่ายเงินผิดกัน บางคนใช้จ่ายอย่างประหยัด บางคนฟุ่มเฟือย กลุ่มสมรสจึงควรทำความเข้าใจและตกลงกันก่อนว่าจะให้จ่ายอย่างไรเพื่อความผาสุกในชีวิตสมรส นอกจากนั้นกลุ่มสมรสที่มีระดับเศรษฐกิจแตกต่างกันมาก อาจก่อให้เกิดความยุ่งยากในการอยู่ร่วมกัน ถ้าไม่เข้าใจซึ่งกันและกันอย่างเพียงพอ

3. การพิจารณารูปร่างหน้าตา จากการสัมภาษณ์กลุ่มสมรสซึ่งมีอาชีพและฐานะต่าง ๆ กันว่าใช้เกณฑ์อะไรในการเลือกคู่ครอง ผลปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างเลือกเกณฑ์รูปร่างหน้าตาดีเป็นอันดับแรก การเลือกคู่ครองโดยดูรูปร่างหน้าตานั้น มีข้อควรสังเกตว่าความงามของคนหนึ่ง ๆ ไม่จำเป็นต้องเป็นความงามที่สังคมทั่วไปยอมรับ แต่เป็นความงามที่ผู้เลือกนิยมชอบเอง ซึ่งอาจจะแตกต่างกับความคิดเห็นของบุคคลอื่นก็ได้ นอกจากนั้น การมีรูปร่างหน้าตาดีพอไปกันได้ยังช่วยให้เกิดความมั่นใจเมื่อร่วมกิจกรรมทางสังคมด้วย

4. การพิจารณาความประพฤติและนิสัย โดยทั่วไปนิสัยนั้นจะติดตัวมาตั้งแต่เด็กและมักจะเป็นอยู่เช่นนั้นตลอดไป บางคนอาจปรับปรุงให้ดีขึ้นได้แต่ต้องใช้ความพยายามเป็นพิเศษ อย่างไรก็ตาม กลุ่มสมรสไม่ควรเสี่ยงว่าภายหลังสมรสแล้วกลุ่มสมรสจะเปลี่ยนนิสัยได้ เพราะความสมรส ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวในชีวิตสมรส

5. การพิจารณาบุคลิกภาพ ชีวิตสมรสที่ราบรื่นมีความสุขเกิดจากบุคลิกภาพที่กลมกลืนกันได้ ในการพิจารณาบุคลิกภาพนี้วุฒิภาวะเป็นเรื่องสำคัญที่สุด เพราะจะทำให้ชีวิตสมรสประสบความสำเร็จอย่างดี วุฒิภาวะนี้หมายถึงถึงด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและอารมณ์ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความมั่นคงทางอารมณ์ดูเหมือนจะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด คนที่ไม่สามารถควบคุมอารมณ์และความรู้สึกของตนเองได้ จะมีผลกระทบกระเทือนต่อความสุขในชีวิตสมรสได้มาก ส่วนคนที่ควบคุมอารมณ์ได้จะสามารถปรับตัวเข้ากับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ดีและพยายามทำสิ่งต่าง ๆ ในปัจจุบันได้ด้วยดี

6. การพิจารณาความรัก ความเข้าใจซึ่งกันและกัน สำหรับความรักที่จะนำความสุขมาสู่ชีวิตสมรสนั้น คือ ความห่วงใยและผูกพันในสวัสดิภาพกันและกัน การตัดสินใจเลือกคู่ครองจะมีความรักความเข้าใจซึ่งกันและกันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ถ้าสมรสกันโดยปราศจากความรัก มักขาดการให้อภัยซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะบทบาทของสตรีเปลี่ยนไปเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น ช่วยเหลือตัวเองได้ ความอดทนต่อชีวิตสมรสน้อยลง ฉะนั้น ถ้าไม่มีความรักซึ่งกันและกัน เวลาเกิดปัญหาจะขาดเครื่องยึดเหนี่ยวทำให้ชีวิตสมรสสิ้นสุดลงได้

7. การพิจารณาสุขภาพทางกายและทางจิต การมีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ มีจิตใจร่าเริงแจ่มใส และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ด้วยดีนั้น ควรเป็นเกณฑ์อย่างหนึ่งในการที่จะเลือกคู่ครองเพราะชีวิตครอบครัวจะต้องเผชิญกับความรับผิดชอบต่าง ๆ มากมาย คนที่มีร่างกายแข็งแรงมีอารมณ์มั่นคง มีสุขภาพจิตที่ดีจะสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี ย่อมทำให้ชีวิตสมรสราบรื่นเป็นสุข นอกจากนั้น การที่คู่สมรมีสภาพดีทั้งกายและทางจิต ยังมีผลดีต่อบุตรด้วยเพราะถ้าคู่สมรมีสภาพไม่สมบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีโรคที่สามารถถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์ เช่น โรคจิตทรมาน ปัญญาอ่อน โรคเบาหวาน หรือการมีโรคติดต่อบางชนิด เช่น ซิฟิลิส หนองใน ซึ่งโรคเหล่านี้มีผลต่อบุตรที่เกิดมาได้ หรือการมีประวัติความเจ็บป่วยเป็นโรคจิตในครอบครัว สิ่งเหล่านี้มีผลต่อคู่สมรสอย่างมาก

8. การพิจารณาศาสนา เชื้อชาติ และสัญชาติ คนส่วนใหญ่จะนิยมเลือกคนที่มีศาสนา เชื้อชาติและสัญชาติเดียวกัน เพราะเป็นการง่ายในการที่จะปรับตัวเข้าหากัน สำหรับเรื่องศาสนานั้นถ้าแต่ละฝ่ายไม่ค่อยเคร่งครัดหรือยึดมั่นในหลักศาสนาของตนจนเกินไป ถึงแม้จะนับถือคนละศาสนาก็ไม่ค่อยมีปัญหามากนัก เพราะทุกศาสนาสอนให้คนกระทำความดี ฉะนั้น ผู้มีหลักธรรมประจำใจก็ย่อมประพฤติดี มีความเมตตาช่วยเหลือมนุษยชาติทั้งสิ้น แต่สำหรับบางศาสนาที่เคร่งครัดมาก เช่น เมื่อสมรสแล้วจะต้องเปลี่ยนมานับถือศาสนาเดียวกับตน อาจเกิดความขัดแย้งในเรื่องศาสนามาถึงบุตรได้ อย่างไรก็ตาม ถ้าคู่ครองนับถือศาสนาต่างกันมักก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในเรื่องความเชื่อ การปฏิบัติเกี่ยวกับศาสนาและความรู้สึกคุณค่าชีวิต ซึ่งอาจส่งผลต่อการกระทบกระเทือนต่อการดำรงชีวิตในด้านอื่น ๆ ด้วย ดังนั้นคู่ครองที่นับถือศาสนาต่างกันอาจมีปัญหาและต้องปรับตัวเข้าหากันมากขึ้น

9. การพิจารณาวัฒนธรรม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี คนส่วนใหญ่นิยมที่จะเลือกคู่ครองที่มีวัฒนธรรม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีที่คล้ายคลึงกับตน เพราะสามารถปรับตัวเข้าหากันได้ง่าย

10. การพิจารณารสนิยมและความสนใจ รสนิยมหรือความชอบมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความสนใจ การเลือกคู่ครองที่มีรสนิยมและความสนใจตรงกันจะเป็นรากฐานอันมั่นคงที่จะช่วยให้ชีวิตสมรสมั่นคงถาวรยิ่งขึ้น

จากทฤษฎีและเกณฑ์การเลือกคู่ที่กล่าวมา ผู้วิจัยสรุป การเลือกคู่ครองว่า เป็นกระบวนการที่หญิงและชายที่ชอบกัน เริ่มศึกษาสัมพันธ์ภาพของกันและกันในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องเหมาะสมหรือปรับตัวเข้าหากันเพื่อที่จะเลือกเป็นคู่ครองในอนาคต

ชีวิตสมรสที่มีความสุข

ในการครองคู่กันของคู่สมรสทั้ง 2 จะนอกจากจากจะต้องมีความคล้ายคลึงกันทางพื้นฐานด้านต่าง ๆ ทั้ง ด้าน บุคลิกภาพ ด้านทัศนคติ และองค์ประกอบอื่น ๆ แล้วยังมีปัจจัยอื่นๆ อีกมากมาย

มีผู้วิเคราะห์ว่าลักษณะของบุคลิกภาพของคู่สมรสที่จะช่วยให้คู่ครองมีความสุขและอยู่ร่วมกันได้ตลอดยี่สิบปี มีลักษณะดังต่อไปนี้ (นิยม บุญมี. 2534 : 72)

1. เป็นผู้ให้ความร่วมมือกับบุคคลอื่นเป็นอย่างดี
2. มีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ เป็นอย่างดี
3. มีความเกรงใจและรู้สึกยกย่องให้เกียรติผู้อื่น
4. รู้จักสังเกตและเข้าใจในปฏิกริยาหรือพฤติกรรมที่ผู้อื่นแสดงออกมาและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์นั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี
5. รู้จักมีความโอ้อ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบ่งปันสิ่งของที่ตนต้องการให้บุคคลอื่น เช่นเดียวกับความต้องการของตน มิใช่จะเป็นผู้แสวงหาหรืออยากได้ทุกสิ่งทุกอย่างจากบุคคลอื่นจนขาดความละเอียด รู้จักละในเรื่องโลภะ สร้างนิสัยในเรื่อง จาคะ ให้บังเกิดขึ้น
6. ต้องเป็นบุคคลที่อดทนและสามารถข่มใจตนเองได้เมื่อเกิดสถานการณ์รุนแรงโดยไม่คาฝืน
7. จะต้องเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบในหน้าที่และขยันหมั่นเพียรในกิจการงาน เป็นอย่างดีโดยสม่ำเสมอ
8. ต้องมีบุคลิกลักษณะที่เปิดเผยและมีความซื่อสัตย์ซึ่งกันและกัน
9. ต้องเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดี และอารมณ์อันมั่นคง

จากที่กล่าวมาข้างต้นการที่คู่สมรสจะมาใช้ชีวิตร่วมกันต้องผ่านกระบวนการเลือกคู่ครองมาอย่างดีเพื่อให้สอดคล้องกับบุคลิกลักษณะที่ตนต้องการมากที่สุด ถ้าคู่สมรสคู่ใดมีบุคลิกภาพและทัศนคติด้านต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกันก็จะส่งผลให้คู่สมรสนั้นมีแนวโน้มที่จะมีความสุข

ความหมายของความสุขในชีวิตสมรส (Marital Happiness)

ได้มีผู้ให้ความหมายของความสุขในชีวิตสมรสไว้ต่าง ๆ กันดังนี้

เบอร์ (อับลรัตน์ พิชญชยะนนท์. 2531 : 6 ; อ้างอิงจาก Burr. 1976) กล่าวว่า นักทฤษฎีมักใช้ความสุขในชีวิตสมรส ในความหมายใกล้เคียงคำว่า ความพึงพอใจในชีวิตสมรส โดยเฉพาะ landis (1963)

เลวิส และสเปเนียร์ (Lewis and Spannier. 1979) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตสมรสถูกใช้ในความหมายหลายอย่าง เช่น ความพึงพอใจในชีวิตสมรส ความสุขในชีวิตสมรส การปรับตัวในชีวิตสมรส และประสิทธิผลของการสื่อสาร กล่าวคือ คุณภาพชีวิตสมรสเป็นสิ่งที่มีความหมายครอบคลุมองค์ประกอบหลายอย่าง que แสดงถึงคุณค่า และการประเมินความสัมพันธ์ทางการสมรส โดยประเมินในลักษณะที่เป็นความต่อเนื่องของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส คุณภาพชีวิตสมรสที่ดีเกี่ยวข้องกับการปรับตัวที่ดี การสื่อสารระหว่างคู่สมรสที่ดี มีความสุขในชีวิตสมรสสูง มีความพึงพอใจซึ่งกันและกัน มีความขัดแย้งถึงมีการประสานกันระหว่างคู่สมรสเป็นอย่างดี ซึ่ง คุณภาพชีวิตสมรสในลักษณะดังกล่าวนี้อาจจะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับ การปฏิสัมพันธ์ของคู่สมรสจะแสดงออกต่อกันได้ดีเพียงใด และขึ้นอยู่กับ การหน้าที่ของชีวิตสมรสว่าคู่สมรสจะปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของการเป็นสามีภรรยาได้มากน้อยเพียงใดด้วย

เบอร์ (Burr. 1973 : 41) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นเป้าหมายสำคัญในชีวิตสมรส ความพึงพอใจหมายถึงระดับที่ความปรารถนาของบุคคลได้รับการตอบสนอง มโนทัศน์นี้อาจกำหนดเป็นความพึงพอใจกับสถานการณ์ที่เฉพาะเจาะจง เช่น ความพึงพอใจทางเพศ ความพึงพอใจกับความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกในแง่นามธรรม (อัตวิสัย) ซึ่งเกิดขึ้นภายในบุคคล (อับลรัตน์ พิชญชยะนนท์. 2531 : 7 อ้างอิงจาก Burr. 1976)

ฮอลคินท์ (บุญประครอง ภานุรัตน์. 2531 : 11 ; อ้างอิงจาก Hawkins. 1968) กล่าวว่า ความพึงพอใจในชีวิตสมรสหมายถึง ความรู้สึกเชิงอัตวิสัย (subject feeling) ในลักษณะของความพึงพอใจ และความเพลิดเพลินซึ่งคู่สมรสได้รับโดยพิจารณาจากชีวิตสมรสในแง่ต่าง ๆ ในหลาย ๆ ด้าน โดยเน้นที่การรับรู้เกี่ยวกับชีวิตสมรสของบุคคลฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

พอร์ทเทอร์ และ ลอเลอร์ (พิมพ์พรณ สุรนันท์. 2535 อ้างอิงจาก Porter and Lawler) ให้ความหมายของ "ความพึงพอใจ" หมายถึงระดับความลงรอย (congruence) ระหว่างความคาดหวังของบุคคลและสิ่งตอบแทนที่บุคคลนั้นได้รับจริง ๆ ความหมายนี้มักใช้ในงานเขียนเกี่ยวกับความพึงพอใจต่องาน (job satisfaction) ซึ่งหากมองว่าในแง่ความพึงพอใจไม่ได้เป็นการประเมินเชิงทัศนคติ หรือการประเมินในเชิงอัตวิสัย (attitudinal or subjective assent) เพราะเป็นเงื่อนไขของความลงรอยระหว่างความคาดหวังและสิ่งตอบแทนที่ได้รับจริง

โดเนลลี (พิมพ์พรณ สุรนันท์. 2535 : 6 ; อ้างอิงจาก Donnelly) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ ว่าหมายถึง ปรากฏการณ์ในแง่นามธรรมเกี่ยวกับความเพลิดเพลินหรือความ

สบายใจ หรือความสุขที่ได้ประสบมา ความพึงพอใจในประเด็นที่ได้นำมาใช้แพร่หลายมากที่สุดในการศึกษาทางด้านครอบครัว

จันเพ็ญ คุปต์กาญจนากุล (2526 : บทคัดย่อ) ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความปรารถนาที่ได้รับการตอบสนองจากคู่สมรสที่มีต่อสถานการณ์ในชีวิตสมรสของตนเองในแง่ต่าง ๆ

อุบลรัตน์ พิชญ์ชนะนนท์ (2531 : 8) กล่าวว่า ความพึงพอใจในชีวิตสมรสหมายถึง ความรู้สึกพึงพอใจที่ผู้ตอบมีต่อสภาพชีวิตสมรสของตนเองในด้านต่าง ๆ คือ สถานภาพทางการเงินภายในครอบครัว กิจกรรมที่สามีภรรยากระทำร่วมกันนอกบ้าน การแสดงออกเกี่ยวกับความรักความผูกพันระหว่างคู่สมรส ภาระการงานภายในครอบครัว ความเกี่ยวข้องทางเครือญาติ และความสัมพันธ์ทางเพศ

ดังนั้น ผู้วิจัยสรุปว่า “ความสุขในชีวิตสมรส” หมายถึง การที่คู่สมรสมีความสุขหรือพึงพอใจกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้กระทำร่วมกัน ซึ่งทำให้เกิดความผูกพัน ประทับใจ ห่วงหาอาทรซึ่งกันและกัน ซึ่งส่งผลทำให้ชีวิตสมรสมีความสุข

องค์ประกอบที่ทำให้ชีวิตสมรสมีความสุข

อัมพล (เอมอร มณีวัฒนา. 2538 : 20- 21 ; อ้างอิงจาก อัมพล .ม.ป.ป.) กล่าวถึงการดำเนินชีวิตคู่อย่างมีความสุขว่า มีนักจิตวิทยาได้รวบรวมข้อคิดหรือวิธีการสร้างสัมพันธ์ภาพซึ่งคู่สมรสควรปฏิบัติต่อกันเพื่อให้ชีวิตสมรสมีความสุข ดังนี้

1. มีอารมณ์มั่นคง ถ้าคู่สมรสมีอารมณ์อ่อนไหวง่าย วู่วาม ใจร้อน ไม่ค่อยมีเหตุผล พิจารณาเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยอารมณ์ ก็จะเป็นเหตุให้เรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ลุกกลามเป็นเรื่องใหญ่ เป็นการบั่นทอนความสุขของทั้งสองฝ่าย
2. มีความใคร่ครวญ คู่สมรสควรจะใคร่ครวญ และคำนึงความรู้สึกและความต้องการของคู่ของตนบ้าง มิควรเอาแต่ใจตัวเองเป็นใหญ่ การใคร่ครวญถึงความรู้สึกของกันและกันนั้นทำให้เกิดความเข้าใจและผลัดกันโอนอ่อนผ่อนตามกัน ก็ทำให้ชีวิตสมรสมีความสุข
3. มีความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นหน้าที่ของสามีภรรยาที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลกันส่งเสริมความก้าวหน้าซึ่งกันและกัน ในยามที่มีปัญหาช่วยคลี่คลาย ยามไม่สบายใจ ไม่ช้าเต็มเมื่อฝ่ายใดทำผิดพลาดไป
4. เป็นคู่ใจ สามีภรรยาควรใช้ชีวิตด้วยกัน ผูกพันกันในหลายรูปแบบ คือ เป็นทั้งสามีภรรยา เป็นเพื่อนคู่ใจซึ่งบางครั้งสนุกสนานเฮฮาเหมือนเพื่อนกัน อาจนับถือกันเหมือนพี่น้อง การใช้ชีวิตร่วมกันในหลายรูปแบบทำให้สามีภรรยาไม่เบื่อกันและกัน
5. มีความไว้วางใจกัน สามีภรรยาควรจะใช้ชีวิตบนรากฐานของการไว้วางใจกัน เชื่อมั่นต่อกันปราศจากความระแวง เพราะความระแวงเป็นเหตุสำคัญของความแตกร้างในชีวิตสมรสและทำให้แต่ละฝ่ายขาดความเป็นอิสระในความคิดและการกระทำ

6. มีความเป็นห่วงกัน คู่สมรสควรมีความห่วงใยซึ่งกันและกัน พะวงถึงกันและปฏิบัติต่อกันด้วยความเหมาะสม ไม่ควรคิดว่าไม่ใช่หน้าที่ของเราปล่อยเขาไปตามลำพัง

ศรีทับทิม (เอมอร มณีวัฒนา. 2538 : 19 - 20 ; อ้างอิงจาก ศรีทับทิม. ม.ป.ป.)

กล่าวถึง วิธีการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกันของสามีภรรยา ดังนี้

1. การมีความรักและความเข้าใจซึ่งกันและกัน เช่น เข้าใจในความต้องการของแต่ละฝ่าย เข้าใจในความอ่อนแอ ความเข้มแข็ง ความบกพร่อง และความสามารถแต่ละฝ่ายในบทบาทหน้าที่ของตนเองและคู่สมรส เป็นต้น ทั้งความรักความเข้าใจจะสามารถช่วยกันแก้ไขหรือปิดเป่าอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ ที่บังเกิดขึ้นในครอบครัวได้โดยสันติวิธี

2. การแสดงความเข้าใจต่อกัน มีความเลื่อมใสศรัทธา ความเชื่อถือและไว้วางใจ ตลอดจนความเชื่อมั่นในกันและกัน ต่างฝ่ายต้องมีความซื่อสัตย์และจริงใจต่อกัน ซึ่งทั้งคู่ควรหลีกเลี่ยงการแสดงพฤติกรรมในทางที่จะก่อให้เกิดความนอกใจ หรือไม่จริงใจต่อกัน

3. ความอดทนและการให้อภัย ไม่มีสามีภรรยาคนใดจะไม่ประสบข้อขัดแย้ง หรือปัญหายุ่งยากกังวลใจในชีวิตสมรส ถ้าท่านรู้สึกได้เช่นนี้แล้วในฐานะสามีภรรยาที่ดีท่านควรจะพยายามมองข้ามข้อบกพร่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ของกันและกัน และเมื่อมีอะไรเกิดขึ้น ควรจะได้หันหน้าเข้าหากัน ร่วมปรึกษาหารือถึงปัญหาและช่วยกันแก้ไขต่อไป

4. การปรับตัวในเรื่องเพศ สามีภรรยาบางคู่อาจมีปัญหาในเรื่องเพศเนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องเพศ หรือความไม่สมบูรณ์ หรือความอ่อนแอ หรือเสื่อมสมรรถภาพของคู่สมรสในด้านกามารมณ์ แต่ละฝ่ายควรได้สำรวจตนเองเกี่ยวกับการปรับตนเองให้เป็นที่พึงพอใจต่อกันและกัน เมื่อทั้งสองฝ่ายมีความเข้าใจและสามารถตอบสนองทางเพศต่อกันและกันได้ด้วยดีแล้ว สัมพันธภาพของคู่สมรสจะกระชับแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

5. การมีประชาธิปไตยในครอบครัว เช่น การไม่ก้าวล่วงไปในสิทธิของแต่ละฝ่ายมากเกินไป ควรมีการยกย่องนับถือ ความเกรงอกเกรงใจ ไม่ล่วงเกินอีกฝ่ายหนึ่ง

กรอบแนวคิดในเชิงทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

หนังสือพฤติกรรมศาสตร์ได้กล่าวถึงทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมีอยู่มากมาย หลายทฤษฎีแต่ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะทฤษฎีทางจิตวิทยา นักจิตวิทยาสังคมได้ให้ความสนใจศึกษาเรื่อง ความดึงดูดใจระหว่างบุคคล และได้รวบรวมการศึกษาในเรื่องนี้จัดเป็นหลักเกี่ยวกับมนุษย์สัมพันธ์ไว้ว่ามีตรภาพระหว่างบุคคลคู่ใดคู่หนึ่งนั้น อาจเกิดขึ้นได้ใน 3 ประเภท คือ (ดวงเดือน พันธุภูมวนิน. 2523 : 80 - 88)

1. การอยู่เคียงกัน มิตรภาพจะเกิดขึ้นได้เมื่อบุคคลสองคนอยู่ในสถานที่ใกล้เคียงกัน เช่น นักเรียนที่จัดให้เรียนห้องเดียวกันและนั่งติดกัน เป็นคนในหอพักเดียวกัน บุคคลที่อยู่บ้านใกล้เคียงกันหรือคนที่ทำงานในสถานที่เดียวกัน เป็นต้น การที่บุคคลซึ่งอยู่ใกล้เคียงกันจะเลือกคบหากันมากกว่าคนที่อยู่ไกลกันนั้นเป็นเพราะว่า เมื่อ บุคคลอยู่ใกล้เคียงกันเป็นเวลานาน

ทำให้ติดต่อกันได้บ่อยครั้ง และการเกี่ยวข้องกันทำให้บุคคลได้รับความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับบุคคลที่ใกล้ชิดมากขึ้น

2. ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น บุคคลที่สามารถก่อประโยชน์ให้ผู้อื่นได้ ย่อมจะเป็นที่รักใคร่ชอบพอของคนที่เหลือเหล่านั้น ส่วนที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ให้ผู้อื่นย่อมจะเป็นที่รังเกียจเกลียดชัง ซึ่งเป็นหลักการเสริมแรงที่สามารถใช้อธิบายบ่อเกิดของมิตรภาพได้เป็นอย่างดี บุคคลที่สามารถจะให้รางวัลที่หาได้ยากแก่ผู้อื่น ย่อมจะดึงดูดใจผู้รับให้ชอบพอดนได้มากกว่าบุคคลที่ให้รางวัลซึ่งมีอยู่ดาษดื่นบุคคลจะเลือกคบผู้ที่ทำให้ตนได้กำไรในการคบหานั้น ผลกำไรนี้ยังมีมากเท่าไร ก็จะทำให้บุคคลนั้นเป็นที่น่าคบหามากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การที่บุคคลจะคบหาผู้อื่นต่อไปตามเดิม หรือจะเปลี่ยนไปคบคนใหม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับ การคาดคะเนว่าใครจะทำให้ตนได้กำไรในการคบหา มากกว่ากัน ในบางครั้งบุคคลอาจทนคบหาเพื่อนซึ่งเอาเปรียบตนทุกอย่าง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคคลนั้นเห็นว่า เพื่อนคนนี้มีค่ามากกว่าคนอื่น ๆ จึงยังทนคบหาต่อไป

3. ความคล้ายคลึงกัน จากการสังเกตโดยทั่วไป มักมีผู้พบว่าคู่รักคู่สมรส นั้น ส่วนมากจะมีลักษณะต่าง ๆ ทั้ง ทางร่างกาย ทางสังคม และทางจิตใจที่คล้ายคลึงกันหลายประการ ทั้งที่เป็นดังนี้อยู่เนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ คือ การที่บุคคลมีลักษณะสำคัญที่คล้ายคลึงกันหลายประการ เช่น มีความคิดเห็นคล้ายคลึงกันเรื่องระดับสติปัญญาเท่าเทียมกัน เป็นต้น จึงเป็นเหตุให้เกิดความสนใจชอบพอกัน คนที่มีลักษณะต่าง ๆ คล้ายคลึงกันย่อมมีโอกาสได้อยู่ในสถานที่ใกล้เคียงกันได้มากกว่าคนที่ มีลักษณะแตกต่างกัน และเมื่อบุคคลมาอยู่ใกล้กันก็จะเกิดมิตรภาพขึ้นได้

ความคล้ายคลึงกันซึ่งได้รับความสนใจ ในการศึกษาเกี่ยวกับมนุษย์สัมพันธ์มี 2 ประเภทคือ ความคล้ายคลึงกันทางความเชื่อและทัศนคติ และความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพ ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

3.1 ความคล้ายคลึงกันทางความเชื่อและทัศนคติ จากการศึกษาพบว่าบุคคลที่เป็นเพื่อนกันหรือเป็นคู่สมรสกันมีทัศนคติต่อเรื่องต่าง ๆ ที่สอบถามคล้ายคลึงกันมากกว่าบุคคลที่เขาไม่รู้จักและพบว่าความคล้ายคลึงกันทางทัศนคติต่อสิ่งต่าง ๆ เป็นปัจจัยสำคัญอันหนึ่ง ซึ่งจะทำให้คนแปลกหน้าเกิดความชอบพอกันขึ้นได้ ซึ่ง ดวงเดือน พันธุมนาวิน ได้อธิบายถึงสาเหตุที่ทำให้บุคคลที่มีทัศนคติคล้ายคลึงกันเกิดความชอบพอกันว่ามีสาเหตุประการใดประการหนึ่งหรือหลายประการดังนี้ ประการแรก เมื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งพบว่า คนอื่นมีความคิดเห็นเหมือนตนทำให้บุคคลนั้นเกิดความพอใจที่ความคิดเห็นของตนได้รับการยืนยันว่าถูกต้องประการที่สอง การที่บุคคลมีความชอบพอกันในสิ่งเดียวกัน ทำให้คาดหวังว่าเมื่อเกี่ยวข้องกันแล้วต่างคนต่างจะมีการพูดจาและกระทำในเรื่องนี้ ซึ่งจะทำให้เกิดความพอใจทั้งสองฝ่าย ประการสุดท้ายการที่บุคคลได้ทราบว่าตนมีทัศนคติคล้ายคลึงกับบุคคลอื่นทำให้บุคคลนั้นคาดได้ว่า ผู้ที่มีทัศนคติคล้ายตนจะต้องชอบพอดน จึงเป็นเหตุให้บุคคลที่เกิดความคาดหวังนี้ให้ความชอบพอกันก่อน

3.2 ความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพ จากการวิจัยทางด้านนี้โดยใช้แบบวัดบุคลิกภาพประเภทต่าง ๆ วัดบุคลิกภาพของบุคคลที่เป็นเพื่อนกัน และบุคคลที่ไม่รู้จักกันมาก่อน แล้วนำผลการวัดบุคคลมาเปรียบเทียบกัน ผลปรากฏว่าบุคคลที่เป็นเพื่อนกัน จะมีบุคลิกภาพประเภทต่าง ๆ ในปริมาณใกล้เคียงกันมากกว่าบุคคลที่มีได้เป็นเพื่อนกัน และจากการศึกษาบุคลิกภาพของคู่รักคู่สมรสนั้น ก็ปรากฏผลเช่นเดียวกันว่าคู่รักคู่สมรสที่มีความสุขมีบุคลิกภาพต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกัน มากกว่าคู่สมรสที่คลอนแคลน

โอกาสในการสร้างมิตรภาพ (เกสรี โปรดชนสาร. 2546 : 37 - 39) ได้แก่

1. ความใกล้เคียงกันกับทัศนคติในการมีคู่ครอง โดยสถิติแล้วกว่า 50% ของคู่แต่งงานมักอยู่ใกล้กัน ถึงห่างกันก็มักไม่เกิน 3-4 กิโลเมตร (ลลิตา ชีระสิริ. 2536 : 25) การเลือกคู่ครองที่มีรสนิยมใกล้เคียงกัน จะทำให้การดำเนินชีวิตไปได้ราบรื่นกว่าผู้ที่มีความรู้ในระดับใกล้เคียงกัน ในการพูดจาปรึกษาหารือก็จะทำได้ง่ายกว่าเข้าใจได้กว่า (วิภาเพ็ญ เจียสกุล. 2542 : 71) ด้านสติปัญญา และระดับการศึกษา คู่สมรสที่อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุขส่วนมากมักจะมีสติปัญญาในระดับใกล้เคียงกัน ถ้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีสติปัญญาระดับสูงกว่ามาก เป็นการยากที่อีกฝ่ายหนึ่งจะเข้าใจรอบรู้ทันกันได้ ฝ่ายที่มีสติปัญญาสูงมาก ย่อมเกิดความรำคาญ แต่ก็ยังมีอีกหลายคู่ที่ไม่ต้องการให้อีกฝ่ายหนึ่งรู้เท่าทันตนเอง (อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม. 2530 : 15)

2. ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นกับทัศนคติในการมีคู่ครอง สังคมในปัจจุบันให้ความสำคัญแก่ความมั่นคงมาก ฉะนั้น คนที่แต่งงานและร่ำรวยขึ้นก็มีผู้เห็นว่าฉลาด สังคมไม่เห็นด้วยที่คนจนจะแต่งงานกับคนจน จะเห็นได้จากคำ "เดี่ยอ้อมค้อม" หรือ "การรักกันจนยินดีไปกีดกันเกลือกิน" ในทางปฏิบัติจะไม่ทำให้เกิดผลดีแก่ใคร ฉะนั้นพ่อแม่ส่วนใหญ่จึงอยากให้ลูกมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้นหลังสมรส อย่างน้อยพึ่งตนเองได้ไม่ต้องรบกวนพ่อแม่และผู้อื่น หากลูกได้รับการอบรมว่าเงินเป็นค่านิยมที่สูงสุด ลูกอาจใช้เงินหรือทรัพย์สินสมบัติของอีกฝ่ายหนึ่งมาช่วยตัดสินใจเลือกคู่มากกว่าคุณสมบัติบางประการที่มีอยู่ในบุคลิกภาพของอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งถ้าขาดไปก็ จะทำให้ชีวิตการแต่งงานไม่มีความสุข หรือถึงกับแตกสลายได้ ด้วยเหตุที่สังคมของเรานิยมวัดดูเป็นใหญ่ ฐานะทางเศรษฐกิจจึงมักช่วยเลื่อนฐานะทางสังคมด้วย (ทวีรัชมี ธนาคม. 2529 : 122) การสมรสเป็นการสนองความต้องการจำเป็น ซึ่งบุคคลจะหาได้ยากหากไม่ได้ทำการสมรส ได้สอบถามชายหญิงที่แต่งงานแล้วไม่เกิน 1 ปี พบว่าความต้องการจำเป็นของชายหญิงไม่แตกต่างกันมากนัก หญิงตระหนักในความต้องการของตนมากกว่าชาย การสมรสที่มีความสุขคือ คู่ที่ได้รับสนองความต้องการจำเป็นที่มีความรู้ต้องการเหล่านี้ทำให้คนหลายคนแต่งงาน เช่น รักตน แสดงความรักใคร่ต่อตน ตนปรึกษาหารืออย่างไวใจได้ นับถืออุดมคติของตน ช่วยหนุนให้ตนผจญความลำบากได้เมื่อทุกข์ยาก เหล่านี้เป็นเหตุผลประการสำคัญที่ทำให้คนแต่งงาน (ทวีรัชมี ธนาคม. 2529 : 122 ; อ้างอิงจาก landis & landis. 1975 : 50-51) โดยทั่วไปหญิงที่แต่งงานกับชายที่มีฐานะทางสังคมสูงกว่า จะเลื่อนฐานะทางสังคมของตนสูงกว่าเดิม แต่ผู้ชายมีทางเลื่อนฐานะของตนเองได้มากกว่า และชายบางคนก็หยิ่งในตนมากกว่าที่จะฟัง "โง่บุญ " ส่วนผู้หญิงนั้นสังคมยอมรับการเปลี่ยนสถานภาพในสังคมจากการแต่งงานมากกว่าผู้ชายสังคมปัจจุบันให้

ความสำคัญแก่เศรษฐกิจมาก พ่อแม่ส่วนใหญ่จึงอยากให้ลูกมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้นหลังสมรส ลูกอาจใช้ฐานะทางเศรษฐกิจหรือทรัพย์สินสมบัติของอีกฝ่ายหนึ่งมาช่วยตัดสินใจเลือกคู่มากกว่า คุณสมบัติบางประการที่มีอยู่ในบุคลิกภาพของอีกฝ่ายหนึ่ง (พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. 2530 : 20) บางคนอาจแต่งงานด้วยเหตุผลที่ต้องการเพื่อนแก้ความเหงา หรืออาจแต่งงานเพราะถูกใจ ในเพศตอบสนองความต้องการซึ่งกันและกันได้ (นิยม บุญมี. 2534 : 45) โดยทั่วไปแต่ละบุคคลย่อมมีความชอบ ความสนใจ ความต้องการในกิจกรรมต่าง ๆ ไม่เหมือนกันและไม่เท่ากัน แต่จะมีหลักที่ตรงกันในเรื่องของความสะดวกสบายแก่ตนเอง เมื่อบุคคลเห็นว่าการมีคู่ครองมีครอบครัวจะเป็นการสนองความต้องการบางอย่างได้ดีกว่า ก็ย่อมจะต้องเต็มใจเลือกการแต่งงานดีกว่าที่จะต้องยอมอยู่อย่างโดดเดี่ยว เพราะการแต่งงานนอกจากจะเป็นการเปลี่ยนฐานะความเป็นอยู่ในสังคมให้ดีขึ้นแล้ว ก็ยังจะให้เกิดความสุขสะดวกสบายมีอิสระอย่างเปิดเผยด้วย

3. ความคล้ายคลึงกันกับทัศนคติในการมีคู่ครอง การแต่งงานจะอยู่กันยืดยาวมีความสุข อยู่ที่มีการมีคู่ครองอย่างถูกต้อง และทุกสิ่งทุกอย่างต้องอยู่ใกล้เคียงกันนับตั้งแต่อายุ ฐานะ ความรู้ ความสามารถ ความเชื่อถือ ศาสนา รูปร่างหน้าตา นิสัยใจคอ และสิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ ผู้ที่เกี่ยวข้อง ญาติพี่น้อง พ่อแม่ ของแต่ละฝ่ายต้องเข้ากันได้ ซึ่งก็มีผู้กล่าวไปในทำนองเดียวกันดังนี้ (วารุณี บิณฑสันต์. 2521 : 64) การมีคู่ครองทั้งสองฝ่ายต้องอยู่ในระดับที่คล้ายคลึงกัน เช่น ระดับสังคม ระดับการศึกษา ศาสนา ปรัชญาในชีวิต ค่านิยม เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ถ้ามีความแตกต่างกันมากในภูมิหลังหรือนิสัยใจคอของแต่ละคน ย่อมนำมาซึ่งปัญหาของทั้งสองฝ่าย การมีความสนใจคล้ายคลึงกันเป็นปัจจัยสำคัญในการเลือกคู่ครอง การพูดจาเข้าใจกันและรู้เรื่องย่อมจะพัฒนาให้ทั้งสองฝ่ายมีความสนใจในสิ่งต่าง ๆ คล้ายคลึงกัน (จารุณ สงขกุล. 2523 : 16 - 18) การมีคู่ควรเลือกคู่ครองที่นับถือศาสนาเดียวกันมีขนบธรรมเนียมประเพณีเหมือนกัน เพื่อมิให้เกิดปัญหายุ่งยากในการปฏิบัติตนเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อถือของแต่ละฝ่าย ความสนใจและรสนิยม คู่ครองที่มีความสนใจและรสนิยมตรงกันจะเป็นรากฐานอันมั่นคง ซึ่งจะช่วยให้ชีวิตสมรสยาวนาน (พิศวง ธรรมนันทา. 2523) การมีคู่ครองและการสมรสของไทย ชายหญิงไทยส่วนใหญ่เลือกคู่ครองที่มีความคล้ายคลึงกับตน (homogamy) ด้านเชื้อชาติ ศาสนา ฐานะ อายุ รสนิยม สถานะภาพทางสังคม และการศึกษาระดับใกล้เคียงกันหรือคล้ายคลึงกัน (นิยม บุญมี 2526 : 157) การมีคู่ครองอาจเกิดขึ้นจากความคล้ายคลึงกันทาง อาชีพ ระดับการศึกษา เมื่อชายหญิงที่มีภูมิหลังคล้ายกันโดยบุคคลที่มีฐานะการเงิน การศึกษาดีมักมองหาคู่ในระดับเดียวกัน จึงไม่ค่อยมีปัญหาในการเปรียบเทียบภูมิหลัง (พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. 2540 : 30 - 35) หญิงสาวจะเลือกคู่ครองที่มีนิสัยที่เหมือนหรือกลมกลืนกับเราและผู้ชายมีอายุมากกว่าผู้หญิงเพราะผู้ชายต้องการรู้สึกว่าเขาเหนือกว่าหญิง เป็นผู้ปกป้องดูแลหญิง โดยทั่วไปคนส่วนใหญ่นิยมเลือกคู่ครองที่มีเชื้อชาติ ศาสนาเดียวกัน เพราะวัฒนธรรมจะคล้ายคลึงกัน ปรับตัวเข้าหากันง่ายกว่าคนที่มีความวัฒนธรรมแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง

ดังนั้นในโอกาสในการสร้างมิตรภาพ ทั้ง 3 ด้านที่กล่าวมาข้างต้น ไม่ว่าจะเป็นความใกล้เคียงกันของคู่สมรส ด้านสติปัญญา ระดับการศึกษา รสนิยม ฐานะทางเศรษฐกิจ ควรที่จะ

ใกล้เคียงกันจึงจะทำให้คู่สมรสมีความสุข และด้านความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น นั้นถ้าต่างฝ่ายต่างเอื้อประโยชน์ต่อกันในทุก ๆ ด้านแล้ว ทั้งด้าน การเงิน ด้านชื่อเสียง ยามเมื่อทุกข์ร้อนไม่ทิ้งกัน ดูแลทุกข์และสุขซึ่งกันและกันแล้ว เหล่านี้ก็จะทำให้คู่สมรสมีความสุข ส่วนอีกด้านคือด้านความคล้ายคลึงกัน นั้น หากทุกสิ่งทุกอย่างนับแต่ด้าน อายุ ฐานะ ความรู้ ความสามารถ ความเชื่อถือ ศาสนา รูปร่างหน้าตา นิสัยใจคอ และผู้ที่เกี่ยวข้องกันของแต่ละฝ่าย มีความคล้ายคลึงกัน ก็จะไม่ก่อให้เกิดปัญหาในด้านต่าง ๆ ตามมา ดังนั้นผู้วิจัยนำกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีในเรื่องความคล้ายคลึงกันทางด้านบุคลิกภาพและด้านทัศนคติมาศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยาโดยมีแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ว่าคู่สมรสที่มีความสุขมีบุคลิกภาพและทัศนคติคล้ายคลึงกันคือคู่สมรสที่มีความสุขย่อมมีบุคลิกภาพคล้ายคลึงกัน และมีทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดเหมือนกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคู่สมรสที่มีความสุข

จากการค้นคว้างานวิจัยทั้งภายในและภายนอกเกี่ยวกับคู่สมรสที่มีความสุขได้งานวิจัยที่มาสืบค้นดังนี้

มิสเซอร์และแวกเลอร์ (Bahr .1989; Citing Mischer and Waxler. 1968; Rishin and Faunce. 1970) พบว่า คู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรส มีอารมณ์ขันหัวเราะเกือกรอกันมากกว่า และใช้กลวิธีป้องกันตนเองน้อยกว่าคู่สมรสที่ไม่มีความสุข.

อาร์กิลและเฟิร์นแฮม (Argyle and Furnham. 1982 : 481 - 492) พบว่าในชีวิตสมรสมีปัจจัยที่เป็นแหล่งของความพึงพอใจในชีวิตสมรส 3 ปัจจัย คือการให้สิ่งของเป็นรางวัลแก่กัน (Instrumental reward) การสนับสนุนทางอารมณ์และการเอาใจใส่กัน ส่วนปัจจัยที่เป็นแหล่งของความขัดแย้ง ในชีวิตสมรสคือ ความขัดแย้งทาง ด้านอารมณ์ และ การดำเนินชีวิตที่ต่างกัน

กอลวิน และ บรอมเวล (Bahr. 1989 : 129 ; Citing Galvin and Brommel. 1986) กล่าวว่า กลไกการจัดการความขัดแย้งแบบไม่เปิดเผย เช่น การปฏิเสธ การเบี่ยงเบน และการไม่เข้าไปเกี่ยวข้อง มีแนวโน้มที่จะทำให้ความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำ ลงทั้งนี้เป็นเพราะความขัดแย้งไม่ได้รับการแก้ไขโดยตรงจนกระทั่ง ความขัดแย้งถูกสะสมจนถึงระดับที่สูงระดับหนึ่งและระเบิดออกมาในรูปความขัดแย้งที่เปิดเผยกลวิธีจัดการความขัดแย้งที่มีแนวโน้มในการปรับปรุงความพึงพอใจในชีวิตสมรสที่สำคัญที่สุดวิธีหนึ่ง คือ การฟังเพื่อทำความเข้าใจมากกว่า ฟังเพื่อตัดสินว่าดีหรือไม่ดี อีกวิธีหนึ่ง คือ การสื่อสารซึ่งแสดงถึงความเข้าใจ และมีแนวโน้มที่จะลดธรรมชาติ การแข่งขัน ของปฏิสัมพันธ์ (Bahr. 1983 : 130, Citing Galvin and Brommel. 1989. Manderschild and Others. 1982)

ครอครอฟ (Bahr. 1989 : 130 ; Citing Krokoff. 1987) ศึกษา ความสัมพันธ์ของอารมณ์ในเชิงลบของชีวิตสมรส พบว่า การโต้ตอบกันและกันในเชิงลบเป็นสิ่งที่พบได้เป็นปกติของความขัดแย้งในชีวิตสมรส เมื่อคน ๆ หนึ่งถูกคู่สมรสของตนบ่น ผู้ถูกบ่นมักจะโต้ตอบกลับ

ด้วยการบ่น เช่นเดียวกันมากกว่าจะพยายามเข้าใจในสิ่งที่ตนเองถูกบ่น การโต้ตอบกันและกันในเชิงลบในระดับสูงจะทำให้ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสลดลง

ในการวิจัยเกี่ยวกับแบบแผนการสื่อสารของกลุ่มสมรสของ Narvan. 1967 (Dindia and Fitzpatrick. 138 - 139) พบว่า ความพึงพอใจในชีวิตสมรสและการสื่อสารที่ดีนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.80 โดยระบุว่ากลุ่มสมรสที่มีการปรับตัวเข้าหากันได้ดีนั้นจะมีการโต้แย้งกันในประเด็นที่สำคัญ อีกทั้งมีการพูดคุยเรื่องที่เป็นส่วนตวัระหว่างคู่สมรสอยู่เสมอ มีการใช้สัญลักษณ์ที่เข้าใจร่วมกันมากกว่า มีการขัดจังหวะการสื่อสารของกลุ่มสมรสอีกฝ่ายน้อยกว่าและมักจะใช้การสื่อสารในเชิงอวัจนภาษาต่อกันเสมอ (จัสมิน สุวรรณชีพ. 2544)

กอตแมนและคณะ (Gottman & et.al. 1977) ระบุว่า ความแตกต่างประการสำคัญคือรูปแบบของพฤติกรรมระหว่างคู่สมรสที่มีความทุกข์กับคู่ที่ไม่มีความทุกข์โดยคู่สมรสที่มีความทุกข์จะมีรูปแบบและโครงสร้างของปฏิสัมพันธ์ที่ซับซ้อนมากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คู่สมรสที่มีความทุกข์มักมีพฤติกรรมในเชิงลบตอบสนองซึ่งกันและกันมากกว่าคู่สมรสที่ไม่มีความทุกข์ นอกจากนี้คู่สมรสที่มีความทุกข์จะมีความสามารถที่ไม่เท่ากันอย่างมากในการคาดเดาพฤติกรรมของแต่ละฝ่าย และในชีวิตที่เป็นทุกข์นั้น สังเกตได้ว่า ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมักจะแสดงอำนาจเหนืออีกฝ่ายหนึ่ง (Dindia and Fitzpatrick. 139)

นอกจากนี้ จากผลการศึกษาจำนวนหนึ่ง ซึ่งเปรียบเทียบพฤติกรรมของกลุ่มสมรสที่มีความสุขและคู่สมรสที่ไม่มีความสุข พบว่า คู่สมรสที่มีความสุขมักจะใช้คำพูดที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจมากกว่า และใช้คำพูดในแง่ลบหรือทำให้เกิดความไม่พึงพอใจน้อยกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตำหนิ ว่ากล่าวกัน (Criticisms) ซึ่งคู่สมรสที่ไม่มีความสุขมักจะมีการตอบโต้ด้วยการแสดงออกในเชิงลบซึ่งกันและกัน และคู่สมรสที่มีความสุขมักใช้กิริยาท่าทางที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่คู่สมรส เช่น การกอดจูบ การให้ของขวัญ ให้ความร่วมมือกัน มีเพศสัมพันธ์ที่ดี ใช้เวลาร่วมกัน ทำกิจกรรมต่าง ๆ มีความสอดคล้องกันในด้านการใช้จ่ายเงิน มากกว่าคู่สมรสที่ไม่มีความสุข (Argyle. 1987 :17)

จุทานาฏ ผดุงเจริญ (2543) ศึกษาเรื่องอิทธิพลของรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวที่มีต่อทัศนคติในการเลือกคู่ครองและการสมรส : ศึกษาเฉพาะนักศึกษาปริญญาโท ของมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า หากมีแนวคิดที่จะอบรม ปลูกฝังสั่งสอนให้บุตรเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ มีทัศนคติและพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสมในการเลือกคู่ครองและการสมรส เพื่อให้เขาเหล่านั้นประสบความสำเร็จและความสุขในชีวิตครอบครัวบิดามารดาควรต้องมีการพิจารณาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ และโดยการปรับปรุงรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัว รวมทั้งปัจจัยด้านประชากรศาสตร์และภูมิหลังครอบครัวที่สำคัญ โดยเฉพาะผลการวิจัยที่ได้พบว่า บิดาเป็นผู้นำครอบครัวที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการกำหนดรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัว อันจะเป็นตัวแปรสำคัญต่อทัศนคติในการเลือกคู่ครองและการสมรสของบุตรในอนาคต ดังนั้นบิดาจึงควร ตระหนักถึงบทบาทดังกล่าว เพื่อเป็นหนทางแห่งการสร้างสรรค์ครอบครัวให้ประสบความสำเร็จในชีวิต ของสมาชิกครอบครัวทุกคนตลอดไป

บุญประครอง ภาณุรัตน์ (2531) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความไม่มั่นคงในชีวิตสมรสของสตรีในภาครัฐบาล รัฐวิสาหกิจ และเอกชน พบว่า ครอบครัวที่มีการสื่อสารในครอบครัวในระดับสูง มีคุณภาพชีวิตสมรสสูง ซึ่งปัจจัยด้านการสมรส คุณภาพชีวิตสมรส และความพอใจในชีวิตสมรส มีความสัมพันธ์ กับความมั่นคงในชีวิตสมรสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พิมพรรณ สุรนนท์ (2535) ทำการวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตสมรสของข้าราชการสังกัดกรมประชาสัมพันธ์ กรมการพัฒนาชุมชน และสำนักผังเมือง พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสมากที่สุด คือการสนับสนุนจากบุคคลสำคัญ ความสมานฉันท์ทางบทบาท ความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต และการเสียเปรียบสัมพัทธ์ นอกจากนี้ยังพบว่า ความคล้ายคลึงกันทางการศึกษา และรายได้มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้วย

ทิฆัมพร ศรีสังข์ พ.ด.ด. (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาความพึงพอใจในชีวิตสมรสของข้าราชการตำรวจในเมืองพัทยา พบว่า ประสิทธิภาพของการสื่อสารในครอบครัว และความสมานฉันท์ทางบทบาท มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า คู่สมรสที่มีความสุขนั้นจะมีบุคลิกภาพและทัศนคติต่าง ๆ คล้ายคลึงกันหรือเหมือนกันและยังมีตัวแปรอีกหลายอย่างที่จะเป็นตัวทำให้คู่สมรสมีความสุขมากหรือมีความสุขน้อยต่างกัน คือ ความคล้ายคลึงกันทางด้านพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ความคล้ายคลึงกันทางสภาพสังคมการศึกษาอาชีพฐานะทางเศรษฐกิจเชื้อชาติศาสนาและการเอื้อประโยชน์ต่อกันซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีความสำคัญต่อความสุขในชีวิตสมรส ของคู่สมรส

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ

ความหมายของบุคลิกภาพ

นักจิตวิทยาและนักการศึกษา ได้ให้ความหมายของคำ ว่า “บุคลิกภาพ” (Personality) ไว้แตกต่างกันดังนี้ คือ

แคทเทล (นวลละอ อ สุภาพล. 2527: 206 ; อ้างอิงจาก Cattell. 1950) บุคลิกภาพ หมายถึง สิ่งที่ทำให้สามารถทำนายได้ว่าบุคคลจะอย่างไรในสภาพการณ์ที่กำหนดให้ จุดมุ่งหมายในการวิจัยเชิงจิตวิทยาบุคลิกภาพเพื่อสร้างกฎว่าบุคคลที่มีความแตกต่างกันนั้นจะทำพฤติกรรมใดเมื่ออยู่ในสังคมและสิ่งแวดล้อมปกติ บุคลิกภาพที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เปิดเผยและซ่อนอยู่ภายใน

อัลพอร์ท (Allport. 1961) บุคลิกภาพเป็นองค์ประกอบที่สำคัญภายในตัวบุคคล ซึ่งเป็นตัวกำหนดการแสดงอุปนิสัยและความนึกคิดของบุคคลนั้นในการที่จะปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม

มอร์ริส (Morris. 1979 : 618) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึงรูปแบบของคุณลักษณะต่าง ๆ (Traits) ประจำตัวของบุคคลที่เกี่ยวกับพฤติกรรม อารมณ์ แรงจูงใจ ความคิดและทัศนคติ

กอร์ดอน (Gordon. 1963 : 462) กล่าวว่าบุคลิกภาพเป็นผลรวมทั้งหมดของพฤติกรรมในแต่ละบุคคล

ฮิลการ์ด (Hillgard. 1967 : 462) ให้ความหมายว่าบุคลิกภาพเป็นแบบแห่งลักษณะของบุคคลและวิธีการแสดงออก ซึ่งกำหนดการปรับตัวตามแบบฉบับของแต่ละบุคคล

อนาสตาซี (Anastasi . 1968 : 111) กล่าวว่าบุคลิกภาพของบุคคลเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างพันธุกรรมกับสิ่งแวดล้อมพันธุกรรมเดียวกันแต่อยู่ในสภาพแวดล้อมต่างกันอาจก่อให้เกิดบุคลิกภาพต่างกันหรือแม้แต่สภาพแวดล้อม และพันธุกรรมเดียวกันก็อาจทำให้บุคลิกภาพต่างกันได้

เวอร์นอน (บังอร ภาวภิรมย์ขวัญ. 2526 : 25 ; อ้างอิงจาก Vernon. 1980 : 569) ได้ให้ความหมายว่า บุคลิกภาพหมายถึงโครงสร้างสมมติ (Hypothetical Struture) ภายใต้พฤติกรรมที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ หลาย ๆ พฤติกรรม และเป็นแบบแผนคุณลักษณะ (Characteristic patterns) ของการกระทำต่าง ๆ ของแต่ละบุคคล

ซัลสและคณะ(Suls, et al. 1996)บุคลิกภาพ คือ ความคงที่ เช่น บุคคลประเภทแสดงตัวจะถูกคาดหวังว่าจะแสดงพฤติกรรมสอดคล้องกับคุณลักษณะหรืออุปนิสัยภายใต้สถานการณ์และเวลาที่แตกต่างกัน

แฮทเทิล (Hall and Lindzey. 1970 : 396-411 citing Cattell. n.d.) ให้ความหมายของบุคลิกภาพว่า คือ สิ่งที่ช่วยให้เราทำนายได้ว่า บุคคลจะทำอะไรในสถานการณ์ที่กำหนดให้ บุคลิกภาพเป็นเรื่องของพฤติกรรมทั้งหมดของบุคคล ทั้งพฤติกรรมที่เปิดเผยและซ่อนเร้นอยู่ภายใน ดังนั้นการศึกษาบุคลิกภาพจะต้องศึกษาทั้งหมด มิใช่ศึกษาเพียงบางอย่าง

แมคแคนแนลล์ (McCannall. 1974 : 610) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึงคุณลักษณะที่บุคคลคิดและแสดงเป็นแบบแผนพฤติกรรม เพื่อใช้ในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม คุณลักษณะที่กล่าวนี้หมายถึงค่านิยมแรงจูงใจ ทักษะคิด อารมณ์ ความสามารถต่าง ๆ มโนภาพแห่งตน (Self-Concept) และเชาวน์ปัญญา

โสภา ชปิลมันน์ (2539) บุคลิกภาพ คือ ลักษณะประจำตัวของแต่ละบุคคลซึ่งมีผลต่อบุคคลนั้น ๆ ในด้านการเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และต่อการแสดงพฤติกรรม

สินวล จำคำ (2544) บุคลิกภาพ หมายถึง ผลรวมของคุณลักษณะต่าง ๆ ของบุคคล ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะตัว ทั้งที่ปรากฏภายนอกและลักษณะภายใน เช่น รูปร่างหน้าตา แรงจูงใจ ทักษะคิด ความคิด และสติปัญญา เป็นต้น ซึ่งมีผลต่อการกำหนดแบบแผน วิธีการคิด และพฤติกรรมของบุคคล ในการเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม

วาร์เน ธนราพิช (2534 : 26) กล่าวว่า บุคลิกภาพหมายถึงลักษณะปรากฏภายนอก และลักษณะภายในของบุคคล นับตั้งแต่รูปร่างหน้าตา กริยาท่าทาง เจตคติ แรงจูงใจ สติปัญญา ความคิดเห็น ความสามารถ ปฏิกริยาตอบสนองทางอารมณ์ ลักษณะประจำตัวต่าง ๆ ความรู้สึกที่บุคคลนั้นมีต่อตนเอง ประสบการณ์ และส่วนที่เหลือค้ำจากประสบการณ์

ดัย ชุมสาย (2508 : 348) บุคลิกภาพ คือ กระบวนการรวมหน่วยอันหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยรูปร่าง ลักษณะ และพฤติกรรมที่เป็นเครื่องสื่อนิสัยของคน ๆ หนึ่ง ซึ่งทำให้คนอื่นกำหนดคุณค่าของคน ๆ นั้นด้วยอารมณ์และไม่ใช้ด้วยพุทธิปัญญาหรือเชาวน์

บึงอร ภาวภิรมย์ขวัญ (2524 : 41) บุคลิกภาพไว้ว่าคือทุกสิ่งทุกอย่าง ได้แก่ลักษณะท่าทางการแสดงออกรูปร่างหน้าตา ความรู้สึก ฯลฯ และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงออกต้องมีความคงตัวสำหรับเป็นพฤติกรรมเฉพาะของบุคคล อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้บ้าง แต่ต้องใช้เวลาพอสมควร

เชิดศักดิ์ โฆวสินธุ์(2520 :3) บุคลิกภาพว่าเป็นลักษณะนิสัย(Traits)ที่รวมกันเป็นแบบฉบับเฉพาะตัวของแต่ละบุคคลและเป็นสิ่งที่ทำให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลซึ่งพิจารณาได้จากรูปแบบพฤติกรรมของบุคคลนั้นที่แสดงออกหรือตอบสนอง (Interaction) ต่อสิ่งแวดล้อม

จากความหมายของบุคลิกภาพดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปว่า บุคลิกภาพ หมายถึง บุคลิกลักษณะของบุคคลที่มีแบบเฉพาะตนโดยแสดงออกมาจากภายในซึ่งมี ทัศนคติ อารมณ์ แรงจูงใจ ความรู้สึก เป็นแรงผลักดันให้เกิดขึ้นต่อ สถานการณ์ สิ่งแวดล้อม บุคคล และสิ่งต่าง ๆ รอบตัว

ความสำคัญของบุคลิกภาพ

บุคลิกภาพมีความสำคัญ ต่อพฤติกรรมหลายประการ โดยเฉพาะทำให้สามารถคาดหมายพฤติกรรมได้ คือถ้ารู้ว่ามีบุคลิกภาพอย่างไร จะทำนายได้ว่า ในสถานการณ์ใดจะแสดงพฤติกรรมอย่างไร (กันยา สุวรรณแสง. 2533) รวมถึงความสามารถเผชิญปัญหาต่าง ๆ และมีส่วนสำคัญอย่างมากในการปรับตัว

นอกจากนี้ วัตสัน และฮับเบิร์ด (Watson & Hubbard. 1996) กล่าวว่า บุคลิกภาพมีความสำคัญในการกำหนดว่าบุคคลจะปรับตัวต่อความเครียดในชีวิตอย่างไร เช่นเดียวกับ โสภาชปิลมันน์ (2539) กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริม หรือขัดขวางความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการทำงานหรือในเรื่องการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพ จะช่วยให้สามารถเข้าใจพฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์ต่าง ๆ ทำให้ สามารถพยากรณ์ หรือควบคุมพฤติกรรมต่าง ๆ ได้

แนวคิดในการสร้างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ

การศึกษามโนทัศน์บุคลิกภาพที่เป็นที่ยอมรับกันมากในปัจจุบัน คือ แนวคิดบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ (The Big Five หรือ Five Factor Model ; FFM) ด้วยเหตุที่สามารถประยุกต์ได้กับวัฒนธรรมต่าง ๆ

อย่างไรก็ตาม ระหว่างปี ค.ศ. 1960-1970 ความสำคัญของบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบยังไม่ได้รับการยอมรับ แต่เริ่มกลับมามีบทบาทอีกครั้งในช่วงปี ค.ศ. 1980 ซึ่งนักวิจัยในสาขาต่าง ๆ สรุปว่ารูปแบบของบุคลิกภาพเหล่านี้ เป็นองค์ประกอบพื้นฐานของบุคลิกภาพที่สามารถพบได้จากการรายงานด้วยตนเองและการประเมินในกลุ่มบุคคลวัยต่าง ๆ (McCrae & John. 1992 ; citing John. 1990a The "Big Five" Factor Taxonomy: Dimensions of personality in the Natural Language and in Questionnaires.)

การศึกษามโนทัศน์บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบมีจุดเริ่มต้นมาจากการศึกษาลักษณะบุคลิกภาพโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบของแคทเทิล ซึ่งต่อมา ทิวและคริสตัล (Tupes & Christal. 1961) ได้นำแบบวัดบุคลิกภาพ 16 องค์ประกอบ (16PF) ของแคทเทิล ไปให้กลุ่มตัวอย่างประมาณค่า แล้วนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ ประกฏว่าค้นพบตัวแปรบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ หลังจากนั้นนักจิตวิทยาอีกหลายได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ โดยตั้งชื่อแต่ละองค์ประกอบแตกต่างกันไป

การสร้างแบบวัดบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ

การสร้างแบบวัดบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบที่ใช้ในปัจจุบันเริ่มจากการศึกษาของโฟลด์เบิร์ก (Foldberg. 1990) ซึ่งได้นำคำศัพท์คุณลักษณะ (Trait) มาจัดกลุ่มเพื่อบรรยายลักษณะบุคลิกภาพแต่ละองค์ประกอบ แต่วิธีนี้ไม่ได้รับการยอมรับมากนัก ต่อมา คอสตาและแมคเคร (Costa & MacCrae. 1985) ได้สร้างแบบวัดบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ โดยมีข้อความให้ผู้ตอบได้ประเมินตนเองจากมาตรวัดระดับต่าง ๆ ที่ให้ไว้ แบบวัดที่สร้างขึ้นนี้เรียกว่า NEO Personality Inventory (NEO-PI) ประกอบด้วยข้อคำถาม 181 ข้อ ซึ่งต่อมาได้ปรับปรุงใหม่เรียกว่า NEO-FFI (Costa & MacCrae. 1992) ละมีการปรับปรุงคำถามเหลือเพียง 60 ข้อ และแบบวัดนี้ได้ใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน

ลักษณะสำคัญของบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ

คอสตา และแมคเคร ได้แบ่งบุคลิกภาพออกเป็นห้าองค์ประกอบ โดยแต่ละองค์ประกอบจะมีลักษณะสำคัญดังนี้ (วัลภา สมายยิ่ง. 2542 ; อ้างอิงจาก Liebert & Spiegle. 1995 ; Personality Strategies and Issue ; citing Costa & McCrae. 1992 ; Revised NEO Personality Inventory (NEO PI-R) and NEO Five Factor Inventory (NEO-FFI)

1. บุคลิกภาพหวั่นไหว (Neuroticism) หมายถึง เป็นผู้ที่มีความวิตกกังวล (Anxiety) ความรู้สึกเป็นศัตรูอย่างโกรธเคือง (Self Consciousness) การมีแรงกระตุ้นในตนเองสูง (Impulsiveness) มีอารมณ์เปราะบาง (Vulnerability)

1.1 มีความวิตกกังวล (Anxiety) หมายถึง บุคคลที่ความว้าวุ่น หวาดกลัวมีแนวโน้มที่จะวิตกกังวล ดึงเครียด กระสับกระส่าย

1.2 ความรู้สึกเป็นศัตรูอย่างโกรธเคือง (Angry Hostility) เป็นลักษณะที่บ่งชี้แนวโน้มของความโกรธ และภาวะที่เกี่ยวข้อง เช่น ความหงุดหงิดและความขุ่นเคือง

1.3 ความรู้สึกซึมเศร้า (Depression) เป็นผู้ที่มีความรู้สึกผิด เศร้า สิ้นหวังและว่าเหว เป็นผู้ที่มีความท้อแท้ง่าย

1.4 การคำนึงถึงแต่ตนเอง (Self Consciousness) เป็นลักษณะผู้ที่มีอารมณ์ความรู้สึกเต็มไปด้วยความละอาย รู้สึกไม่สบายใจที่จะมีผู้อื่นอยู่แวดล้อม ไวต่อการแสดงออกที่ผู้อื่นมีต่อตน และมีแนวโน้มที่จะรู้สึกต่ำต้อย เป็นลักษณะที่รู้สึกอาย หรือรู้สึกกังวลกับการเข้าสังคม

1.5 การมีแรงกระตุ้นในตัวเองสูง (Impulsiveness) หมายถึง การไม่สามารถจะควบคุมแรงกระตุ้น และความต้องการของตนเอง

1.6 มีอารมณ์เปราะบาง (Vulnerability) หมายถึง ความอ่อนแอต่อความเครียด ไม่สามารถเผชิญกับความเครียดได้ เป็นผู้ที่ต้องพึ่งพาผู้อื่น เป็นคนสิ้นหวัง ตื่นตระหนกเมื่อประสบกับสถานการณ์ฉุกเฉิน

2. บุคลิกภาพแสดงตัว (Extraversion) หมายถึง การเป็นผู้มีความอบอุ่น (Warmth) ความชอบอยู่ร่วมกับผู้อื่น (Gregariousness) การแสดงออกแบบตรงไปตรงมา (Assertiveness) การชอบมีกิจกรรม (Activity) ชอบแสวงหาความตื่นเต้น (Excitement - Seeking) การมีอารมณ์ด้านบวก (Positive Emotions)

2.1 การเป็นผู้มีความอบอุ่น (Warm) หมายถึง การเป็นผู้ที่มีความเป็นมิตรต่อผู้อื่น เป็นผู้ที่มีความรักผู้อื่นอย่างแท้จริง

2.2 ความชอบอยู่ร่วมกับผู้อื่น (Gregariousness) หมายถึง ความที่ จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นเป็นหมู่คณะ

2.3 การแสดงออกแบบตรงไปตรงมา (Assertiveness) หมายถึง ผู้ที่กล้าที่จะแสดงความเป็นผู้นำ หรือเป็นผู้ที่มีอิทธิพลในสังคม

2.4 การชอบมีกิจกรรม (Activity) หมายถึง ผู้ที่มีความว่องไว ตื่นตัว มีความต้องการทำกิจกรรมอยู่เสมอ

2.5 ชอบแสวงหาความตื่นเต้น (Excitement - Seeking) หมายถึง ผู้ที่ชอบสิ่งแวดล้อมที่มีสีสันสดใส

2.6 การมีอารมณ์ด้านบวก (Positive Emotions) หมายถึง ผู้ที่มีความสนุกสนาน มีความสุข มีความหวัง และมองโลกในแง่ดี

3. บุคลิกภาพเปิดกว้าง (Openness) หมายถึง การเป็นคนช่างฝัน (Fantasy) ความสุนทรีย์ (Aesthetics) การเปิดเผยความรู้สึก (Feelings) การปฏิบัติ (Actions) การมีความคิด (Ideas) การยอมรับค่านิยม (Values)

3.1 การเป็นคนช่างฝัน (Fantasy) หมายถึง ผู้ที่มีชีวิตเต็มไปด้วยจินตนาการและความฝัน มีความคิดสร้างสรรค์ภายในตนเอง

3.2 ความสุนทรีย์ (Aesthetics) หมายถึง ผู้ที่ห่วงใยกับงานและความงดงามในงานศิลปะ บทกวี

3.3 การเปิดเผยความรู้สึก (Feelings) หมายถึง การเป็นผู้ที่รับรู้อารมณ์ และความรู้สึกภายในตนเอง

3.4 การปฏิบัติ (Actions) หมายถึง ผู้ที่พร้อมที่จะลองทำกิจกรรมใหม่ ๆ เช่น รับประทานอาหารใหม่ ๆ ชอบความแปลกใหม่หลากหลายกว่าความเคยชินที่ปฏิบัติอยู่

3.5 การมีความคิด (Ideas) หมายถึง การมีความคิดที่จะเปิดรับเหตุการณ์หรือเรื่องใหม่ ๆ

3.6 การยอมรับค่านิยม (Values) หมายถึง การมีความพร้อมที่จะตรวจสอบค่านิยมต่าง ๆ เช่น ค่านิยมทางสังคม การเมือง และศาสนา

4. บุคลิกภาพอ่อนโยน (Agreeableness) หมายถึง การเป็นผู้ไว้วางใจผู้อื่น (Trust) ความตรงไปตรงมา (Straight Forwardness) ความรู้สึกเอื้อเฟื้อ (Altruism) การยอมตามผู้อื่น (Compliance) การถ่อมตน (Modesty) และความมีจิตใจอ่อนโยน (Tender-Mindedness)

4.1 การเป็นผู้ไว้วางใจผู้อื่น (Trust) หมายถึง การที่เชื่อว่าผู้อื่นมีความซื่อสัตย์และเจตนาดี

4.2 ความตรงไปตรงมา (Straight Forwardness) หมายถึง การมีความจริงใจที่จะปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างตรงไปตรงมา

4.3 ความรู้สึกเอื้อเฟื้อ (Altruism) หมายถึง ผู้ที่มีความห่วงใยในสวัสดิภาพของผู้อื่น

4.4 การยอมตามผู้อื่น (Compliance) หมายถึง ผู้ที่มีลักษณะอ่อนโยนตอบสนองการกระทำของผู้อื่นอย่างสุขุม

4.5 การถ่อมตน (Modesty) หมายถึง ผู้ที่ถ่อมตนไม่ชมว่าตนเองเหนือผู้อื่น

4.6 ความมีจิตใจอ่อนโยน (Tender-Mindedness) หมายถึง ผู้ที่ให้ความสำคัญต่อความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น มีความห่วงใยต่อความต้องการของผู้อื่น

5. บุคลิกภาพมีสติ (Conscientiousness) หมายถึง การมีความสามารถ (Competence) ความเป็นระเบียบ (Order) การมีความรับผิดชอบในหน้าที่ (Dutifulness) การมีความต้องการใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Striving) ความมีวินัยต่อตนเอง (Self-Discipline) และความคิดที่สามารถปฏิบัติได้ (Deliberation)

5.1 การมีความสามารถ (Competence) หมายถึง ผู้ที่สามารถจัดการกับชีวิตตนเองได้ มีความเป็นเหตุเป็นผล และมีประสิทธิภาพในตนเอง

5.2 ความเป็นระเบียบ (Order) หมายถึง ผู้ที่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย 5.3 การมีความรับผิดชอบในหน้าที่ (Dutifulness) หมายถึง ผู้ที่ยึดมั่นในหลักการทางจริยธรรมและปฏิบัติตามคำมั่นที่ให้ไว้

5.3 การมีความต้องการใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Striving) หมายถึง การทำงานหนักเพื่อประสบความสำเร็จในงานตามเป้าหมาย

5.4 ความมีวินัยต่อตนเอง (Self- Discipline) หมายถึง ความสามารถที่จะเริ่มและปฏิบัติงานให้สำเร็จ แม้ว่าเต็มไปด้วยความเบื่อหน่ายหรืออุปสรรคก็ตาม

5.5 ความคิดที่สามารถปฏิบัติได้ (Deliberation) หมายถึง การมีความคิดที่สามารถปฏิบัติได้ มีความระมัดระวังในการปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย ดังนั้น ผู้วิจัยนำกรอบแนวความคิดเชิงทฤษฎีในเรื่องของบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ คือ ด้าน บุคลิกภาพห้วนไหว บุคลิกภาพ แสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติ มาศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสามิภรรยาโดยมีแนวความคิดในการวิจัยครั้งนี้ว่าคู่สมรสที่มีความสุขมาก คู่สมรสที่มีความสุขปานกลาง มีบุคลิกภาพคล้ายคลึงกัน ส่วนคู่สมรสที่มีความสุขน้อยย่อมมีบุคลิกภาพแตกต่างกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบในคู่สมรสที่มีความสุข

เบอร์ชินอล (Burchinal. 1977) กล่าวว่า ลักษณะของบุคลิกภาพที่มีโอกาสน้อยที่จะพบความพึงพอใจในชีวิตสมรสก็คือ การไม่บรรลุวิถีทางอารมณ์มีความสนใจในสิ่งต่าง ๆ น้อยมีการปรับตัวเข้ากับสังคมไม่ค่อยดี ไม่ค่อยมีทักษะในการอยู่ร่วมกับคนอื่น ส่วนบุคลิกภาพที่จะส่งเสริมให้มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสนั้น จะเป็นแบบบรรลุวิถีทางอารมณ์ มีความยืดหยุ่น ปรับตัวได้ดี มีทักษะในการคบค้าสมาคมกับคนอื่นได้ดี

บอสซัมและมาสโลว์(Bossom and Maslow . 1957) ได้ศึกษาพบว่า บุคคลที่มีความมั่นคง เปิดเผย และเข้าสังคมเก่ง (stability) มีแนวโน้มที่จะตัดสินใจ หรือ รับรู้ผู้อื่นในแง่ดีอยู่เสมอ นอกจากนั้นแล้วยังมีงานวิจัย ที่ศึกษาลักษณะทางบุคลิกภาพ (personality traits) ของบุคคลที่สมรสแล้ว พบว่า ผู้ที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรส มักจะมีลักษณะของบุคลิกภาพโดยทั่วไปที่ส่งเสริมให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคล ลักษณะเหล่านั้นได้แก่ การมีความมั่นคงทางอารมณ์ การมีเมตตา การมีความใส่ใจ (considerate) การมีความร่วมมือช่วยเหลือ และการมองโลกในแง่ดี (stinnett el., 1984)

ฮิลล์ โรบินและเพลลูลู(Hill Rubin and Pealau. 1979) ได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 220 คู่ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของสหรัฐอเมริกา โดย 103 คู่อยู่ร้าง และ 117 คู่อยู่ด้วยกัน พวกเขาพบว่าคู่ที่อยู่ด้วยกันจะมีความคล้ายคลึงทางด้าน อายุ การศึกษา และ สถิติปัญหา

แต่ความแตกต่างทางด้านความสนใจภูมิหลัง ทักษะทางเพศ และความคิดเกี่ยวกับการแต่งงานจะเป็นเหตุให้เกิดความแตกแยกของกลุ่ม

สเตนเบิร์ก (Sternberg, 1986) พบว่า ความคล้ายคลึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการพัฒนาความรัก คู่ที่ลักษณะการพัฒนาความรักดังกล่าว พวกเขาจะมีความสุขมากกว่าคู่ที่ไม่ค่อยมีองค์ประกอบคล้ายคลึงกัน

สินวล จำคำ (2544 : บทคัดย่อ) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับวิธีเผชิญความเครียด พบว่า บุคลิกภาพห้านี้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และแบบได้ประโยชน์น้อย แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา และบุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา และมีความสัมพันธ์ทางลบกับวิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อย แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์

อุไรวรรณ เหล่าเรือง (2547 : บทคัดย่อ) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจในเขตกองบังคับการตำรวจนครบาล 7 พบว่า บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบทุกองค์ประกอบ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของตำรวจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .73 -.602

ชิดาพร เลี้ยงวิจิตร (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงาน ของพนักงานรายวันระดับปฏิบัติการที่ทำงานในสายงานการผลิตในโรงงานอุตสาหกรรมแห่งหนึ่ง พบว่าบุคลิกภาพแบบอ่อนโยนและบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในงาน ส่วนบุคลิกภาพแบบหุนหันพลันแล่น มีความสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจในงาน และเมื่อเข้าสู่สมการทำนายพบว่า บุคลิกภาพแบบอ่อนโยนและบุคลิกภาพแบบหุนหันพลันแล่นสามารถทำนายความพึงพอใจในงานได้

ทวีพร มั่นชวนนท์ (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัวและบุคลิกภาพแบบเก็บตัวกับความพึงพอใจในงานของตำรวจ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการตำรวจ พบว่า บุคลิกภาพแบบแสดงตัว มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานโดยรวม

ณัฐพร ลัทธยาพร (2535) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ 16 องค์ประกอบกับความพึงพอใจในงานของพยาบาลในโรงพยาบาลของรัฐ พบว่าบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบและบุคลิกภาพแบบแสดงตัว มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

วิโรจน์ ดัดโส ร.ด.ท. (2544 : บทคัดย่อ) การศึกษาสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคลิกภาพ ลักษณะครอบครัว ปฏิสัมพันธ์ในครอบครัว และความสำเร็จในชีวิตสมรส ของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ฝ่ายป้องกันปราบปราม ตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาที่สำคัญพบว่า การตอบสนองทางอารมณ์ บุคลิกภาพแบบหุนหัน การสื่อสารระหว่างคู่สมรส ความเข้าใจ

ในบทบาทของคู่สมรส และประเภทครอบครัวสามารถร่วมกันทำนายความสำเร็จในชีวิตสมรสของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนได้ร้อยละ 55.7

คู่สมรสที่มีบุคลิกภาพที่มั่นคง ไม่หวั่นไหวจะมีผลต่อความสามารถในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความพึงพอใจในชีวิตสมรส และรูปแบบในการแก้ปัญหาความขัดแย้งได้ โดยศึกษาคู่สมรสที่แต่งงานใหม่จำนวน 83 คู่ ที่แต่งงานเกิน 5 ปี พบว่า รูปแบบในการแก้ปัญหาความขัดแย้งจะเกิดขึ้นในช่วง 1 ปีแรกของการแต่งงาน บุคลิกภาพจะเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับรูปแบบในการแก้ปัญหาอันซึ่งมีอิทธิพลต่อความสุขในชีวิตสมรส(www.hwwilsonweb.com)

ชนินฐา โพชนุกูล (2521: 20) ได้ศึกษา ทศนคติของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยในการเลือกคู่ครองและการวางแผนครอบครัวโดย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าวิทยาเขตเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์ จำนวน 492 คน ประกอบด้วย เพศชาย 276 คน และเพศหญิง 216 คน กลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 15-30 ปี เป็นโสด นับถือศาสนาพุทธ ผลการวิจัย นักศึกษามีแนวโน้มที่จะเลือกคู่ครองควรจะมี คล้ายคลึงกันในด้าน นับถือศาสนา ฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษา และบุคลิกภาพ

เพ็ญญา แพทย์พันธุ์ (2539 : 135) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตสมรสของคู่สมรสที่มีลักษณะบุคลิกภาพคล้ายคลึงกันและ คู่สมรสที่มีลักษณะบุคลิกภาพแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า คู่สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูงกว่ากลุ่มอื่นเมื่อมีคะแนนบุคลิกภาพในองค์ประกอบต่อไปนี้ ชอบออกสังคม มีหิริโอตตัปปะ ชอบทดลอง ใช้อำนาจ กล้าเสี่ยงภัย ซึ่งเป็นลักษณะบุคลิกภาพแบบแสดงตัว

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าวมาข้างต้น พบว่า ความคล้ายคลึงทางด้านบุคลิกภาพด้านใดด้านหนึ่งมักจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จ และความสุข ในชีวิตของคู่สมรส

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติด้านความรัก

ความหมายของทัศนคติ

ในการให้ความหมายของทัศนคติ มีนักจิตวิทยาหลาย ๆ ท่านได้ให้นิยามไว้ดังนี้

อัลพอร์ท (Allport. 1985) กล่าวว่า ทัศนคติ หมายถึง สภาวะความพร้อมทางขึ้น ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ สภาวะความพร้อมนี้ จะเป็นแรงกำหนดทิศทางของปฏิกิริยาของบุคคลที่จะมีต่อบุคคลหรือสิ่งของ หรือ สถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

เทอร์สโตน (ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2520 : 1 ; อ้างอิงจาก Thurstone. 1946) กล่าวว่า ทัศนคติเป็นระดับของความรู้สึกมากน้อยในด้านบวกและลบ ที่มีต่อสิ่งหนึ่ง (Psychological object) ซึ่งอาจเป็นอะไรก็ได้หลายอย่าง เช่น สิ่งของ บุคคล องค์การ บทความ ความคิด ฯลฯ ความรู้สึกเหล่านี้ ผู้รู้สามารถบอกความแตกต่างว่าเห็นด้วยหรือไม่

โรเซนเบิร์ก (วีระชัย บัวผัน. 2534 : 12 ; อิงอิงจาก; Rosenburg. 1956) กล่าวว่า ทศนคติคือการตอบสนองด้านความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสรรพสิ่งต่าง ๆ ซึ่งความรู้สึกเหล่านั้นเกี่ยวข้องกับความคิดและความเข้าใจของบุคคลนั้น

กิลฟอร์ด (Guildford. 1939 : 336) กล่าวว่า ทศนคติเป็นอารมณ์ที่ซับซ้อนของบุคคลที่จะยอมรับหรือไม่ยอมรับ ชอบหรือไม่ชอบเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ เช่น บุคคล สถาบัน หรือเรื่องราวต่าง ๆ ทางสังคม

อนาตาซี (Anastasi. 1968 : 479 - 480) กล่าวว่า ทศนคติเป็นความโน้มเอียงที่แสดงออกในทางที่ชอบหรือไม่ชอบสิ่งต่าง ๆ เช่น เชื้อชาติ ประเพณี หรือสถาบันต่าง ๆ ทศนคติไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง แต่อ้างอิงได้จากพฤติกรรมภายนอกที่แสดงออกทางภาษาและไม่ใช้ภาษา

กู๊ด (Good. 1960 : 241) ให้ความหมายว่า ทศนคติ หมายถึงความรู้สึกของคนเราที่มีความคิดเห็นต่อสิ่งต่าง ๆ รอบ ๆ ตัวในด้านความรู้สึก ชอบหรือไม่ชอบ เห็นหรือไม่เห็นด้วยต่อสิ่งต่าง ๆ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 389) ได้ให้ความหมายของ คำว่าทศนคติว่า หมายถึง ความรู้สึกส่วนตัวที่เห็นด้วยหรือไม่ เห็นด้วยต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือบุคคลใด บุคคลหนึ่งเป็นคำสมาสระหว่างคำว่าทศนะ ซึ่งแปลว่า ความเห็น กับ คติ ซึ่งแปลว่าแบบอย่าง หรือลักษณะ เมื่อรวมเข้ากันจึงแปลว่า ลักษณะของความเป็น

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2318 :4) ให้ความหมายว่า ทศนคติ คือ ความพร้อมในการกระทำของบุคคลต่อสิ่งใด บุคคลใด ความพร้อมคำกล่าวของบุคคลเห็นได้จากพฤติกรรมที่บุคคลนั้น แสดงต่อสิ่งนั้นว่า ชอบหรือไม่ เห็นด้วยหรือไม่

สุรศักดิ์ เอื้อมเก็บ (2541 : 12) ให้ความหมายของคำว่าทศนคติว่า คือความโน้มเอียง ความรู้สึกนึกคิด ที่เกิดขึ้นต่อบุคคลหรือสถานการณ์หนึ่ง ๆ ซึ่งอาจเป็นกลาง บวก หรือลบ ก็ได้

สุชา จันทรเฒ (2516 : 242) ให้ความหมายในทางจิตวิทยาว่า ความเชื่อ และทศนคติเป็นพฤติกรรม อย่างหนึ่งที่ฝังอยู่ในจิตใจของบุคคลหากมีสิ่ง เรา อย่างใดอย่างหนึ่งที่เกี่ยวกับความเชื่อและทศนคติของเขาแล้ว บุคคลจะแสดงพฤติกรรมออกมาอย่างเดียวกันเสมอไป ซึ่งพอสรุปได้ว่า ทศนคติเป็นนามธรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ หรือประสบการณ์ในชีวิตของบุคคล และทศนคติมีความสำคัญต่อการตอบสนอง ทางสังคมของบุคคลเป็นอย่างมาก นั่นคือ บุคคลมีพฤติกรรมอย่างไร หรือ ทำสิ่งใดลงไป ทศนคติจะเป็นเครื่องกำหนด ทศนคติซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกกรรมของบุคคล

โสภา ชูพิกุลชัย (2518 : 26) ทศนคติ เป็นระบบที่ต่อเนื่องกัน ซึ่งรวมถึงส่วนของการรับความรู้สึก และแนวโน้มที่เกี่ยวข้องกับการ กระทำพฤติกรรม ส่วนของการรับรู้นี้จะประกอบไปด้วย ความเชื่อ ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งของ หรือความคิดเห็นต่าง ๆ และความรู้สึกอาจเกี่ยวกับอารมณ์ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับความเชื่อ และแนวโน้มด้วย

สรุปว่า ทศนคติในความหมายของผู้วิจัย หมายถึง บุคคลที่ซึ่งได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากทางใดทางหนึ่ง หรือหลาย ๆ ทาง ซึ่งข้อมูลเหล่านั้นส่งผลต่อผู้ที่ได้รับทางด้าน ความคิด ความรู้สึก และ การกระทำ ซึ่งจะเป็นในด้าน บวก หรือลบก็ได้ ที่มีต่อบุคคล สถานการณ์ สิ่งของ หรือเรื่องราวต่าง ๆ รอบ ๆ ตัว

องค์ประกอบของทศนคติ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2523) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของทศนคติว่ามี 3 องค์ประกอบ ดังนี้คือ

1. องค์ประกอบทางด้านความรู้ หรือความคิด (Cognitive Component) หมายถึง ทศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น จะต้องประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้นเป็นอันดับแรก และความรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้นในด้านที่ว่า สิ่งนั้นมีคุณหรือโทษมากน้อยเพียงใด เป็นความรู้ หรือความเชื่อถือที่ใช้ประเมินสื่อนั้น
2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Effective Component) หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจ ความรู้สึกนั้นจะเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ เมื่อบุคคลมีความรู้เกี่ยวกับคุณหรือโทษของสิ่งนั้นแล้ว
3. องค์ประกอบด้านความพร้อมที่จะกระทำ (Action Tendency Component) หมายถึง ความพร้อมหรือความโน้มเอียงที่บุคคลนั้นจะประพฤติปฏิบัติเมื่อบุคคลมีความรู้เชิงประเมินค่าและความรู้สึกชอบ ไม่ชอบ ในสิ่งนั้นแล้ว สิ่งก็ตามมาก็คือ ความพร้อมในการกระทำการที่สอดคล้องกับความรู้สึกของตนต่อสิ่งนั้น

องค์ประกอบทั้ง3อย่างนี้ถ้าเกิดขึ้นพร้อมกันก็จะทำให้เกิดทศนคติที่สมบูรณ์ขึ้นแต่ถ้าขาดไป อย่างใดอย่างหนึ่งก็จะทำให้ทศนคตินั้นไม่สมบูรณ์ และทำให้ทศนคตินั้นเปลี่ยนแปลงไปในที่สุด

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทศนคติด้านความรัก

แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานเกี่ยวกับความรักของคู่สมรส บุคคลทั้งชายและหญิงเมื่อเริ่มถึงช่วงวัยรุ่นก็จะมีความรักและพัฒนาไปจนถึงขั้นสร้างครอบครัวซึ่งก็มีองค์ประกอบหลาย ๆ อย่างที่ทำให้ความรักนั้นมั่นคงครองคู่กันอย่างมีความสุข

ความรักคืออะไร?

ความรักเป็นสิ่งที่เกิดจากความรู้สึกของบุคคลสองคนที่มีความรู้สึกชื่นชมอีกฝ่ายหนึ่ง และค่อย ๆ ก่อตัวขึ้นเป็นความผูกพันห่วงหาอาทรกันและพัฒนาเป็นคู่รักกันและสมรสกันในที่สุด (อุมาพร ตรังคสมบัติ. 2545 : 10 ; อ้างอิงจาก Lasswell and Lasswell. 1976) กล่าวว่าการเกี่ยวพาราสีชายหญิงจะมีความรักแบบโรแมนติก (romantic love) เมื่อเวลาผ่านไปความรัก

ที่มีเหตุผล (logical-sensible love) ก็จะเกิดขึ้น และเมื่อใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันนานวันเข้าความรักฉันเพื่อน (lifelong friendship) ก็จะเกิดขึ้นแทนที่

ชายหญิงตอนที่เริ่มชอบกันก็จะมองแต่ละฝ่ายในแง่ดีอยู่เสมอไม่ค่อยมองเห็นข้อเสียของอีกฝ่ายในช่วงแรกนี้ทั้งคู่ก็จะมีแต่ความสุขมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันอย่างแนบแน่น และเมื่อเวลาผ่านไปนานขึ้น นิสัยของแต่ละฝ่ายที่เป็นตัวของตัวเองก็เริ่มแสดง ออกมา บางคู่รักก็สามารถที่จะปรับตัวและเข้าใจดีถึง ความแตกต่างของแต่ละคนซึ่งก็ช่วยให้ความรักนั้น ยังคงอยู่ และในบางคู่อาจจะรักกันมากขึ้นยิ่งกว่าเดิมส่วนในคู่รักที่ไม่สามารถรับหรือปรับตัวได้กับ นิสัยที่แท้จริงของแต่ละฝ่ายก็จะส่งผลให้ความรักที่คู่รักทั้งสองสร้างมาด้วยกันก็มลายลงและเลิกกันไปในที่สุด

ความหมายของความรัก

ได้มีนักปราชญ์ และนักสังคมวิทยา หลายท่านได้พูดถึงความรักไว้อย่างต่าง ๆ กันอย่างน่าสนใจ ดังนี้

ลี (วาริน เทพยายน. 2542 : 2 ; อ้างอิงจาก Lee. 1973) ได้ให้นิยาม “ความรัก” ในฐานะที่เป็น “เจตคติเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่บุคคลหนึ่งมีต่ออีกบุคคลหนึ่งในทิศทางที่แน่นอน” ซึ่งเจตคติที่เกี่ยวกับความรักของแต่ละบุคคลก็จะส่งผลต่อรูปแบบของความรักของบุคคลนั้น ๆ ด้วย

ไลป์ นิกซ์ (สุชา จันทรเฒ. 2519 : 140 ; อ้างอิงจาก Lipe Nick. n.d.) นักปราชญ์ชาวเยอรมัน กล่าวว่า ความรักนั้นเกิดขึ้นในสิ่งสองประการ คือ สิ่งที่จะทำให้ผลเป็นสุขประการหนึ่ง และเป็นทุกข์อีกประการหนึ่ง แต่สิ่งใดที่เป็นกลางคือไม่ให้ผลเป็นสุขหรือทุกข์แล้ว เราจะไม่รักเป็นอันขาด

อิริกสัน (เชาวลิต สดากร. 2544 : 13 - 14 ; อ้างอิงจาก Erickson. 1993 : 888 – 900) ให้ความหมายคำว่า “ความรักความห่วงใย” ว่า เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกแล้วทำให้อีกฝ่ายมีความสบายใจ อบอุ่นใจ ทำให้รับรู้ว่ามีคนแสดงบทบาทดังกล่าวมีความรักความห่วงใยต่อตน และในชีวิตสมรสนั้น พฤติกรรมที่คู่สมรสแสดงออกเพื่อสื่อถึงความรักความห่วงใยที่มีต่อกันนั้น ได้แก่ การปฏิบัติต่าง ๆ ดังนี้คือ การแสดงความรักใคร่ผูกพัน การเป็นฝ่ายเริ่มต้นชักชวนพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ การแสดงความห่วงใยในทุกข์สุข การรับรู้ได้อย่างรวดเร็วในความไม่สบายใจของคู่สมรสอีกฝ่าย การไม่ทอดทิ้งในยามที่อีกฝ่ายมีปัญหาหรือป่วยไข้ การให้คำแนะนำในเรื่องต่าง ๆ เท่าที่จะทำได้ การให้ความช่วยเหลือโดยที่อีกฝ่ายไม่ได้ขอร้อง การทำให้อีกฝ่ายผ่อนคลายจากความไม่สบายใจ เบื่อหน่าย หรือซึมเศร้า การกระตุ้นให้อีกฝ่ายมีความมั่นใจ การแสดงความชื่นชมยินดีเมื่ออีกฝ่ายประสบความสำเร็จในสิ่งต่าง ๆ การเคารพเชื่อถือในความคิดเห็นของอีกฝ่าย การพูดคุยด้วยอย่างจริงใจเปิดเผย การให้ความไว้วางใจต่ออีกฝ่าย การแสดงออกให้อีกฝ่ายรับรู้ว่าจะอยู่กินด้วยกันตลอดไปโดยไม่หย่าร้างและการเป็นเพื่อนที่ดีต่ออีกฝ่าย เป็นต้น โดยพฤติกรรมเหล่านี้ต้องเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างสม่ำเสมอและจริงใจ

นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2543 : 12) ได้สรุปความเห็นของนักจิตวิทยา นักสังคมวิทยา และนักมานุษยวิทยา ที่ได้ให้ความหมายคำว่า ความรัก ว่าเป็นสิ่งที่บุคคลต้องเรียนรู้ หรือ พูดยกอีกนัยหนึ่งว่าเป็นการตอบสนองทางอารมณ์ที่ต้องเรียนรู้ เช่นเดียวกับด้านอื่น ๆ

ไชย ณ พล (2538 : 22) กล่าวว่า ความรักคือความชื่นชมยินดี จนบังเกิดความรู้สึกปรารถนาขึ้น แต่ความปรารถนานั้นมีอยู่สองทิศทางคือ ปรารถนาที่จะได้กับปรารถนาที่จะให้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (อ้างอิงจาก เซาวลิต สดากร.2544 : 12) กล่าวถึงความรักว่าหมายถึง ความชอบอย่างผูกพันพร้อมด้วยความชื่นชมยินดี

เซาวลิต สดากร (2544 :12) ความรัก หมายถึง สภาวะทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคล และส่งผลต่อจิตใจ ซึ่งก่อให้เกิดความผูกพัน อยากใกล้ชิด ความสุข ความทุกข์ รวมทั้งความผิดหวังและความสมหวัง

จากความหมายของความรักที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า ความรัก หมายถึง สภาวะทางอารมณ์ที่ก่อตัวขึ้นมาระหว่างที่บุคคลสองคนใช้เวลาอยู่ร่วมกันจนเป็นรากฐานทำให้เกิดความรัก ความผูกพัน ความห่วงใย ความเป็นเพื่อน มีความเข้าใจ มีความเสียสละให้แก่กัน แม้ในยามที่มีทั้งความสุขและความทุกข์ก็พร้อมที่จะเผชิญเหตุการณ์ต่าง ๆ ร่วมกัน ทฤษฎีเกี่ยวกับความรักตามหลักของพระพุทธศาสนา

ท่านอาจารย์กิตติวุฒิปิภักขได้ กล่าวถึงความรักไว้ดังนี้ สรรค์ ศรีเพ็ญ. (2518 :109-110) คือ " ความรักย่อมเกิดด้วยเหตุสองประการ คือ ด้วยบุพเพสันนิวาส หรือด้วยการเกื้อกูล ในปัจจุบัน เปรียบดังดอกบัวซึ่งเกิดขึ้นด้วยอาศัยน้ำและตมฉนั้น " ความรักในกรณีนี้มีได้ หมายถึง เฉพาะความรักในระหว่างเพศเท่านั้น แต่รวมไปถึงรักอื่น ๆ ด้วย เช่น ความรักระหว่างบิดามารดาและบุตร พี่กับน้อง และ อาจารย์กับลูกศิษย์ เป็นต้นโดยนัยแห่งพระพุทธวจนะข้างต้นนี้มีอธิบายไว้ว่าคนเราจะรักกันก็ด้วยเหตุผลสองอย่างนี้ อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองประการกล่าวคือ ประการที่หนึ่ง เพราะว่าคนทั้งสองเคยอยู่ร่วมกันมาตั้งแต่ในอดีตชาติ คือในชาติก่อนเคยมีความสัมพันธ์กัน อาจจะเป็น พี่น้องกัน สามิภรรยา กัน หรืออาจจะเป็นแม่ลูกกัน มาก็ตาม เมื่อบุคคลเหล่านี้มาพบกันเข้าครั้งแรกหรือแม้แต่เพียงได้ยินเสียงกันก็เกิดความรักซาบซึ้งขึ้นทันที ทั้ง ๆ ที่ยังไม่รู้จักกันมาก่อนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเช่นนี้แหละที่เรียกว่า บุพเพสันนิวาสประการที่สอง ความรักเกิดขึ้นจากความดีที่ต่างฝ่ายต่างได้สร้างขึ้นในชาตินี้ ความดีนั้นคือการที่ได้ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เช่น ให้เงิน ให้ของ หางานให้ทำ และซบเลี้ยงให้พ้นจากความลำบาก เป็นต้น เมื่อมีความเกื้อกูลกันมากก็เกิดความเห็นอกเห็นใจกันขึ้นแล้วความรักก็เกิดตามมา

สรรค์ ศรีเพ็ญ (2518 : 116) กล่าวว่า ความรักอาจเกิดขึ้นได้จากปัจจัย ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

1. อุดมคติซึ่งบางทีไม่เกี่ยวข้องกับเหตุผลอะไรเลยแต่เนื่องจากสิ่งที่ฝังอยู่ในจิตใจ สำนึกนานมาแล้ว
2. คุณสมบัติทางกาย เช่น รูปสมบัติและคุณงามความดีอย่างอื่น ๆ

3. ความใกล้ชิดสนิทสนมกัน
4. ความเป็นผู้มีอุปการะคุณ
5. ความสงสาร
6. ความแตกต่างของฮอร์โมนเพศในร่างกายของแต่ละเพศ
7. ความแตกต่างของชีวชีวไฟฟ้าสถิตในบุคคลแต่ละเพศ
8. คลื่นรัศมีที่เปล่งออกจากร่างกาย
9. บุพเพสันนิวาส (ทฤษฎีทางพุทธศาสนา)

ทั้งนี้อาจเกิดจากปัจจัยเดียวหรือหลายปัจจัยผสมผสานช่วยกันก็ได้

ความรักเป็นความผูกพันทางอารมณ์ (emotional attachment) (อุมาพร ตรังคสมบัติ. 2545 : 10 - 11) ที่แสดงใน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้สึก ความคิด และการกระทำ

1. ความรู้สึก : ความรู้สึกรักใคร่ รู้สึกชอบ รู้สึกเป็นสุขที่ได้อยู่ใกล้
2. ความคิด : การมองผู้อื่นที่ตนรักในแง่ดี มองเห็นคุณค่าและความหมายของเขายกย่องสิ่งที่ดีให้และปรารถนาที่จะให้เขาพบแต่ความสุข

3. การกระทำ : การปฏิบัติต่อกันอย่างอ่อนโยน การดูแลเอาใจใส่ การสัมผัส กอดจูบ และมีเพศสัมพันธ์ เมื่อความรักได้เกิดขึ้นในคู่รักแล้วคู่รักก็จะแสดงออกถึงความรักให้แก่กันและกันและการแสดงออกนี้อยู่บนพื้นฐานของอารมณ์ซึ่งจะแสดงออกมาทาง ความรู้สึก ความคิด และการกระทำ ต่อคู่รักด้วยกัน

องค์ประกอบของความรัก

ได้มีผู้ที่ศึกษาเรื่องความรักไว้มากมายหลายท่านและได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความรักไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

สเทอเนเบิร์ก (Sternberg. 1986) กล่าวว่าความรักมีองค์ประกอบ 3 ประการคือ ความใกล้ชิดผูกพัน (intimacy) การอุทิศตัวต่อกัน (commitment) และอารมณ์รัก (passion)

เขาวลีต สดากกร (2544 : 11-12) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความรักซึ่งนำมาพูดเสียใหม่ว่า ความรักประกอบด้วยสิ่งสำคัญ 3 ประการ คือ

1. มีความรู้สึกอยากใกล้ชิดสนิทสนมกับบุคคลนั้น
2. มีความผูกพัน และมีความรู้สึกร่วมกับบุคคลผู้นั้นเท่ากับเรา รู้สึกเป็นตนเอง นั่นคือ สามารถที่จะถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของกันและกันได้
3. มีความเทิดทูน นับถือ หรือศรัทธาในบุคคลผู้นั้น

ดังนั้น ถ้าเราอาจดูตัวเราเองว่ามีความรักหรือไม่ กับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง จะต้องดูว่าเรามีองค์ประกอบอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสามอย่างดังกล่าวข้างต้นกันหรือไม่ และมีระดับความเข้มข้นเพียงใด ก็จะทราบได้ทันทีว่าเรามีความรักระดับไหนกับบุคคลผู้นั้น

องค์ประกอบที่สำคัญของความรัก (อุมพร ตรังคมบัติ. 2545 : 11 - 19) ดังนี้

- การอุทิศตนต่อกัน
- ความผูกพัน
- ความสนิทสนมอย่างลึกซึ้ง
- การมองเห็นคุณค่าและส่วนที่ดีของอีกฝ่ายหนึ่ง
- ความอดทน
- การให้อภัย
- อารมณ์รัก

การอุทิศตนต่อกัน

องค์ประกอบที่สำคัญของความรักคือ การอุทิศตนต่อกัน (commitment) ความรักจะคงทนและงอกงามไม่ได้หากปราศจากการอุทิศตนต่อกัน การอุทิศตนจะช่วยให้ความสัมพันธ์ดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง แม้จะมีความทุกข์ ความขัดแย้งหรือความผิดหวังเกิดขึ้น คู่สมรสที่อุทิศตนต่อกันจะยอมอดทนต่อความยากลำบากที่เกิดขึ้นและช่วยกันแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ได้ดี

การอุทิศตนประกอบด้วยพฤติกรรมสำคัญสองประการ คือ

1. ความรับผิดชอบ ชีวิตคู่เป็นความรับผิดชอบของคนสองคน ไม่ใช่ของคนใดคนหนึ่งสามีภรรยาจะต้องมีความรับผิดชอบร่วมกันในการดูแลรักษาชีวิตคู่เอาไว้ นั่นหมายความว่าทั้งคู่ต้องพยายามทุกวิถีทางที่จะทำให้ความสัมพันธ์ดำเนินไปด้วยดี และหากความสัมพันธ์มีปัญหา ทั้งคู่ต้องช่วยกันแก้ไข ไม่ใช่โยนความผิดให้อีกคนหนึ่ง

2. การปกป้องความสัมพันธ์ให้ปลอดภัย (protectiveness) ชีวิตคู่เป็นระบบย่อยที่อยู่ในระบบใหญ่แห่งครอบครัว ชุมชนและสังคม ดังนั้นจะมีระบบอื่น ๆ ที่มากระทบชีวิตคู่ได้เสมอ

การอุทิศตนเป็นภารกิจร่วมกันของสามีภรรยา และจะเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริงต่อเมื่อต่างฝ่ายต่างรู้สึกว่าคุณค่า และเป็นที่รักของอีกฝ่ายหนึ่ง แต่ละฝ่ายจะต้องเชื่อมั่นในการอุทิศตนและความซื่อสัตย์ของอีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งต้องมั่นคงในการอุทิศตนของตนเองด้วย

ความผูกพัน

ความผูกพัน (attachment หรือ affective involvement) หมายถึงระดับความรู้สึกห่วงใยที่บุคคลมีต่อกัน รวมทั้งความสนใจและการเห็นคุณค่าของกันและกัน

ความผูกพันที่เหมาะสมคือ ความผูกพันอย่างมีความเข้าใจ (empathic involvement) นั่นคือ มีความสนใจและผูกพันต่ออีกฝ่ายหนึ่งอย่างแท้จริง โดยมีพื้นฐานอยู่บนความเข้าใจในความต้องการของอีกฝ่ายหนึ่ง ความผูกพันแบบนี้จะทำให้คู่สมรสตอบสนองความต้องการทางอารมณ์ของอีกฝ่ายหนึ่งได้อย่างเหมาะสมการมีความผูกพันที่เหมาะสมโดยที่ความเป็นตัวของตัวเอง

ตัวเองเพียงพอจะทำให้คู่สมรสไม่มีปฏิกิริยาต่อกันมากเกินไป ทั้งสองฝ่ายจะสื่อสารกัน เปิดเผยความรู้สึกความนึกคิดต่อกันได้อย่างอิสระ และจะสามารถให้การประคับประคองต่อกันได้ดี

ความสนิทสนมอย่างลึกซึ้ง

intimacy หรือความสนิทสนมอย่างลึกซึ้งเป็นคำที่มีความหมายกว้าง เพราะรวมถึงความรู้สึกใกล้ชิด เชื่อมโยงผูกพันและห่วงใยในสวัสดิภาพของอีกฝ่ายหนึ่ง ต้องการให้อีกฝ่ายหนึ่งมีความสุข มีความเข้าใจกัน แบ่งปันซึ่งกันและกัน พุดคุยกันอย่างใกล้ชิด ให้การประคับประคองทางอารมณ์แก่กัน เห็นคุณค่าของกันและไว้วางใจซึ่งกันและกัน (Sternberg 1986) intimacy เป็นสิ่งสำคัญยิ่งในชีวิตสมรส เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้คู่สมรสอดทนและฝ่าฟันอุปสรรคในชีวิตคู่ไปได้ intimacy มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. ความผูกพัน ความผูกพันในที่นี้รวมถึงความห่วงใยเอาใจใส่อีกฝ่ายหนึ่งด้วย คู่สมรสต้องเอาใจใส่ในสวัสดิภาพ ความเป็นอยู่และความรู้สึกของกันและกัน รวมทั้งให้การดูแลต่อกันอย่างเสมอต้นเสมอปลาย นอกจากนี้ยังต้องเป็นที่พึ่งพิงของกันได้ในยามลำบาก
2. การใช้เวลาร่วมกัน การใช้เวลาด้วยกันตามลำพังเป็นสิ่งที่จะทำให้ความสนิทสนมระหว่างคู่สมรสเพิ่มพูนขึ้น ในช่วงแรกของการสมรส intimacy จะอยู่ในระดับสูงเพราะทั้งคู่มีโอกาใช้เวลาร่วมกันได้มาก แต่เมื่อมีลูก intimacy จะลดลงเพราะมีภาระในการเลี้ยงลูก จนอาจเกิดความรู้สึกห่างเหินกันขึ้นมา
3. การเข้าใจในความรู้สึกนึกคิดของอีกฝ่ายหนึ่ง ความเข้าใจในความรู้สึกนึกคิดของกันและกัน จะช่วยให้ความสัมพันธ์ดำเนินไปอย่างแน่นแฟ้น ความเข้าใจว่าอีกฝ่ายหนึ่งคิดและรู้สึกอย่างไร จะทำให้คู่สมรสยกโทษให้กันได้และร่วมมือกันแก้ปัญหาแทนที่จะโกรธหรือทะเลาะกัน ความเข้าใจจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องอาศัยการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและการเปิดเผยความรู้สึกนึกคิดต่อกันโดยอิสระ
4. การร่วมรับรู้ในความสุข คู่สมรสต้องสามารถให้ความสุขกับอีกฝ่ายหนึ่งตามสมควร การมีความสุขสนุกสนานร่วมกัน แบ่งปันความสุขและความรู้สึกดี ๆ ให้กันเป็นสิ่งจำเป็น ในหลายคู่ความสุขมีเฉพาะในระยะแรกของการแต่งงานเท่านั้น ในระยะต่อมา ภาระแห่งการเลี้ยงลูกและการงานอาชีพเพิ่มมากขึ้น ชีวิตมีแต่งาน ความรับผิดชอบ ความเหน็ดเหนื่อยและความซ้ำซากจำเจ สิ่งเหล่านี้ทำให้ความสุขในชีวิตคู่หมดไปและทำให้เกิดความขัดแย้งมากขึ้น
5. การร่วมรับรู้ในความทุกข์ ความรู้สึกเชิงลบหลายอย่างเช่น ความโกรธ เศร้าเสียใจ ขมขื่น เจ็บปวด รู้สึกว่าตนถูกทำร้าย รู้สึกผิด ฯลฯ เกิดขึ้นได้เสมอในชีวิตคู่ไม่ว่าจะเป็นจากคู่สมรสด้วยกันเองหรือจากบุคคลภายนอก การร่วมรับรู้ในความรู้สึกเชิงลบของอีกฝ่ายหนึ่งจะทำให้ความสัมพันธ์ดำเนินไปด้วยดี มีความรักใคร่ผูกพันกันและเข้าอกเข้าใจกันมากขึ้น

Intimacy จะเป็นไปได้ดีด้วยปัจจัยต่อไปนี้

1. ความใกล้ชิดและความห่างที่เหมาะสม แม้ความใกล้ชิดทางกายภาพ (physical closeness) จะเป็นสิ่งสำคัญในการสร้าง intimacy แต่คู่สมรสจะต้องมีความสมดุลระหว่างความใกล้ชิดและความห่างด้วย นั่นคือมีความใกล้ชิดและความห่างที่เหมาะสม ใกล้กันพอที่จะรู้สึกถึงความรักใคร่ผูกพันและการประคับประคองจากอีกฝ่ายหนึ่ง และห่างกันพอที่แต่ละฝ่ายจะมีความเป็นตัวของตัวเอง
2. ความสมดุลในอำนาจ ความสมดุลในอำนาจเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้าง intimacy อำนาจที่เท่าเทียมกันจะช่วยให้เกิด intimacy อย่างแท้จริง แต่เนื่องจากผู้ชายมักเคยชินกับสถานภาพที่มีอำนาจมากกว่าผู้หญิง ดังนั้นสามีหลายคนจึงไม่อาจมี intimacy ที่แท้จริงกับภรรยาได้
3. การสื่อสารและการแก้ไขความขัดแย้ง สิ่งที่จะช่วยให้เกิด intimacy ได้ดีคือ การสื่อสารที่ดีและการแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งอย่างมีประสิทธิภาพ ความสามารถทั้งสองประการนี้จะทำให้ไม่มีกำแพงกั้นกลางระหว่างคู่สมรส

การมองเห็นคุณค่าและส่วนที่ดีของอีกฝ่ายหนึ่ง

สามีภรรยาจะต้องมองเห็นคุณค่า ความหมาย และสิ่งที่ดีในกันและกัน ในที่นี้ไม่ได้หมายถึง การมองว่าอีกฝ่ายหนึ่งดีเลิศแบบอุดมคติ แต่หมายถึงการมองตามความเป็นจริงปัญหาที่พบบ่อยคือคู่สมรสมองข้ามสิ่งที่ดีในอีกฝ่ายหนึ่งไป และมองเห็นแต่ข้อบกพร่องเท่านั้น

การมองเห็นคุณค่าและส่วนที่ดีของอีกฝ่ายหนึ่งอาจทำได้โดย

1. คำพูดหรือการกระทำที่แสดงว่าเห็นคุณค่า
2. คำพูดหรือการกระทำที่แสดงความขอบคุณในสิ่งดีที่อีกฝ่ายหนึ่งทำให้
3. การแสดงออกซึ่งความรัก เช่น การสัมผัส การโอบกอด

ความอดทน

ความอดทนเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงวุฒิภาวะ (maturity) ความรักที่เติบโตถึงวุฒิภาวะจะต้องมีความอดทนและความหนักแน่น ความอดทนจะทำให้คู่สมรสจัดการกับความขัดแย้ง ความผิดหวังและความขมขื่นได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากความสัมพันธ์ในชีวิตคู่ที่มีความเข้มข้นมากกว่าความสัมพันธ์อื่น เมื่อเกิดปัญหาขึ้นมาคู่สมรสก็มักจะมีปฏิกิริยาโต้ตอบกันอย่างรุนแรง ความอดทนจะทำให้คู่สมรสโต้ตอบกันช้าลง ใช้เวลาใคร่ครวญก่อนว่าปฏิกิริยาที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร และหาวิธีแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามความอดทนจะต้องประกอบด้วยความรักและการให้อภัย ไม่ใช่ออดทนแบบเก็บกดความโกรธเอาไว้ ความอดทนแบบแรกจะนำมาซึ่งความสงบใจ แต่แบบหลังจะนำมาซึ่งความรุ่มร้อนใจ ความโกรธและการพยายามแก้แค้น

การให้อภัย

ในความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดเช่นชีวิตคู่อาจมีความผิดพลาดเกิดขึ้นได้เสมอ ฝ่ายหนึ่งอาจทำให้อีกฝ่ายหนึ่งโกรธ เสียใจและรู้สึกเจ็บปวดได้บ่อย หากไม่มีการให้อภัยต่อกันก็จะเกิดความขมขื่นที่ฝังลึกและกีดกร่อนความสัมพันธ์ให้พังทลายได้
อย่างไรก็ตาม การยกโทษและคืนดีกันเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ความสัมพันธ์ดีขึ้น

อารมณ์รัก

คือ ความรู้สึกความปรารถนาและแรงผลักดันที่ดึงดูดหญิงชายเข้าหากัน อารมณ์รักแสดงออกมาในรูปของความรู้สึกโรแมนติก ความต้องการใกล้ชิดทางด้านกายภาพรวมทั้งการมีเพศสัมพันธ์ที่กล่าวมานี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของความรัก การศึกษาความเห็นของคู่สมรสทั่วไปพบว่าความรักถูกเลือกให้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการมีชีวิตสมรสที่มีความสุข(Broderick1981)การศึกษายังพบอีกว่าคู่สมรสที่มีความรู้สึกรักใคร่ต่อกันในระดับสูงจะมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสในระดับสูงด้วย

วิธีการสร้างความรักของคู่สมรส

ได้มีผู้เสนอแนวคิดด้านความรักและสัมพันธ์ภาพที่พึงมีต่อกันของภรรยาและสามี ไว้ดังต่อไปนี้

กองส่งเสริมสุขภาพ (2538 : 3-5) ได้กล่าวว่าความสัมพันธ์รักใคร่ระหว่างคู่สมรสควรมีลักษณะดังนี้

1. มีความจริงใจ ต่อกันและพยายามเข้าใจชีวิตของตน
2. รู้จักผ่อนปรนเมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น
3. ไม่ห่างเหินกับญาติสนิทและเพื่อนของทั้ง 2 ฝ่าย
4. มีลูกเมื่อพร้อมและ เป็นลูกที่ต้องการ

นอกจากนั้นยังกล่าวว่า เรื่องเพศก็เป็นส่วนสำคัญ ซึ่งทั้งสองฝ่ายต้องเข้าใจกันและร่วมมือกัน และยังกล่าวเพิ่มอีกว่า การจัดให้มีเวลาพักผ่อนหรือมีกิจกรรมงานอดิเรกร่วมกัน ก็จะทำให้ความสัมพันธ์นั้นสามัคคีภรรยาดีขึ้น

เพ็ญศรี พิชัยสนธิ (2535 : 13 - 14) ได้กล่าวถึงวิธีการสร้างความผูกพันรักใคร่ในครอบครัว ดังนี้

1. ให้ความสำคัญต่อกันและกัน และเคารพนับถือกันตามฐานะ เช่น สามีให้เกียรติภรรยา ภรรยาให้เกียรติสามี เป็นต้น
2. ใช้อาหารต่อกันโดยแสดงความมีน้ำใจ ความห่วงใย และให้ความช่วยเหลือดูแลกันและกันเสมอ ทั้งยามปกติ ยามตกทุกข์ได้ยากหรือมีปัญหา การแสดงความมีน้ำใจ ห่วงใย

ช่วยเหลือกัน กระทำได้โดยได้ตามทุกข์สุขและพุดคุยด้วยกันทุกครั้งที่มีโอกาสช่วยเหลือในสิ่งที่ตนทำได้ โดยไม่ต้องเอ่ยปากใ้วาน เช่น สามีภรรยาช่วยกันเก็บออมสะสมเงินไว้ หรือสามีภรรยาเตือนกันและกันเรื่องไปตรวจสุขภาพตามหมอนัด เป็นต้น

3. การหาเวลาทำกิจกรรมร่วมกัน กิจกรรมที่ทำร่วมกันเป็นสื่อให้เกิดความสุข ความพอใจ ความสนุกสนานที่เป็นประสบการณ์ประทับใจร่วมกันระหว่างสามีภรรยา พี่น้อง พ่อแม่ลูก การทำกิจกรรมร่วมกันทำให้บุคคลได้ใกล้ชิดและรู้จักกันและกันดีขึ้น ประสบการณ์เดียวกันทำให้คิดถึงกันและกัน ภูมิใจด้วยกัน

4. ความสามัคคี คือ สมาชิกครอบครัวมีความเป็น น้ำหนึ่งใจเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใด จะสามัคคีร่วมมือกันทำงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี สมาชิกแต่ละคนของครอบครัวเต็มใจทำงานเพื่อกันและกัน เพื่อครอบครัวอย่างเต็มความสามารถ

นอกจากนี้ การเปิดโอกาสให้ทั้งสองฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ หรือการตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ จะเป็นการช่วยสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างคู่สมรส ทั้งนี้เพราะจะเป็นการแสดงถึงการยอมรับซึ่งกันและกัน และยังก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองแก่คู่สมรสที่ได้มีโอกาสได้ให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลที่ตนรัก เช่นเดียวกับการได้แบ่งหน้าที่ภาระงานบ้านภายในครอบครัว การมีความรับผิดชอบ การเสียสละ และการได้ใช้เวลาว่างร่วมกันในเรื่องต่าง ๆ จะเป็นการทำให้คู่สมรสมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันได้

ปัจจัยที่มีผลต่อความรักของคู่สมรส

ไพฑูรย์ เครือแก้ว (2518 : 122-123) ได้กล่าวถึงสาเหตุของความไม่มั่นคงของครอบครัวสมัยใหม่ไว้ดังนี้

1. ความต้องการเกียรติ และความมั่นคงจากนามสกุลลดลง กล่าวคือ ขึ้นกับความพอใจซึ่งกันและกันเป็นลำดับ และขณะเดียวกันหากพอใจที่จะแยกหรือหย่าร้างกันก็ทำได้โดยไม่ยาก ซึ่งไม่มีความมั่นคงในทางนามสกุลเท่าใดนัก

2. เน้นหนักในเรื่องความรักและความพอใจซึ่งกันและกันทั้งคู่รวมกัน และร่วมทรัพย์สินกัน

3. การป้องกันจากครอบครัว ประเพณี ศาสนาลดน้อยลง เพราะทุกคนต้องไป ร่ำเรียน ใช้ชีวิตนอกบ้านมากกว่าในครอบครัว ความเป็นอิสระในความคิดและการกระทำต่าง ๆ จึงห่างไกลจากพ่อแม่ ความใกล้ชิดของหนุ่มสาวที่รักใคร่เสน่หากันจึงมีมากขึ้น ความเคร่งครัดในขนบธรรมเนียมประเพณีแบบเข้าตามตรอกออกตามประตูก็ย่อมจะลดลง ศาสนาพุทธก็มีได้กีดกันหรือหวงแหนในแบบและการกระทำของคนเหล่านั้นด้วย

4. ชีวิตอิสระสลับซับซ้อนมากขึ้น ต่างคนต่างรู้เห็นมาก มีรสนิยมต่าง ๆ กัน ในด้านความคิด ความอ่าน และอาชีพบางอย่างของแต่ละฝ่ายทำให้เข้ากันไม่ได้ ซึ่งทำให้ความมั่นคงของครอบครัวลดน้อยลง

5. มีการคบหาสมาคมติดต่อกับคนภายนอกเพิ่มขึ้น เพราะชีวิตอิสระมีการนิยมออกไปหาความสนุกสนาน ความสำราญนอกบ้านอาจินต์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมแบบตะวันตก การเดินร่ำแบบต่าง ๆ เช่น ทวิสต์ รอคเอนรอล ทำให้มีความเย้ายวนมากขึ้น ศิลธรรมต่าง ๆ เสื่อมโทรม ทำให้ชีวิตที่สุขสดชื่นและความหรูหราต่าง ๆ ภายในครอบครัวลดลง มีความพอใจในบ้านน้อยกว่าชีวิตสำราญภายนอก

ดังนั้น ผู้วิจัยนำกรอบความคิดเชิงทฤษฎีในเรื่องทัศนคติด้านความรักมาศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยาโดยมีแนวความคิดในการวิจัยครั้งนี้ว่าคู่สมรสที่มีความสุขมากมีทัศนคติด้านความรักคล้ายคลึงกันซึ่งคู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อยย่อมมีทัศนคติด้านความรักแตกต่างกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวกับทัศนคติด้านความรักต่อคู่สมรสที่มีความสุข

จากเนื้อหาของทัศนคติด้านความรักและเนื้อหาของคู่สมรสที่มีความสุข ผู้วิจัยได้หางานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนตัวแปรทั้งสองตัวว่ามีความสัมพันธ์กันตามสมมุติฐานที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ว่า คู่สมรสที่มีความสุขจะมีทัศนคติด้านความรักสัมพันธ์กัน

สเปนเนียร์และลีวิส (Spanier.1976: 15; Spanier and Lewis.1980 : 825) กล่าวว่า คู่สมรสที่มีสัมพันธ์ภาพที่ต่อกัน จะมีความรัก ความเข้าใจ สนใจ และเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน มีทั้งการให้และการรับ รู้จักผ่อนหนักผ่อนเบา อดทน ให้อภัยซึ่งกันและกัน มีการสื่อความหมายกันชัดเจน ความรู้สึก ดังกล่าวนี้อาจจะช่วยจัด ความขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างกันได้โดยง่าย นอกจากนี้ ยังทำให้ทั้งสองฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่งผลให้เกิดความภาคภูมิใจและความรู้สึกมีค่าในตนเองของคู่สมรสที่มีโอกาสได้ให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลที่ตนรัก

สเทอนเบิร์ก(Sternberg.1986) ความคล้ายคลึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการพัฒนาด้านความรัก คู่ที่มีลักษณะการพัฒนาด้านความรักดังกล่าว พวกเขาจะมีความสุขมากกว่าคู่ที่ไม่ค่อยมีองค์ประกอบคล้ายคลึงกัน

เดวิดและทอดท์ และ เดวิดและเลทท์แมน(David and Todd .1982) and (Davis and Latty-Mann 1987) ศึกษารูปแบบของความสัมพันธ์ทั้งความสัมพันธ์แบบความรักและ ความสัมพันธ์แบบมิตรภาพโดยเสนอว่า ความสัมพันธ์แบบความรักประกอบไปด้วยปัจจัย 4 ประการ คือ การเคารพและการยอมรับซึ่งกันและกัน ความสนใจ ความใกล้ชิดสนิทสนม และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบจะมีความชัดเจนในโอกาสและรูปแบบของความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันออกไป

สเวนสันและทราฮัง(Swensen and Trahaug. 1985) พบว่า ความสัมพันธ์แบบความรักจะประกอบไปด้วย การแสดงออกทางอารมณ์ (ทั้งทางวาจาและท่าทาง) การเปิดเผยตนเอง ความเต็มใจที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองเพื่อคนรัก การให้กำลังใจซึ่งกันและกัน การไม่แสดงความรู้สึก และการสนองความต้องการทางวัตถุ

ไวท์ เจสัน เคน (White Jason Kent. 2003) ได้ศึกษา เกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความโรแมนติก ด้านต่าง ๆ เช่น รูปแบบความรัก ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจ ความผูกพัน และความมั่นคงระยะสั้นซึ่งทดลองในเพศหญิงและเพศชายพบว่า บุคลิกภาพแสดงตัวและบุคลิกภาพอ่อนโยน ได้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปร 3-4 ตัวจากการหาค่าสหสัมพันธ์และพบว่าบุคลิกภาพห้วนโหดมีความสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจ และความผูกพัน.และบุคลิกภาพแสดงตัวและบุคลิกภาพอ่อนโยนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันในเพศชายเท่านั้น.บุคลิกภาพเปิดกว้างกับบุคลิกภาพมีสติไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรใดเลย.

ไชยันต์ สุขบาล (2538) ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้ ถึงความรัก ความห่วงใยจากสามีกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของภรรยา ในสังคมชนบท อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด ก็ได้กล่าวว่า การรับรู้ความรัก ความห่วงใยจากสามี บุคลิกภาพของภรรยา ความคล้ายคลึงของปัจจัยทางสังคม และรายได้ของครอบครัว มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของภรรยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .7444$)

เขาวลิต สดากกร (2544) ความสัมพันธ์ของหลักทศ 6 กับความรักและความผูกพันของคู่สมรสของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินของบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) ผลการวิจัยพบว่า พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่สมรสแล้ว ของบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) มีความรักและความผูกพันของคู่สมรสในระดับค่อนข้างสูง

ตัวแปรด้านบุคคล คือ เพศ อายุ การมีบุตร และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน มีอิทธิพลต่อความรักและความผูกพันของคู่สมรส ส่วนตัวแปรด้านปัจจัยการทำงานคือสถานะของอาชีพ ความมั่นคงในอาชีพและผลกระทบต่อความเป็นอยู่ส่วนตัว มีความสัมพันธ์กับความรักและความผูกพันของคู่สมรส โดยตัวแปรความมั่นคงในอาชีพสามารถพยากรณ์ความรักและความผูกพันของคู่สมรสได้ร้อยละ 8.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กระบี่ ชลวิทย์ (2543) ศึกษาเรื่อง ครอบครัวที่มีคุณภาพในทรรณะของพนักงานธนาคารทหารไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาทัศนะของพนักงานธนาคารทหารไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ต่อครอบครัวที่มีคุณภาพ พบว่า ทัศนะด้านความรัก ไคร่กลมเกลียว สมานฉันท์ ช่วยเหลือเกื้อกูล เอื้ออาทร มีการพูดให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน แก้ปัญหาจนสำเร็จลุล่วง เมื่อผู้ใดประสบปัญหามีการให้กำลังใจ และเมื่อผู้ใดในครอบครัวมีความขัดแย้งต้องมีการให้อภัยซึ่งกันและกัน มีความเห็นด้วยมากที่สุด ซึ่งในภาพรวมมีทัศนะอยู่ในระดับสูง

วาริน เทพยายน (2542 : 2) ได้ศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า เจตคติเกี่ยวกับความรัก (love attitude) และลักษณะบุคลิกภาพ (personality) ของแต่ละบุคคล จะเป็นตัวทำนายที่ดีของความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของบุคคลนั้น ๆ

จากการศึกษา งานวิจัยดังกล่าวมา งานวิจัยโดยรวม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านความรัก คือ การแสดงออกถึงความรัก และความห่วงใย ต่อกันและกันของสามีและภรรยา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขในชีวิตสมรส

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับความรักในคู่สมรส กล่าวได้ว่า ทศนคติด้านความรักของคู่สมรสมีความสัมพันธ์กับความสุขในชีวิตสมรส นั่นคือการที่คู่สมรสมีความรู้สึกเชิงประเมิณค่าว่าความรักเป็นสิ่งที่ดีในชีวิตสมรส และมีความรู้สึกพอใจ ยินดีต่อความรักในคู่สมรสของตน และมีความมุ่งมั่นที่จะรักเดียวใจเดียวกับคู่สมรส

ฉะนั้นในการวิจัย ส่วนนี้ ผู้วิจัยจึงคาดว่าความสุขในชีวิตสมรสมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติด้านความรักของคู่สมรส

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษานุคลิกภาพของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสต่างกันตามตัวแปรบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ ทศนคติด้านความรัก ของคู่สมรสที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดประกอบธุรกิจค้าขายอัญมณีขนาดย่อมใน จังหวัดจันทบุรี โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยที่กล่าวถึงหัวข้อต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ที่ประกอบธุรกิจค้าขายอัญมณี ขนาดย่อมใน จังหวัด จันทบุรี ปี พ.ศ. 2548

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นคู่สมรสที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดประกอบธุรกิจค้าอัญมณีขนาดย่อมในจังหวัดจันทบุรีจำนวน 93 คู่ โดยแบ่งเป็นคู่สมรสที่มีความสุขมาก 39 คู่ และคู่สมรสที่มีความสุขปานกลาง 22 คู่ คู่สมรสที่มีความสุขน้อย 32 คู่ ในการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามไปแจกด้วยตนเอง โดยผู้ทดสอบแบบสอบถามจะเป็นคู่สมรสที่ยังคงมีสถานภาพสมรสและยังคงอยู่ร่วมกัน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลรายละเอียดส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

เป็นแบบสอบถามข้อมูลรายละเอียดส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยสอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้รวมของครอบครัว

ตัวอย่างแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง : โปรดตอบแบบสอบถามต่อไปนี้โดยทำเครื่องหมาย ☐ ในช่องที่เป็นคำตอบของท่าน
หรือกรอกรหัสความลงในช่องว่างที่เว้นไว้ให้

1. เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง

2. สถานภาพ

☐ คู่ ☐ หย่า ☐ โสด

3. อายุ ปี

4. ระดับการศึกษา

- ☐ มัธยมศึกษาตอนต้น
- ☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย
- ☐ อนุปริญญา หรือเทียบเท่า
- ☐ ปวช.
- ☐ ปวส.
- ☐ปริญญาตรี
- ☐ปริญญาโท
- ☐ สูงกว่าปริญญาโท

5. อาชีพ

☐ รับราชการ ☐ พนักงานบริษัท ☐ ค้าขาย

6. รายได้ทั้งสิ้นของครอบครัวของข้าพเจ้าประมาณ เดือนละ

- ☐ 10,000 บาท
- ☐ 10,001-20,000 บาท
- ☐ 20,001

และรายได้ข้างต้นใช้เลี้ยงดูคนในครอบครัว คน

7. อายุการแต่งงาน

- ☐ 2-3 ปี
- ☐ 4-5 ปี
- ☐ 6-7 ปี
- ☐ 7 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบวัดบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ

ลักษณะเครื่องมือ เป็นแบบวัดบุคลิกภาพ 5 ลักษณะ คือ บุคลิกภาพห้วนไหว บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน และบุคลิกภาพมีสติ แบบวัดนี้มีลักษณะให้เลือกตอบ ประกอบด้วยข้อความและมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงระดับเดียว จาก "ไม่จริงเลย" ถึง "จริงมากที่สุด" โดยครอบคลุม 5 ตัวแปร แต่ละตัวแปรประกอบด้วยข้อคำถาม 12 ข้อ รวมทั้งสิ้นจำนวน 60 ข้อ

การสร้างเครื่องมือ แบบวัดนี้ผู้วิจัยนำมาจากแบบวัดบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ ซึ่ง วัลภา สบายยิ่ง (2542) แปลมาจากแบบวัดบุคลิกภาพ NEO-FFI ซึ่งพัฒนามาจากแบบวัด NEO PIR ซึ่งแบบวัดนี้เป็นของคอสตา และแมคเกร (Costa & McCrea. 1992)

การให้คะแนนแบบวัด

กรณีที่ข้อความเป็นบวก

ไม่จริงเลย	ให้	1	คะแนน
ไม่จริง	ให้	2	คะแนน
จริงปานกลาง	ให้	3	คะแนน
จริงมาก	ให้	4	คะแนน
จริงมากที่สุด	ให้	5	คะแนน

กรณีที่ข้อความเป็นลบ ผู้วิจัยให้คะแนนกลับกัน

การรวมคะแนน ผู้วิจัยรวมคะแนนเป็นรายด้าน โดยแต่ละด้านมีคะแนนระหว่าง 12-60 คะแนน คะแนนเฉลี่ยของแบบวัดแต่ละด้านเท่ากับ 36 คะแนน

ความหมายคะแนน สำหรับบุคลิกภาพแต่ละด้าน ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยในแต่ละด้าน หมายความว่า บุคคลนั้นมีบุคลิกภาพด้านนั้นสูงกว่าผู้ที่มีคะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย

ตัวอย่างแบบวัดบุคลิกภาพ

คำชี้แจง : โปรดพิจารณาข้อความแต่ละ ข้อต่อไปนี้เป็นจริงสำหรับท่านเพียงไร แล้วทำเครื่องหมาย ☐ ในช่องว่างหลังข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด โดยในแต่ละข้อมีเพียงคำตอบเดียว และกรุณาตอบทุกข้อ

ข้อคำถาม	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงปานกลาง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
<u>บุคลิกภาพแบบหัวนโหด</u> ☐ ข้าพเจ้าเป็นคนไม่วิตกกังวล ☐ บ่อยครั้งที่ข้าพเจ้ารู้สึกตนเองต่ำต้อยกว่าผู้อื่น					
<u>บุคลิกภาพแสดงตัว</u> ☐ ข้าพเจ้าชอบที่จะมีคนอยู่รอบข้าง ☐ ข้าพเจ้าหัวเราะได้ง่าย					
<u>บุคลิกภาพเปิดกว้าง</u> ☐ ข้าพเจ้ามีความซาบซึ้งในงานศิลปะและธรรมชาติ ☐ ข้าพเจ้ามีความสนใจในเรื่องธรรมชาติของจักรวาลและมนุษย์น้อยมาก					
<u>บุคลิกภาพอ่อนโยน</u> ☐ ข้าพเจ้ามักจะคำนึงถึงความรู้สึกผู้อื่น ☐ ข้าพเจ้าเป็นคนหัวแข็งและมีทัศนคติที่มั่นคง					
<u>บุคลิกภาพมีสติ</u> ☐ ข้าพเจ้าเป็นคนที่กระตือรือร้นอย่างมาก ☐ ปกติแล้วข้าพเจ้าชอบทำงานตามลำพัง					

การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

แบบวัดบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบฉบับนี้ผู้วิจัยได้นำมาจาก วัลภา สบายยิ่งทั้งฉบับ ซึ่งแปลมาจากแบบวัดบุคลิกภาพ NEO FFI ของคอสตาและแมคเคอร์และหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (- Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) พบว่า บุคลิกภาพห้านี้ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.75 บุคลิกภาพแสดงตัวมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78 บุคลิกภาพเปิดกว้างมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.63 บุคลิกภาพอ่อนโยนมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.79 และ บุคลิกภาพมีสติมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87

ตอนที่ 3 แบบวัดความสุขในชีวิตสมรส

ลักษณะแบบวัดความสุขในชีวิตสมรส เป็นแบบสอบถามให้ชดตอบมีจำนวน 40 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยประโยคคำถาม 1 ประโยค และมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Ratio Scale) จาก “จริงมากที่สุด ถึง “ไม่จริงมากที่สุด” โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับความสุขในชีวิตสมรส

ในการตอบแบบวัดนี้ ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนแต่ละข้อ จาก 1-5 คะแนน แต่ละคะแนนรวม 40-200 คะแนน คะแนนที่ได้เป็นคะแนนรวมความสุขในชีวิตสมรสแต่ละคู่ ผู้ที่ได้คะแนนสูง แสดงว่ามีความสุขในชีวิตสมรสมาก ผู้ที่ได้คะแนนน้อยแสดงว่ามีความสุขในชีวิตสมรสน้อย

แบบวัดนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากแนวความคิดที่รวบรวมได้จากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุขในชีวิตสมรส โดยมีตัวอย่างแบบวัดดังนี้

ตัวอย่างแบบวัดความสุขในชีวิตสมรส

คำชี้แจง : แบบสำรวจนี้มีคำถามทั้งหมด 40 ข้อ ขอให้ท่านอ่านไปที่ละข้ออย่างช้า ๆ ให้เข้าใจ แล้วพิจารณาว่าคำถามเหล่านั้นตรงกับความรู้สึก ความคิดเห็น หรือการกระทำของท่านเพียงใด ในคำตอบที่มีให้เลือก 5 คำตอบ คือ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง ไม่จริง ไม่จริงเลย เมื่อท่านเลือกคำตอบที่เหมาะสมได้แล้ว ให้ทำเครื่องหมาย ☐ ในช่องที่ตรงกับคำถามที่ท่านเลือกเพียงแห่งเดียว

แบบสำรวจนี้มีทั้งหมด 40 ข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ โดยเลือกคำตอบที่ตรงกับ การกระทำของท่านมากที่สุด

ลักษณะพฤติกรรม	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงปานกลาง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
☐ ท่านรู้สึกมีความสุขเมื่อได้อยู่ใกล้ชิดกับคู่สมรส					
☐ ท่านยินยอมเสียสละความสุขของท่านเพื่อให้คู่สมรสมีความสุข					

เกณฑ์ในการให้คะแนนของแบบวัดทัศนคติในการเลือกคู่ครอง จะให้คะแนนการตอบแบบสอบถามรายข้อดังนี้

1. สำหรับข้อความทางบวก ให้คะแนนดังนี้

จริงมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริงมาก	ให้	4	คะแนน
จริงปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ไม่จริง	ให้	2	คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้	1	คะแนน

2. สำหรับข้อความทางลบ จะให้คะแนนที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับทางบวกดังนี้

จริงมากที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริงมาก	ให้	2	คะแนน
จริงปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ไม่จริง	ให้	4	คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้	5	คะแนน

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

แบบสอบถามฉบับนี้ผู้วิจัยและคณะได้สร้างขึ้นและ รศ.ดร.นวลละอ อสุภาผลเป็นผู้แก้ไขและปรับปรุงจนสมบูรณ์และได้นำไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามนี้ทั้งฉบับโดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9425

ตอนที่ 4 แบบวัดทัศนคติด้านความรักของคู่สมรส

แบบทดสอบทัศนคติด้านความรักของคู่สมรสนี้ได้สร้างมาจากพื้นฐานขององค์ประกอบของทัศนคติ ซึ่งมีอยู่ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบทางความรู้ความเข้าใจเชิงประมาณค่า(Cognitive Component) องค์ประกอบทางความรู้สึก (Affective Component) องค์ประกอบทางแนวโน้มที่จะเกิดพฤติกรรม (Action Tendency) และได้สร้างข้อคำถามขึ้นมา 30 ข้อ โดยข้อคำถามต่าง ๆ ได้ปรึกษาท่านอาจารย์ นวลละอ อสุภาผล ซึ่งได้ช่วยปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นโดยแบบวัด “ทัศนคติด้านความรักของคู่สมรส”ซึ่งเป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจำนวน 30 ข้อ มีข้อคำถาม ครอบคลุมทัศนคติด้านความรักดังกล่าวข้างต้น แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราส่วนประมาณค่า 5 หน่วย “จริงมากที่สุด” ถึง “ไม่จริงมากที่สุด” ในการตอบแบบวัดนี้ ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนแต่ละข้อจาก 1 - 5 คะแนน พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 30 - 150 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสุดในข้อคำถามเชิงบวกจะได้คะแนนทัศนคติด้านความรักสูงและผู้ที่ได้คะแนนสูงในคำถามเชิงลบจะมีทัศนคติด้านความรักต่ำ

ตัวอย่างแบบวัดทัศนคติด้านความรักของคู่สมรส

คำชี้แจง : โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อต่อไปนี้ว่าเป็นจริงสำหรับท่านเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย ☐ ในช่องว่างหลังข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด โดยในแต่ละข้อมีเพียงคำตอบเดียว และ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

ข้อคำถามทัศนคติด้านความรักต่อคู่สมรสทางด้านความรู้ความเข้าใจเชิงประมาณค่า

ข้อคำถาม	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงปานกลาง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
☐ ความรู้สึกผูกพันซึ่งกันและกันทำให้ชีวิตสมรสมีความสุข ☐ การมอบความรักให้กับคู่สมรสทำให้ชีวิตมีความสุข					

ข้อคำถามทัศนคติด้านความรักต่อคู่สมรสทางด้านความรู้สึก

ข้อคำถาม	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงปานกลาง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
☐ ท่านรู้สึกพอใจที่ได้อยู่ใกล้ชิดกับคู่สมรส ☐ ท่านรู้สึกห่วงใยเมื่อคู่สมรสของท่านมีปัญหา					

ข้อคำถามทัศนคติด้านความรักต่อคู่สมรสทางด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม

ข้อคำถาม	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงปานกลาง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
☐ ท่านมีความตั้งใจที่จะรักษาความผูกพันกับคู่สมรสไว้ตลอดไป ☐ ท่านตั้งใจเพื่อหาโอกาสทำกิจกรรมร่วมกันกับคู่สมรส					

1. สำหรับข้อความทางบวก ให้คะแนนดังนี้

จริงมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริงมาก	ให้	4	คะแนน
จริงปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ไม่จริง	ให้	2	คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้	1	คะแนน
2. สำหรับข้อความทางลบ ให้คะแนนดังนี้

จริงมากที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริงมาก	ให้	2	คะแนน
จริงปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ไม่จริง	ให้	4	คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้	5	คะแนน

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

แบบสอบถามฉบับนี้ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองและได้รับการแก้ไขปรับปรุงให้สมบูรณ์โดย รองศาสตราจารย์ ดร.นวลละอ อ สุภาผล และได้เชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามเพื่อให้ สมบูรณ์ยิ่งขึ้นโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปรีชา ธรรมมา รองศาสตราจารย์ ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และ อาจารย์ รัชช ชุณหกาญจน์ และผู้วิจัยได้นำไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.9147

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามไปแจกด้วยตัวเอง โดยขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มสมรสที่ประกอบธุรกิจค้าอัญมณีขนาดย่อมในจังหวัดจันทบุรี
2. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลทั้งหมดที่ได้รับ เพื่อนำไปตรวจให้คะแนน ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในแต่ละส่วน
3. นำคะแนนมา วิเคราะห์วิธีการทางสถิติที่กำหนดใช้ต่อไป

การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเริ่มต้นด้วยการตรวจให้คะแนนแบบสอบถามโดยใช้เกณฑ์ตามที่ กำหนด จากนั้นนำไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS มีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง
2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach)
3. สถิติสำหรับทดสอบสมมุติฐาน
 - 3.1 ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 - 3.2 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมทั้งฉบับกับคะแนนเฉพาะในข้อนั้น ๆ โดยใช้สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment correlation coefficient)
 - 3.3 หาเปอร์เซ็นต์และตัวทำนายโดยใช้สถิติ Multiple Regression แบบ Stepwise เพื่อการพยากรณ์ปัจจัยทางชีวสังคม ได้แก่ เพศสถานภาพ อายุ ระดับ การศึกษา อาชีพ รายได้ทั้งสิ้นของครอบครัว อายุการแต่งงาน ต่อความสุขในชีวิตสมรส

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อจะให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
F	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-Distribution
b	แทน ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวทำนาย ซึ่งทำนายในรูปคะแนนดิบ
b	แทน ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวทำนาย ซึ่งทำนายในรูปคะแนนมาตรฐาน
r	แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
R	แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน ค่าสัมประสิทธิ์ ของการทำนาย
p	แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
R_{chance}	แทน สัมประสิทธิ์ของการทำนายที่เปลี่ยนไปเมื่อเพิ่มตัวทำนายทีละตัว

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยการหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การเสนอผลการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเสนอผลการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน โดยการหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบและทัศนคติด้านความรักษของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสต่างกัน เพื่อทดสอบตามสมมติฐาน โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

วิเคราะห์เพิ่มจากสมมติฐาน

ตอนที่ 3 ผลวิเคราะห์ตัวแปรบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ ทิศนคติด้านความรัก และลักษณะทางชีวสังคม ส่งผลต่อความสุขในชีวิตสมรสของคู่สมรส โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเสนอผลการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน โดยการหาค่าร้อยละ ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรต้นของการวิจัย

องค์ประกอบ	ระดับองค์ประกอบ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	เพศชาย	93	50.0
	เพศหญิง	93	50.0
	รวม	186	100.0
2. สถานภาพ	คู่	186	100.0
	รวม	186	100.0
3. อายุ	23 ปี	1	0.5
	26 ปี	1	0.5
	27 ปี	2	1.1
	28 ปี	3	1.6
	29 ปี	3	1.6
	30 ปี	12	6.5
	31 ปี	6	3.2
	32 ปี	9	4.8
	33 ปี	11	5.9
	34 ปี	15	8.1
	35 ปี	5	2.7
	36 ปี	13	7.0
	37 ปี	12	6.5
	38 ปี	8	4.3
	39 ปี	11	5.9
	40 ปี	12	6.5
	41 ปี	5	2.7
	42 ปี	5	2.7
	43 ปี	4	2.2
	44 ปี	3	1.6
	45 ปี	7	3.8

ตาราง 1 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ระดับองค์ประกอบ	จำนวน	ร้อยละ
อายุ (ต่อ)	46 ปี	3	1.6
	47 ปี	1	0.5
	48 ปี	7	3.8
	49 ปี	6	3.2
	50 ปี	3	1.6
	51 ปี	5	2.7
	52 ปี	2	1.1
	55 ปี	1	0.5
	56 ปี	2	1.1
	57 ปี	2	1.1
	58 ปี	1	0.5
	61 ปี	2	1.1
	66 ปี	1	0.5
	70 ปี	1	0.5
	72 ปี	1	0.5
	รวม	186	100.0
4. ระดับการศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	75	40.3
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	21	11.3
	อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	21	11.3
	ปวช.	12	6.4
	ปวส.	10	5.4
	ปริญญาตรี	37	19.9
	ปริญญาโท	10	5.4
	รวม	186	100.0
5. อาชีพ	รับราชการ	5	2.7
	พนักงานบริษัท	14	7.5
	ค้าขาย	162	87.1
	อื่น ๆ	5	2.7
	รวม	186	100.0

ตาราง 1 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ระดับองค์ประกอบ	จำนวน	ร้อยละ
6. รายได้ของ ครอบครัว	10,000 บาท	78	41.9
	10,001-20,000 บาท	52	28.0
	20,001 บาทขึ้นไป	56	30.1
	รวม	186	100.0
7. รายได้เฉลี่ย คนในครอบครัว	1 คน	4	2.2
	2 คน	14	7.5
	3 คน	49	26.3
	4 คน	46	24.7
	5 คน	21	11.3
	6 คน	4	2.2
	7 คน	2	1.1
	ไม่ระบุ	46	24.7
	รวม	186	100.0
8. อายุการแต่ง งาน	2 – 3 ปี	6	3.2
	4 – 5 ปี	7	3.8
	6 – 7 ปี	15	8.1
	7 ปีขึ้นไป	158	84.9
	รวม	186	100.0

จากตาราง 1 ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายมีจำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 และเป็นเพศหญิงจำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 มีอายุระหว่าง 23-72 การศึกษามีตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาจนถึงปริญญาโท อาชีพ ประกอบธุรกิจค้าขายอัญมณีจำนวน 162 คนคิดเป็นร้อยละ 87.1 พนักงานบริษัท 14 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5 และรับราชการ 5 คนคิดเป็นร้อยละ 2.7 รายได้ส่วนใหญ่ 10,000-20,000 บาทและส่วนมากอายุการแต่งงานนานกว่า 7 ปีขึ้นไปและกลุ่มตัวอย่าง 189 คน มีสถานภาพคู่

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบและทัศนคติ

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบและทัศนคติ ด้านความรักของคู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสต่างกัน เพื่อทดสอบตามสมมติฐาน โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่างซึ่งมีสถานภาพเป็นคู่สมรส ซึ่งฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีอาชีพประกอบธุรกิจค้าขายอัญมณีขนาดย่อม เมื่อได้มาแล้วผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีความสุขมาก ซึ่งทั้งสามีและภรรยาได้คะแนนเฉลี่ยของแต่ละบุคคลสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวม จำนวน 39 คู่ กลุ่มที่มีความสุขปานกลาง ได้แก่ คู่สามีและภรรยา ซึ่งสามีและภรรยาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้คะแนนเฉลี่ยของแต่ละบุคคลต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวม จำนวน 22 คู่ และกลุ่มที่มีความสุขน้อย ได้แก่ คู่สามีและภรรยา ซึ่งทั้งสามีและภรรยาได้คะแนนเฉลี่ยของแต่ละบุคคลต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวม จำนวน 32 คู่

ตาราง 2 แสดงกลุ่มคู่สมรสที่มีความสุข (N = 93 คู่)

คู่สมรสที่มีความสุข	จำนวน	ร้อยละ
คู่สมรสที่มีความสุขมาก	39	41.9
คู่สมรสที่มีความสุขปานกลาง	22	23.7
คู่สมรสที่มีความสุขน้อย	32	34.4
รวม	93	100.0

จากตาราง 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งมีสถานภาพเป็นคู่สมรส ซึ่งฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีอาชีพประกอบธุรกิจค้าขายอัญมณีขนาดย่อม เมื่อได้มาแล้วผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีความสุขมาก ซึ่งทั้งสามีและภรรยาได้คะแนนเฉลี่ยของแต่ละบุคคลสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวม จำนวน 39 คู่ คิดเป็นร้อยละ 41.9 กลุ่มที่มีความสุขปานกลาง ได้แก่ คู่สามีและภรรยา ซึ่งสามีและภรรยาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้คะแนนเฉลี่ยของแต่ละบุคคลต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมจำนวน 22 คู่ คิดเป็นร้อยละ 23.7 และกลุ่มที่มีความสุขน้อย ได้แก่ คู่สามีและภรรยา ซึ่งทั้งสามีและภรรยาได้คะแนนเฉลี่ยของแต่ละบุคคลต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวม จำนวน 32 คู่ คิดเป็นร้อยละ 34.4

สมมติฐานข้อที่ 1 คู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรส มาก สามีและภรรยามีบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบในแต่ละองค์ประกอบคือ บุคลิกภาพห้วนไหว บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติเหมือนกัน คือ มีสหสัมพันธ์เชิงบวก

ตาราง 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบของคู่สมรสที่สามและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก (N = 39 คู่)

บุคลิกภาพ	บุคลิกภาพ หัวไหล่ ของสามี	บุคลิกภาพ แสดงตัว ของสามี	บุคลิกภาพ เปิดกว้าง ของสามี	บุคลิกภาพ อ่อนโยน ของสามี	บุคลิกภาพ มีสติ ของสามี	บุคลิกภาพ หัวไหล่ ของภรรยา	บุคลิกภาพ แสดงตัว ของภรรยา	บุคลิกภาพ เปิดกว้าง ของภรรยา	บุคลิกภาพ อ่อนโยน ของภรรยา	บุคลิกภาพ มีสติ ของภรรยา
บุคลิกภาพหัวไหล่ ของสามี	1.000	-.531**	.135	-.415**	-.380*	.185	-.236	.056	-.133	-.015
บุคลิกภาพแสดงตัว ของสามี		1.000	-.202	.537**	.649**	-.259	.440**	-.112	.449**	.303
บุคลิกภาพเปิดกว้าง ของสามี			1.000	.044	-.100	.112	-.075	.613**	.166	.059
บุคลิกภาพอ่อนโยน ของสามี				1.000	.491**	-.090	.295	-.068	.647**	.461**
บุคลิกภาพมีสติ ของสามี					1.000	-.187	.240	-.069	.513**	.425**
บุคลิกภาพหัวไหล่ ของภรรยา						1.000	-.175	.023	-.216	-.337*
บุคลิกภาพแสดงตัว ของภรรยา							1.000	.207	.268	.600**
บุคลิกภาพเปิดกว้าง ของภรรยา								1.000	.128	.187
บุคลิกภาพอ่อนโยน ของภรรยา									1.000	.564**
บุคลิกภาพมีสติ ของภรรยา										1.000

จากตาราง 3 พบว่า บุคลิกภาพด้านหัวไหล่ของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก ไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.185

บุคลิกภาพด้านแสดงตัวของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.440

บุคลิกภาพด้านเปิดกว้างของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสมากมีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.613

บุคลิกภาพด้านอ่อนโยนของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสมากมีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.647

บุคลิกภาพด้านมีสติของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.425

สมมติฐานข้อที่ 2 คู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรส ปานกลาง สามีและภรรยา มีบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบในแต่ละองค์ประกอบคือ บุคลิกภาพหัวไหล่ บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติ เหมือนกัน คือ มีสหสัมพันธ์บวก

จากตาราง 4 พบว่า บุคลิกภาพด้านหัวไหล่ของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลาง ไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.047

บุคลิกภาพด้านแสดงตัวของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลาง ไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.373

บุคลิกภาพด้านเปิดกว้างของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลาง ไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -0.085

บุคลิกภาพด้านอ่อนโยนของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลาง ไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.394

บุคลิกภาพด้านมีสติของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลาง ไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.080

สมมติฐานข้อที่ 3 คู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อย สามีและภรรยามีบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบในแต่ละองค์ประกอบคือ บุคลิกภาพหัวไหล่ บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติแตกต่างกัน คือ มีสหสัมพันธ์เชิงลบ

จากตาราง 5 พบว่า บุคลิกภาพด้านหัวไหล่ของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรส น้อยมีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งตรงกันข้ามกับสมมติฐาน โดย มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.423

บุคลิกภาพด้านแสดงตัวของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรส น้อย ไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.288

บุคลิกภาพด้านเปิดกว้างของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรส น้อย มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งตรงกันข้ามกับสมมติฐาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.439

บุคลิกภาพด้านอ่อนโยนของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรส น้อย มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งตรงกันข้ามกับสมมติฐาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.518

บุคลิกภาพด้านมีสติของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรส น้อย ไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.143

สมมติฐานข้อที่ 4 กลุ่มรสนที่มีความสุขในชีวิตสมรสมากสามีและภรรยา มีทัศนคติด้านความรักของคู่สมรสเหมือนกัน คือ มีสหสัมพันธ์เชิงบวก

ตาราง 6 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติด้านความรักของคู่สมรสที่สามีและภรรยา มีความสุขในชีวิตสมรสมาก(N=39คู่)

ตัวแปร	ทัศนคติด้านความรักของสามีที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก	ทัศนคติด้านความรักของภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก (r)
ทัศนคติด้านความรักของสามีที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก	1.000	0.615**
ทัศนคติด้านความรักของภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก		1.000

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตาราง 6 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติด้านความรักของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.615

สมมติฐานข้อที่ 5 กลุ่มรสนที่มีความสุขในชีวิตสมรส ปานกลาง สามีและภรรยา มีทัศนคติด้านความรักของคู่สมรสเหมือนกัน คือ มีสหสัมพันธ์เชิงบวก

ตาราง 7 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติด้านความรักของคู่สมรสที่สามีและภรรยา มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลาง (N=22คู่)

ตัวแปร	ทัศนคติด้านความรักของสามีที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลาง	ทัศนคติด้านความรักของภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลาง (r)
ทัศนคติด้านความรักของสามีที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลาง	1.000	-0.522**
ทัศนคติด้านความรักของภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลาง		1.000

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตาราง 7 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติด้านความรักของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลาง มีความสัมพันธ์ทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งตรงกันข้ามกับสมมติฐาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -0.522

สมมติฐานข้อที่ 6 กลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรส น้อย สามีและภรรยามีทัศนคติด้านความรักของกลุ่มสมรสแตกต่างกัน คือ มีสหสัมพันธ์เชิงลบ

ตาราง 8 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติด้านความรักของกลุ่มสมรสที่สามีและภรรยามีความสุขในชีวิตสมรสน้อย(N=32คู่)

ตัวแปร	ทัศนคติด้านความรักของสามีที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อย	ทัศนคติด้านความรักของภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อย (r)
ทัศนคติด้านความรักของสามีที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อย	1.000	0.725**
ทัศนคติด้านความรักของภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อย		1.000

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตาราง 8 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติด้านความรักของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อย มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งตรงกันข้ามกับสมมติฐาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.725

สมมติฐานข้อที่ 7 บุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ ต่อไปนี้ ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติ มีความสัมพันธ์เชิงบวก ส่วนบุคลิกภาพ ห้วนไหว มีความสัมพันธ์เชิงลบ กับทัศนคติด้านความรักของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก

ตาราง 9 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบกับทัศนคติด้านความรักของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก(N=39คู่)

องค์ประกอบ	บุคลิกภาพ ห้วนไหว	บุคลิกภาพ แสดงตัว	บุคลิกภาพ เปิดกว้าง	บุคลิกภาพ อ่อนโยน	บุคลิกภาพ มีสติ	ทัศนคติด้านความรักของ สามีและภรรยาที่มีความ สุขในชีวิตสมรสมาก
บุคลิกภาพห้วน ไหว	1.000	-.376**	.068	-.320**	-.357**	.042
บุคลิกภาพ แสดงตัว		1.000	.015	.419**	.625**	.312**
บุคลิกภาพ เปิดกว้าง			1.000	.078	.060	.045
บุคลิกภาพอ่อน โยน				1.000	.521**	.194
บุคลิกภาพ มีสติ					1.000	.403**
ทัศนคติด้านความ รักของสามีและ ภรรยาที่มีความสุข ในชีวิตสมรสมาก						1.000

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตาราง 9 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ ด้านบุคลิกภาพแสดงตัว และบุคลิกภาพมีสติ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติด้านความรักของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยบุคลิกภาพแสดงตัวมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .312 และ บุคลิกภาพมีสติ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.403 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

นอกจากนี้ได้พบว่า บุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบที่ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติด้านความรักของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก มีจำนวน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ บุคลิกภาพห้วนไหว บุคลิกภาพเปิดกว้าง และบุคลิกภาพอ่อนโยน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 8 บุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ แต่ละองค์ประกอบต่อไปนี้ ได้แก่ บุคลิกภาพ
 ห้วนไหว บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติ มีความ
 สัมพันธ์เชิงบวก กับทัศนคติด้านความรักของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรส ปานกลาง

ตาราง 10 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบกับทัศนคติด้านความ
 รักของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรส ปานกลาง (N=22คู่)

องค์ประกอบ	บุคลิกภาพ ห้วนไหว	บุคลิกภาพ แสดงตัว	บุคลิกภาพ เปิดกว้าง	บุคลิกภาพ อ่อนโยน	บุคลิกภาพ มีสติ	ทัศนคติด้านความรักของ สามีและภรรยาที่มีความสุข ในชีวิตสมรสปานกลาง
บุคลิกภาพ ห้วนไหว	1.000	-.458**	-.057	-.394**	-.373*	-.129
บุคลิกภาพ แสดงตัว		1.000	.132	.347*	.490**	.284
บุคลิกภาพ เปิดกว้าง			1.000	.272	.113	.187
บุคลิกภาพ อ่อนโยน				1.000	.125	.208
บุคลิกภาพ มีสติ					1.000	.142
ทัศนคติด้านความรัก ของสามีและภรรยาที่มี ความสุขในชีวิตสมรส ปานกลาง						1.000

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตาราง 10 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบที่ไม่มี
 ความสัมพันธ์กับทัศนคติด้านความรักของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรส ปานกลาง มีจำนวน 5
 องค์ประกอบ ได้แก่ บุคลิกภาพห้วนไหว บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน
 และบุคลิกภาพมีสติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 9 บุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ แต่ละองค์ประกอบต่อไปนี้ ได้แก่ บุคลิกภาพห้วนไหว บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติ มีความสัมพันธ์เชิงลบ กับทัศนคติด้านความรักของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อย

ตาราง 11 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบกับทัศนคติด้านความรักของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรส (N=32 คู่)

องค์ประกอบ	บุคลิกภาพ ห้วนไหว	บุคลิกภาพ แสดงตัว	บุคลิกภาพ เปิดกว้าง	บุคลิกภาพ อ่อนโยน	บุคลิกภาพ มีสติ	ทัศนคติด้านความรักของ สามีและภรรยาที่มีความสุข ในชีวิตสมรส
บุคลิกภาพ ห้วนไหว	1.000	-.500**	.081	-.349**	-.199	-.186
บุคลิกภาพ แสดงตัว		1.000	-.101	.207	.395**	.426**
บุคลิกภาพ เปิดกว้าง			1.000	-.159	.161	-.101
บุคลิกภาพ อ่อนโยน				1.000	.025	-.039
บุคลิกภาพ มีสติ					1.000	-.005
ทัศนคติด้านความรัก ของสามีและภรรยาที่มี ความสุขในชีวิตสมรส น้อย						1.000

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตาราง 11 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ ด้านบุคลิกภาพแสดงตัว มีความสัมพันธ์กับทัศนคติด้านความรักของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.426 ซึ่งตรงกันข้ามกับสมมติฐานที่ตั้ง

นอกจากนี้ได้พบว่า บุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบที่ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติด้านความรักของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อย มีจำนวน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ บุคลิกภาพห้วนไหว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยนและบุคลิกภาพมีสติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

วิเคราะห์เพิ่มเติมจากสมมติฐาน

ตอนที่ 3 ผลวิเคราะห์ตัวแปรบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ ทศนคติด้านความรัก และลักษณะทางชีวสังคม ที่สามารถทำนายความสุขในชีวิตสมรสของกลุ่มสมรส โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

บุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ ทศนคติด้านความรัก และลักษณะทางชีวสังคม ที่สามารถทำนายความสุขในชีวิตสมรสได้อย่างน้อย 1 ตัวแปร

ตาราง 12 วิเคราะห์ตัวแปรบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ ทศนคติด้านความรัก และลักษณะทางชีวสังคม ที่สามารถทำนายความสุขในชีวิตสมรสของกลุ่มสมรส

ตัวทำนาย	b	b	R	R ²	R ² _{change}	F	p
ทศนคติด้านความรัก	.698	.734	.771	.594	.592	269.153	.000*
บุคลิกภาพอ่อนโยน	.205	.173	.789	.623	.619	151.005	.000*

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 12 พบว่า ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตัวแปรบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ ทศนคติด้านความรัก และลักษณะทางชีวสังคม ที่สามารถทำนายความสุขในชีวิตสมรสของกลุ่มสมรส พบว่า มีตัวแปรทำนาย 2 ตัวแปร ที่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 คือ ทศนคติด้านความรัก และบุคลิกภาพอ่อนโยน โดยทศนคติด้านความรักเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ สามารถทำนายความสุขในชีวิตสมรสของกลุ่มสมรส ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ร้อยละ 59.40 ค่าการเปลี่ยนแปลงจากตัวแปรอื่นๆ ที่ทำให้เกิดความสุขในชีวิตสมรสของกลุ่มสมรส ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ร้อยละ 59.20 และตัวแปรบุคลิกภาพอ่อนโยน ซึ่งสามารถรวมกันทศนคติด้านความรักทำนายความสุขในชีวิตสมรสของกลุ่มสมรส ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ร้อยละ 62.30 ค่าการเปลี่ยนแปลงจากตัวแปรอื่นๆ ที่ทำให้เกิดความสุขในชีวิตสมรสของกลุ่มสมรส ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ร้อยละ 61.90

สรุป จากสมมติฐาน ที่คาดว่าเพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัว รายได้ใช้เลี้ยงคนในครอบครัว อายุการแต่งงาน บุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ บุคลิกภาพห้วนไหว บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพมีสติ และทศนคติด้านความรัก สามารถรวมกันทศนคติด้านความรักทำนายความสุขในชีวิตสมรสของกลุ่มสมรสได้นั้น จากการวิเคราะห์พบว่ามีตัวแปรที่สามารถนำมาทำนายได้เพียง 2 ตัวแปรเท่านั้น ได้แก่ ทศนคติด้านความรัก และบุคลิกภาพอ่อนโยน ส่วนเพศ สถานภาพ อายุ

ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัว รายได้ใช้เลี้ยงคนในครอบครัว อายุการแต่งงาน บุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ บุคลิกภาพหน้าไหว บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพแสดงตัว และบุคลิกภาพมีสติ ไม่สามารถทำนายความสุขในชีวิตสมรสของคู่สมรสได้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติด้านความรักของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสต่างกัน โดยมีตัวแปรอิสระเป็นความสุขในชีวิตสมรส ได้แก่ ความสุขมาก ความสุขปานกลาง ความสุขน้อย และตัวแปรตาม ได้แก่ บุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบและทัศนคติด้านความรัก

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ คือ บุคลิกภาพหวั่นไหว บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติ ในแต่ละองค์ประกอบของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ คือ บุคลิกภาพหวั่นไหว บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติ ในแต่ละองค์ประกอบของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลาง
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ คือ บุคลิกภาพหวั่นไหว บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติ ในแต่ละองค์ประกอบของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อย
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติด้านความรักของกลุ่มสมรสที่มีความสุขมาก
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติด้านความรักของกลุ่มสมรสที่มีความสุขปานกลาง
6. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติด้านความรักของกลุ่มสมรสที่มีความสุขน้อย
7. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบกับทัศนคติด้านความรักของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก
8. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบกับทัศนคติด้านความรักของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลาง
9. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบกับทัศนคติด้านความรักของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อย

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร คือ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นผู้ที่ประกอบธุรกิจค้าขายอัญมณี ขนาดย่อมในจังหวัดจันทบุรี ปี พ.ศ. 2548

กลุ่มตัวอย่าง บุคคลที่เป็นสามีและภรรยาที่มีสถานภาพคู่ซึ่งฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีสถานภาพเป็นผู้ที่ประกอบธุรกิจค้าขายอัญมณีขนาดย่อมในจังหวัดจันทบุรี จำนวน 186 คน หรือ 93 คู่ ขอบเขตเวลาในการเก็บข้อมูล เมษายน – มิถุนายน 2548

สมมติฐานการวิจัย

1. คู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก สามีและภรรยามีบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบในแต่ละองค์ประกอบ คือ บุคลิกภาพห้วนไหวบุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติ เหมือนกัน คือมีสหสัมพันธ์เชิงบวก
2. คู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลาง สามีและภรรยามีบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ ในแต่ละองค์ประกอบ คือ บุคลิกภาพห้วนไหวบุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติเหมือนกัน คือมีสหสัมพันธ์เชิงบวก
3. คู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อย สามีและภรรยามีบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ ในแต่ละองค์ประกอบ คือ บุคลิกภาพห้วนไหวบุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติแตกต่างกัน คือมีสหสัมพันธ์เชิงลบ
4. คู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก สามีและภรรยามีทัศนคติด้านความรักของคู่สมรสเหมือนกัน คือ มีสหสัมพันธ์เชิงบวก
5. คู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลาง สามีและภรรยามีทัศนคติด้านความรักของคู่สมรสเหมือนกัน คือ มีสหสัมพันธ์เชิงบวก
6. คู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อย สามีและภรรยามีทัศนคติด้านความรักของคู่สมรสต่างกัน คือ มีสหสัมพันธ์เชิงลบ
7. บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบต่อไปนี้ ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติ มีความสัมพันธ์เชิงบวก ส่วนบุคลิกภาพด้านห้วนไหว มีสหสัมพันธ์เชิงลบของคู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก
8. บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบต่อไปนี้ ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพห้วนไหว ด้านบุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติ มีความสัมพันธ์เชิงบวก กับทัศนคติด้านความรักของคู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลาง
9. บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบต่อไปนี้ ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพห้วนไหว ด้านบุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติ มีความสัมพันธ์เชิงลบ กับทัศนคติด้านความรักของคู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลรายละเอียดส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 7 ข้อ
- ตอนที่ 2 แบบทดสอบความสุขในชีวิตสมรส มีจำนวน 40 ข้อ
- ตอนที่ 3 แบบวัดบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ วัลภา สบายยิ่ง แปลมาจากแบบวัดบุคลิกภาพ NEO FFI ของคอสตา และแมคเคอร์ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้ทั้งฉบับมีจำนวน 60 ข้อ
- ตอนที่ 4 แบบทดสอบทัศนคติด้านความรักมีจำนวน 30 ข้อ

การดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยเตรียมแบบทดสอบตามจำนวน 186 ชุด หรือ 93 คู่ แจกให้กับบุคคลที่เป็นสามีภรรยาที่มีสถานภาพคู่ ซึ่งฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีสถานภาพเป็นผู้ที่ประกอบธุรกิจค้าอัญมณีขนาดย่อมในจังหวัดจันทบุรี
2. แจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างในช่วงเดือน เมษายน – มิถุนายน 2548 และได้เก็บแบบสอบถามกลับมาครบถ้วน
3. คัดเลือกแบบสอบถามที่ตอบเรียบร้อยสมบูรณ์ มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับการวิจัย SPSS (Statistical Package For Social Science) ซึ่งวิเคราะห์ผลดังนี้
 - 1.1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยการหาค่าร้อยละ
 - 1.2 หาค่าสัมประสิทธิ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ในการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1-9
 - 1.3 หาเปอร์เซ็นต์และตัวทำนาย โดยใช้สถิติ Multiple Regression แบบ Stepwise เพื่อการพยากรณ์ปัจจัยทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ทั้งสิ้นของครอบครัว อายุการแต่งงาน ต่อความสุขในชีวิตสมรส

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สมมติฐานข้อที่ 1

คู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก สามีและภรรยามีบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบในแต่ละองค์ประกอบ คือ บุคลิกภาพหัวนั้ไหว บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติ เหมือนกัน คือมีสหสัมพันธ์เชิงบวก

1.1 บุคลิกภาพด้านหัวน้ใจของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก ไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.185

1.2 บุคลิกภาพด้านการแสดงตัวของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.440

1.3 บุคลิกภาพด้านเปิดกว้างของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.613

1.4 บุคลิกภาพด้านความอ่อนโยนของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.642

1.5 บุคลิกภาพด้านมีสติของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.425

สมมติฐานข้อที่ 2

กลุ่มรสชาติที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลาง สามี่และภรรยา มีบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ ในแต่ละองค์ประกอบ คือ บุคลิกภาพห้วนไหว บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติ เหมือนกัน คือมีสหสัมพันธ์เชิงบวก

2.1 บุคลิกภาพด้านหัวไหล่ของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลาง ไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.047

2.2 บุคลิกภาพด้านการแสดงตัวของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลาง ไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.373

2.3 บุคลิกภาพด้านเปิดกว้างของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลาง ไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.085

2.4 บุคลิกภาพด้านความอ่อนโยนของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลาง ไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.334

2.5 บุคลิกภาพด้านมีสติของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลาง ไม่มี
ความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.080

สมมติฐานข้อที่ 3

กลุ่มมรดกที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อย สามี่และภรรยา มีบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ ในแต่ละองค์ประกอบ คือ บุคลิกภาพหัวนั้ไหว บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติ แตกต่างกััน คือมีสหสัมพันธ์เชิงลบ

3.1 บุคลิกภาพด้านหัวไหล่ของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อย มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งตรงข้ามกับสมมติฐาน โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.423

3.2 บุคลิกภาพด้านการแสดงตัวของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อย ไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.288

3.3 บุคลิกภาพด้านเปิดกว้างของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อย มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งตรงข้ามกับสมมติฐาน โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.439

3.4 บุคลิกภาพด้านความอ่อนโยนของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อย มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งตรงข้ามกับสมมติฐาน โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.518

3.5 บุคลิกภาพด้านมีสติของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อย ไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.143

สมมติฐานข้อที่ 4

คู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก สามีและภรรยามีทัศนคติด้านความรักของคู่สมรสเหมือนกัน คือ มีสหสัมพันธ์เชิงบวก

ทัศนคติด้านความรักของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .615 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 5

คู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลาง สามีและภรรยามีทัศนคติด้านความรักของคู่สมรสแตกต่างกัน คือ มีสหสัมพันธ์เชิงบวก

ทัศนคติด้านความรักของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลาง มีความสัมพันธ์ทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -0.522 ซึ่งตรงกันข้ามกับสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 6

คู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อย สามีและภรรยามีทัศนคติด้านความรักของคู่สมรสแตกต่างกัน คือ มีสหสัมพันธ์เชิงลบ

ทัศนคติด้านความรักของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อย มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .725 ซึ่งตรงกันข้ามกับสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 7

บุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ ต่อไปนี้ ได้แก่ บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติ มีสหสัมพันธ์เชิงบวก ส่วนบุคลิกภาพด้านหัวนไหว มีสหสัมพันธ์เชิงลบ กับทัศนคติด้านความรักษของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบด้านบุคลิกภาพแสดงตัว และ บุคลิกภาพมีสติ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติด้านความรักษของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยบุคลิกภาพแสดงตัวมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .312 และ บุคลิกภาพมีสติ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.403 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

นอกจากนี้ได้พบว่า บุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ ที่ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติด้านความรักษของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสมีจำนวน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ บุคลิกภาพหัวนไหว บุคลิกภาพเปิดกว้าง และบุคลิกภาพอ่อนโยน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 8

บุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ แต่ละองค์ประกอบต่อไปนี้ ได้แก่ บุคลิกภาพหัวนไหว บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติด้านความรักษของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง บุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบที่ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติด้านความรักษของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลาง มีจำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ บุคลิกภาพหัวนไหว บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 9

บุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ แต่ละองค์ประกอบต่อไปนี้ ได้แก่ บุคลิกภาพหัวนไหว บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติ มีความสัมพันธ์เชิงลบกับทัศนคติด้านความรักษของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อย

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ ด้านบุคลิกภาพแสดงตัว มีความสัมพันธ์กับทัศนคติด้านความรักษของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .426 ซึ่งตรงกันข้ามกับสมมติฐาน นอกจากนี้ พบว่า บุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบที่ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติด้านความรักษของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อย มีจำนวน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ บุคลิกภาพหัวนไหว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

วิเคราะห์เพิ่มเติมจากสมมติฐาน

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำตัวแปร บุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ ทศนคติด้านความรักและลักษณะทางชีวสังคมสามารถทำนายความสุขในชีวิตสมรสได้อย่างน้อย 1 ตัวแปร

พบว่า ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตัวแปรบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ ทศนคติด้านความรัก และลักษณะทางชีวสังคมที่สามารถทำนายความสุขในชีวิตสมรสของกลุ่มสมรส พบว่ามีตัวแปรทำนาย 2 ตัวแปรที่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 คือ ทศนคติด้านความรัก และบุคลิกภาพอ่อนโยน โดยทศนคติด้านความรักเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ สามารถทำนายความสุขในชีวิตสมรสของกลุ่มสมรส ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ร้อยละ 59.40 ค่าการเปลี่ยนแปลงจากตัวแปรอื่น ๆ ที่ทำให้เกิดความสุขในชีวิตสมรสของกลุ่มสมรสได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ร้อยละ 59.20 และตัวแปรบุคลิกภาพอ่อนโยน ซึ่งสามารถร่วมกับทศนคติด้านความรักทำนายความสุขในชีวิตสมรสของกลุ่มสมรส ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ร้อยละ 62.30 ค่าการเปลี่ยนแปลงจากตัวแปรอื่น ๆ ที่ทำให้เกิดความสุขในชีวิตสมรสของกลุ่มสมรสได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ร้อยละ 61.90

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย เรื่อง บุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบและทศนคติด้านความรักของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสต่างกัน ตัวแปรที่ศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ตัวแปรต้นคือความสุขในชีวิตสมรส ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มสมรสที่มีความสุขมาก กลุ่มสมรสที่มีความสุขปานกลาง กลุ่มสมรสที่มีความสุขน้อย และตัวแปรตามที่ศึกษาได้แก่ บุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ แต่ละองค์ประกอบคือ ด้านบุคลิกภาพห้วนใจ บุคลิกภาพด้านแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติ และตัวแปรทศนคติด้านความรัก ซึ่งจะศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่าง บุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบกับกลุ่มสมรสที่มีความสุขมาก กลุ่มสมรสที่มีความสุขปานกลาง และกลุ่มสมรสที่มีความสุขน้อย และหาความสัมพันธ์ระหว่างทศนคติด้านความรักกับกลุ่มสมรสที่มีความสุขมาก มีความสุขปานกลางและมีความสุขน้อย และหาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบกับทศนคติด้านความรักกับกลุ่มสมรสที่มีความสุขมาก กลุ่มสมรสที่มีความสุขปานกลาง และกลุ่มสมรสที่มีความสุขน้อย ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. กลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก สามีและภรรยาที่มีบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบในแต่ละองค์ประกอบคือ ด้านบุคลิกภาพห้วนใจ บุคลิกภาพด้านแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพมีสติ เหมือนกัน คือ มีสหสัมพันธ์เชิงบวก

1.1 บุคลิกภาพด้านห้วนใจของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก ไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้

5

1.2 บุคลิกภาพด้านแสดงตัวของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ ซึ่งงานวิจัยของ (Stinnett et., 1984) ได้ศึกษาลักษณะทางบุคลิกภาพของบุคคลที่สมรสแล้ว พบว่า ผู้ที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสจะมีลักษณะทางบุคลิกภาพโดยทั่วไปที่ส่งเสริมให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคล ลักษณะเหล่านั้น ได้แก่ การมีความมั่นคงทางอารมณ์ การมีเมตตา การมีความใส่ใจ การมีความร่วมมือช่วยเหลือ และการมองโลกในแง่ดี ซึ่งสอดคล้องกับคุณสมบัติของบุคลิกภาพแสดงตัว คือ จะต้องมีความรู้สึกอบอุ่น ซึ่งกันและกัน ชอบที่จะอยู่กับผู้อื่น มีการแสดงออกแบบตรงไปตรงมา เปิดเผย ชอบทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ชอบแสวงหาความตื่นเต้น และมีอารมณ์ด้านบวกซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญนภา แพทย์พันธ์ (2539 : 135) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มสมรสที่มีลักษณะบุคลิกภาพคล้ายคลึงกัน และกลุ่มสมรสที่มีลักษณะบุคลิกภาพแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มสมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูงกว่ากลุ่มอื่น เมื่อมีคะแนนบุคลิกภาพในองค์ประกอบต่อไปนี้ สูงทั้งสองคนมีดังนี้ ชอบออกสังคม มีหิริโอตตะปะ ชอบทดลอง ใช้อำนาจ กล้าเสี่ยงภัย ซึ่งเป็นบุคลิกภาพแสดงตัว และงานวิจัยของ เครบ (Watson & Clark. 1992 : 447; Carp. 1985) ได้ทำการศึกษาดูตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความสุขในกลุ่มผู้สูงอายุในบ้านพักคนชรา พบว่า บุคลิกภาพแสดงตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรายงานความสุข

ดังนั้น สามีและภรรยาที่มีคุณลักษณะของบุคลิกภาพด้านต่าง ๆ ที่คล้ายกันจึงมีส่วนทำให้ชีวิตสมรสมีความสุขมาก

1.3 บุคลิกภาพด้านการเปิดกว้างของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สามารถอธิบายได้ดังนี้ บุคลิกภาพด้านเปิดกว้างของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก ย่อมเป็นผู้ที่มีความจินตนาการ ความคิด สร้างสรรค์ ซาบซึ้งในงานศิลปะ เข้าใจในความรู้สึกของกันและกัน และเป็นผู้ที่เข้าใจในตนเองเมื่อสามีและภรรยามีลักษณะเหล่านี้เหมือนกัน ย่อมส่งผลให้บุคลิกภาพเป็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องปรับเข้าหากันมาก และทำให้ไม่มีความขัดแย้งต่าง ๆ เกิดขึ้น ส่งผลให้เป็นสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุไรวรรณ เหล่าเรือง (2547 : 66) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจในเขตกองบังคับการตำรวจนครบาล พบว่า บุคลิกภาพเปิดกว้างมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรคือกลุ่มชั้นยศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่า ความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .173 - .355 แสดงว่าตำรวจที่มีบุคลิกภาพแบบเปิดกว้างมากจะมีความพึงพอใจในชีวิตมาก

1.4 บุคลิกภาพอ่อนโยนของของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สามารถอธิบายได้ดังนี้ บุคลิกภาพอ่อนโยนของของสามีภรรยาที่มีความสุขใน

ชีวิตสมรสมาก ย่อมต้องมีความตรงไปตรงมา มีการไว้วางใจผู้อื่น มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักการยอมตามผู้อื่น บางครั้งมีการถ่มถน และมีจิตใจอ่อนโยน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุไรวรรณ เหล่าเรือง (2547 : 66) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจในเขตกองบังคับการตำรวจนครบาล 7 พบว่า บุคลิกภาพอ่อนโยน มีความสัมพันธ์ทางบวก กับความพึงพอใจในชีวิต ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรกลุ่มชั้นยศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .448 - .488 แสดงว่า ตำรวจที่มีบุคลิกภาพแบบอ่อนโยนจะมีความพึงพอใจในชีวิตมาก

1.5 บุคลิกภาพด้านมีสติของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สามารถอธิบายได้ดังนี้ บุคลิกภาพด้านมีสติของของสามีภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก ย่อมต้องมีลักษณะของการมีความสามารถ การมีระเบียบ มีความรับผิดชอบ ต้องการความสำเร็จ มีความคิดที่สามารถปฏิบัติได้ไม่ใช่เพ้อฝัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ของ อุไรวรรณ เหล่าเรือง. (2547 : 66) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจในเขตกองบังคับการตำรวจนครบาล พบว่า บุคลิกภาพการมีสติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปร กลุ่มชั้นยศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .509 - .521 แสดงว่า ตำรวจที่มีบุคลิกภาพด้านมีสติรับผิดชอบมากและมีความพึงพอใจในชีวิตมาก

สรุปว่า การที่สามีและภรรยาจะมีความสุขได้นั้นจะต้องมีความคล้ายคลึงกัน ในหลาย ๆ ด้าน และด้านบุคลิกภาพก็เป็นองค์ประกอบด้านหนึ่งที่สำคัญมาก ดังที่ผลการวิจัยได้ออกมานั้น คู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสมากนั้นมีบุคลิกภาพเหมือนกันถึง 4 ด้าน ย่อมบอกได้ว่าถ้าคู่สมรสคู่ใดมีความเหมือนกันในหลาย ๆ อย่าง ก็มีแนวโน้มที่จะเป็นคู่สมรสที่มีความสุข

2. คู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลางสามีและภรรยามีบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบในแต่ละองค์ประกอบ คือ บุคลิกภาพห้วนไหว บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพด้านเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติ เหมือนกัน คือ มีสหสัมพันธ์เชิงบวก

2.1 บุคลิกภาพห้วนไหวของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลาง ไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

2.2 บุคลิกภาพแสดงตัวของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลาง ไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

2.3 บุคลิกภาพด้านเปิดกว้างของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลาง ไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

2.4 บุคลิกภาพอ่อนโยนของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลาง ไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

2.5 บุคลิกภาพมีสติของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลางไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

3. คู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อยสามีและภรรยามีบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบในแต่ละองค์ประกอบ คือ บุคลิกภาพห้วนไหว บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพด้านเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติ แตกต่างกัน คือ มีสหสัมพันธ์เชิงลบ

3.1 บุคลิกภาพด้านห้วนไหวของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อยมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งตรงข้ามกับสมมติฐาน อธิบายได้ดังนี้ คู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อยมีบุคลิกภาพด้านห้วนไหวเหมือนกันและมีสหสัมพันธ์เชิงบวกนั้นซึ่งตรงกันข้ามกับสมมติฐานที่ตั้งไว้เป็นเพราะสามีและภรรยาที่มีความสุขน้อยทั้งคู่มีบุคลิกภาพห้วนไหวสูงเหมือนกัน คือ มีลักษณะสงบ ไม่ห้วนไหวง่าย ไม่รู้สึกกังวล อ่อนแอ กล้าหาญ และพึงพอใจในตนเอง ดังนั้น คู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อยไม่จำเป็นต้องมีบุคลิกภาพทุก ๆ ด้านต่างกันเสมอไป อาจมีบางด้านที่มีความคล้ายกัน

3.2 บุคลิกภาพด้านแสดงตัวของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อยไม่มีความสัมพันธ์ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

3.3 บุคลิกภาพด้านเปิดกว้างของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อยมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งตรงข้ามกับสมมติฐาน อธิบายได้ดังนี้ สามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อยมีบุคลิกภาพด้านเปิดกว้างเหมือนกัน และมีสหสัมพันธ์เชิงบวกนั้น ซึ่งตรงข้ามกับสมมติฐานที่ตั้งไว้เป็นเพราะสามีและภรรยาที่มีความสุขน้อยทั้งคู่มีบุคลิกภาพด้านเปิดกว้างเหมือนกัน คือมีลักษณะที่จะสนใจเรื่องต่าง ๆ รอบตัวอยู่เสมอ มีการเรียนรู้อยู่ตลอด มีความริเริ่มริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการ มีความเป็นอิสระ ซึ่งคู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อยนั้นไม่จำเป็นต้องมีบุคลิกภาพทุก ๆ ด้านต่างกันเสมอไป อาจมีบางด้านที่มีความคล้ายคลึงกัน

3.4 บุคลิกภาพด้านอ่อนโยนของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อย มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ซึ่งตรงข้ามกับสมมติฐาน อธิบายได้ดังนี้ สามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อยมีบุคลิกภาพด้านอ่อนโยน เหมือนกัน และมีสหสัมพันธ์เชิงบวกนั้น ซึ่งตรงข้ามกับสมมติฐานที่ตั้งไว้เป็นเพราะสามีและภรรยาที่มีความสุขน้อยทั้งคู่มีบุคลิกภาพด้านอ่อนโยนสูงเหมือนกัน คือมีลักษณะเป็นคนที่มีจิตใจอ่อนโยน มีความเป็นตัวของตัวเอง ไว้วางใจผู้อื่น ช่วยเหลือผู้อื่น ให้อภัย ตรงไปตรงมา แต่จะถูกหลอกหลวงง่าย ดังนั้น สามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อยนั้น ไม่จำเป็นต้องมีบุคลิกภาพทุก ๆ ด้านต่างกันเสมอไป อาจมีบางด้านที่มีความคล้ายคลึงกัน

3.5 บุคลิกภาพด้านมีสติของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อย ไม่มีความสัมพันธ์ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สรุปว่า การที่สามีและภรรยาจะมีความสุขในชีวิตสมรสมากหรือน้อยนั้น จะต้องมีความคล้ายคลึงกัน ในภาพรวมหลาย ๆ ด้านโดยเฉพาะด้านบุคลิกภาพก็เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่ง ที่จะบอกได้ว่าคู่สมรสที่มีบุคลิกภาพเหมือนกันจะทำให้มีความสุขในชีวิตสมรสมาก และการที่สามีและภรรยามีบุคลิกภาพแตกต่างกัน ก็มีผลทำให้สามีและภรรยามีความสุขน้อย ต่างกันออกไป ดังที่ อนุลักษณ์ นิติรัช (อนุลักษณ์ นิติรัช. 2525 : 10-13 ; อ้างอิงจาก ทวีศักดิ์ ภิรบรรชาศักดิ์ , ร.ต.อ. 2543 : 20-22) ยังได้สรุปเกณฑ์ในการพิจารณาการเลือกคู่ครองไว้ว่า การพิจารณาบุคลิกภาพชีวิตสมรสที่ราบรื่นมีความสุขเกิดจากบุคลิกภาพที่กลมกลืนกันได้ ในการพิจารณาบุคลิกภาพนี้ วุฒิกวจะเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด เพราะจะทำให้ชีวิตสมรสประสบความสำเร็จอย่างดี วุฒิกวจะนี้รวมถึงทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และอารมณ์ด้วย และมีผู้วิเคราะห์ว่า ลักษณะของบุคลิกภาพของคู่สมรสที่จะช่วยให้คู่ครองมีความสุขและอยู่ร่วมกันได้ตลอดยีนยาวมีลักษณะ ดังต่อไปนี้ (นิยม บุญมี. 2534 : 72)

1. เป็นผู้ให้ความร่วมมือกับบุคคลอื่นเป็นอย่างดี
2. มีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่นเป็นอย่างดี
3. มีความเกรงใจและรู้จักยกย่องให้เกียรติผู้อื่น
4. รู้จักสังเกตและเข้าใจในปฏิกิริยาหรือพฤติกรรมที่ผู้อื่นแสดงออกมา
5. รู้จักมีความโอ้อ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบ่งปัน สิ่งของที่ตนต้องการให้บุคคลอื่น เช่นเดียวกันกับความต้องการของตน มิใช่จะเป็นผู้แสวงหาหรืออยากได้ทุกสิ่งทุกอย่างจากบุคคลอื่น จนขาดความละเอียด รู้จักในเรื่องโลภะ สร้างนิสัยในเรื่องจาคะ ให้บังเกิดขึ้น ต้องเป็นบุคคลที่อดทนและสามารถข่มใจตนเองได้เมื่อเกิดสถานการณ์รุนแรงโดยไม่คาดฝัน

6. จะต้องเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และขยันหมั่นเพียรในกิจการงาน เป็นอย่างดี โดยสม่ำเสมอ

7. ต้องเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่เปิดเผยและมีความซื่อสัตย์ซึ่งกันและกัน
8. ต้องเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดีและอารมณ์มั่นคง

ดังนั้น ชีวิตสมรสที่ดีนอกจากมีความคล้ายคลึงกันแล้ว มีความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต และมีการเอื้อประโยชน์ต่อกันในเรื่องต่าง ๆ เช่น บุคลิกภาพและทัศนคติในเรื่องต่าง ๆ และยังต้องมีการปรับตัวที่ดี มีการสื่อสารระหว่างคู่สมรสที่ดี มีความพึงพอใจซึ่งกันและกัน มีความขัดแย้งต่ำ มีการประสานกันระหว่างคู่สมรสเป็นอย่างดี ซึ่งคู่สมรสคูใดมีลักษณะดังกล่าวก็มีแนวโน้มที่จะเป็นคู่สมรสที่มีความสุข ในทางกลับกัน คู่สมรสที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับดังที่กล่าวมาข้างต้น นั้นก็มีแนวโน้มที่จะมีความสุขที่แตกต่างกับคู่สมรสดังกล่าวข้างต้น

4. ทัศนคติทางด้านการรักของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่ง spanies (1976 : 15) spanier and lewis (1980 : 825) กล่าวว่า คู่สมรสที่มีความสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน จะมีความรัก ความเข้าใจกัน และเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน มีทั้งการให้และการรับรู้ รู้จักผ่อนหนัก

ผอเนบอ ออดทน ให้อภัยซึ่งกันและกัน มีการสื่อความหมายกันชัดเจน ความรู้สึกดังกล่าวนี จะช่วยจัดความขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างกันได้โดยง่าย นอกจากนี้ ยังทำให้ทั้งฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่งผลให้เกิดความภาคภูมิใจและความรู้สึกมีค่าในตนเองของคู่สมรสที่มีโอกาสได้ให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลที่ตนรัก และ Sternberg (1986) กล่าวว่า ความคล้ายคลึงกันเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการพัฒนาด้านความรัก คู่ที่มีลักษณะการพัฒนาด้านความรักดังกล่าว พวกเขาจะมีความสุขมากกว่าคู่ที่ไม่ค่อยมีองค์ประกอบคล้ายคลึงกัน และงานวิจัยของ Shimada (1993) อ้างถึงใน ไชยยันต์ สุขบาล (2538 : 33) ศึกษาว่าความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของคู่สมรสในด้านต่าง ๆ กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของภรรยาขึ้นอยู่กับ การได้รับความรักความห่วงใย (Emotional support) จากสามี และยังพบอีกว่า สามีมีการแสดงความรักความห่วงใย ต่อภรรยาน้อยกว่าที่ภรรยาต้องการและที่สามีต้องการด้วย ก็คือ ภรรยาต้องการให้สามีแสดงความรัก ความห่วงใยต่อเธอมากกว่าที่เป็นอยู่และสามีเองก็ยิ่งหวังว่า ตัวเขาเองก็น่าจะแสดงความรัก ความห่วงใยต่อภรรยาได้มากกว่านี้ด้วย และงานวิจัยของ ไชยยันต์ สุขบาล (2538 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการรับรู้ ความรักความห่วงใยจากสามี กับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของภรรยาในสังคมชนบทอำเภอหนองบึก จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ความรับรู้ถึงความรัก ความห่วงใยจากสามี บุคลิกภาพของภรรยา ความคล้ายคลึงของปัจจัยทางสังคม และรายได้ของครอบครัว มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของภรรยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r : .7444$) และงานวิจัยของนิตยา รุ่งสกลิต (2544 : 64) ศึกษาพบว่า ดาราวัยรุ่นไทยมีค่านิยมเกี่ยวกับการสมรสส่วนใหญ่ คาดหวังที่จะแต่งงานในอนาคต โดยเน้นความรัก ความเข้าใจ เป็นอันดับแรก ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความคิดเห็นว่า ทศนคติด้านความรักที่สามี และภรรยาแสดงตัวมีความรักไปในทิศทางเดียวกัน จะส่งผลต่อความสุขในชีวิตสมรสของสามีและภรรยา

5. ทศนคติด้านความรักของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลาง มีความสัมพันธ์ทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งตรงข้ามกับสมมติฐาน ซึ่งอธิบายได้ดังนี้ สามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลาง คือ สามีและภรรยาที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้คะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามความสุขในชีวิตสมรสต่ำกว่าเกณฑ์ ซึ่งอาจมีผลว่า ฝ่ายหนึ่งมีความสุขในชีวิตสมรสมาก และฝ่ายหนึ่งมีความสุขในชีวิตสมรสน้อย ซึ่งส่งผลให้ ทศนคติด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลให้ความคิดเห็นไม่ตรงกัน เกิดความขัดแย้งทางความคิด ไม่มีความเข้าใจให้แก่กันและกัน ซึ่งส่งผลถึงทศนคติด้านความรักของทั้งสองฝ่ายแตกต่างกัน

6. ทศนคติด้านความรักของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อย มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งตรงกันข้ามกับสมมติฐาน สามารถอธิบายได้ดังนี้สามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อยนั้นได้คะแนนตอบแบบสอบถามด้านความสุขในชีวิตสมรสน้อยทั้งคู่ซึ่งในแบบสอบถามมีคำถามหลาย ๆ องค์ประกอบด้วยกันซึ่งเมื่อผลที่ได้ออกมาทำให้มีความสุขน้อยทั้งคู่ นั้นอาจมาจากสาเหตุทางองค์ประกอบหลาย ๆ ด้านรวมกันแต่

อาจไม่รวมทัศนคติด้านความรักซึ่งทั้งสามีและภรรยาที่มีความสุขน้อยนั้นอาจมีทัศนคติด้านความรักเหมือนกัน ขณะที่ด้านอื่นอาจแตกต่างกัน

7. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ ประกอบด้วย ด้านบุคลิกภาพแสดงตัว และบุคลิกภาพมีสติมีความสัมพันธ์กับทัศนคติด้านความรักของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยบุคลิกภาพแสดงตัว มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .312 และบุคลิกภาพมีสติ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .403 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งอธิบายได้ดังนี้ บุคลิกภาพแสดงตัว และบุคลิกภาพมีสติมีความสัมพันธ์กับทัศนคติทางด้านความรักของกลุ่มสมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก เป็นเพราะกลุ่มสมรสที่มีความสุขมาก จะมีลักษณะของการมีความรัก และเป็นมิตรต่อผู้อื่น เป็นผู้ที่มีความรักผู้อื่นอย่างแท้จริง ชอบที่จะอยู่แบบเป็นหมู่คณะ เป็นผู้ที่กล้าที่จะแสดงความเป็นผู้นำ ตื่นตัวอยู่เสมอ มีความต้องการ ที่จะทำกิจกรรมอยู่ตลอด และชอบสภาพแวดล้อมที่ดี สดใส และเป็นผู้ที่มีความสุขสนุกสนาน มีความสุข มีความหวังมองโลกในแง่ดี และทางด้านบุคลิกภาพมีสติของสามีและภรรยาที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก ก็จะมีลักษณะของผู้ที่สามารถที่จะจัดการกับชีวิตของตนเองได้อย่างมีระบบ มีเหตุผลในเรื่องต่าง ๆ มีประสิทธิภาพในตนเอง เป็นผู้ที่ยึดมั่นในหลักการทางจริยธรรมและปฏิบัติตามคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้ทั้งกับตนเองและผู้อื่น มีความต้องการความสำเร็จเป็นที่ตั้ง แม้ว่าบางครั้งจะมีอุปสรรคก็จะไม่ย่อท้อ และมีความคิดที่สามารถปฏิบัติได้โดยมีความระมัดระวังทุก ๆ อย่างโดยละเอียด ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ ของสามีและภรรยาที่มีความสุขมากนั้น ก็จะมีผลสอดคล้องกันและมีผลทำให้ ทัศนคติด้านความรักของทั้งคู่เป็นไปในทิศทางเดียวกันด้วยกล่าวคือ ลักษณะความคล้ายคลึงกันของบุคลิกภาพของกลุ่มสมรสนั้นทำให้ ทัศนคติด้านความรัก ซึ่งมีองค์ประกอบอยู่ 3 ด้านด้วยกัน คือ ความรู้ความเข้าใจเชิงประมาณค่า ด้านความรู้สึก และการกระทำ ซึ่งทั้ง 3 ด้านนี้เป็นองค์ประกอบของทัศนคติด้านความรัก ย่อมต้องสอดคล้องกันไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานของ White , Jason Kent (2003) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบกับความโรแมนติกด้านต่าง ๆ เช่น รูปแบบความรัก ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจ ความผูกพัน และความมั่นคงระยะสั้น ซึ่งทดลองในเพศหญิงและเพศชาย พบว่า บุคลิกภาพแสดงตัว และบุคลิกภาพอ่อนโยน ได้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปร 3-4 ตัว จากการหาค่าสหสัมพันธ์ และวิเคราะห์หาค่าถดถอย พบว่า บุคลิกภาพห้วนใจมีความสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจและความผูกพัน บุคลิกภาพแสดงตัวและบุคลิกภาพอ่อนโยนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพัน ในเพศชายเท่านั้น บุคลิกภาพเปิดกว้างกับบุคลิกภาพมีสติไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรใดเลยและงานของ (George & Sarah, 1991 : Hendsick , Hendricr & adler, 1988 ., Hendsick & Hendsick, 1991; kobes & lichtenburg, 1997 ; levesque, 1993, Muks, Hendsick & Hendsick, 1998) อ้างในวาริน เทพยายน. 2542 : 2 ว. พบว่า เจตคติเกี่ยวกับความรัก และลักษณะบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลจะเป็นตัวทำนายที่ดีของความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของบุคคลนั้น

นอกจากนี้ยังพบว่า บุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบด้านที่ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ ด้านความรักของกลุ่มที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ บุคลิกภาพ ห้วนไหว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

8. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ ด้านบุคลิกภาพห้วนไหว บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพมีสติ บุคลิกภาพอ่อนโยน ไม่มีความสัมพันธ์กันกับทัศนคติด้านความรักของกลุ่มที่มีความสุขในชีวิตสมรสปานกลาง ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

9. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบด้านบุคลิกภาพแสดงตัว มีความสัมพันธ์กับทัศนคติด้านความรักของกลุ่มที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ .426 ซึ่งตรงข้ามกับสมมติฐาน อธิบายได้ว่า กลุ่มที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อยนั้น อาจจะมีบุคลิกภาพแสดงตัวคล้ายกัน คือ เป็นคนที่มีความอึดอัด คับคั่ง ตัวข้างค้อมมองโลกในแง่ดี สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ ได้ มีความสนุกสนาน และมีความรักให้กับคนอื่นได้ และเป็นที่ชอบพอกับผู้คนที่พบเห็น ซึ่งผู้วิจัยคิดว่า กลุ่มที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อย ไม่จำเป็นต้องมีบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบทั้งห้าด้าน แตกต่างกันหรือไม่เหมือนกันทั้งหมดทุกด้าน ดังแสดงให้เห็นในงานวิจัยของผู้วิจัยว่าอย่างน้อยบุคลิกภาพแสดงตัวของกลุ่มที่มีความสุขในชีวิตสมรสก็เหมือนกัน ส่วนบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบอีก 4 ด้าน คือ บุคลิกภาพห้วนไหว บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพมีสติ บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพเปิดกว้างนั้น ไม่มีความสัมพันธ์กันกับทัศนคติด้านความรักของกลุ่มที่มีความสุขในชีวิตสมรสน้อย ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

การวิเคราะห์เพิ่มเติมจากสมมติฐาน

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ ทัศนคติด้านความรัก และลักษณะทางชีวสังคมที่สามารถความสุขในชีวิตสมรสอย่างน้อย 1 ตัวแปร

ตัวแปรบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบทัศนคติด้านความรัก และลักษณะทางชีวสังคมที่สามารถทำนายความสุขในชีวิตสมรสของสามีและภรรยา พบว่า มีตัวแปรทำนาย 2 ตัวแปรที่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 คือ ทัศนคติด้านความรัก และบุคลิกภาพอ่อนโยน โดยทัศนคติด้านความรักเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ สามารถทำนายความสุขในชีวิตสมรสของสามีและภรรยาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ร้อยละ 59.40 ค่าการเปลี่ยนแปลงจากตัวแปรอื่น ๆ ที่ทำให้เกิดความสุขในชีวิตสมรสของกลุ่มได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ร้อยละ 59.20 และตัวแปรด้านบุคลิกภาพอ่อนโยน ซึ่งสามารถรวมกันกับทัศนคติด้านความรัก ทำนายความสุขในชีวิตสมรสของสามีและภรรยาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ร้อยละ 62.30 ค่าการเปลี่ยนแปลงจากตัวแปรอื่น ๆ ที่ทำให้เกิดความสุขในชีวิตสมรสของกลุ่มได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ร้อยละ 61.90

จากสมมติฐานที่คาดว่า เพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัว รายได้ใช้เลี้ยงคนในครอบครัว อายุการแต่งงาน บุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ บุคลิกภาพ ห้วนไหว บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติ และทัศนคติด้านความรัก สามารถร่วมกันทำนายความสุขในชีวิตสมรสของคู่สมรสได้นั้น จากการวิเคราะห์พบว่ามีตัวแปรที่สามารถทำนายได้เพียง 2 ตัวแปรเท่านั้น ได้แก่ ทัศนคติด้านความรัก และบุคลิกภาพอ่อนโยน ส่วนเพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัว รายได้ใช้เลี้ยงคนในครอบครัว อายุการแต่งงาน บุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ บุคลิกภาพ ห้วนไหว บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพมีสติ ไม่สามารถทำนายความสุขในชีวิตสมรสของคู่สมรสได้

เนื่องจากทัศนคติด้านความรัก ซึ่งประกอบไปด้วย องค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจเชิงประมาณค่า ด้านความรู้สึกและด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่สุดของสามิและภรรยาที่จะต้องมีความรักเป็นพื้นฐาน คือ จะต้องมีการอุทิศตนต่อกัน ความผูกพัน ความสนิทสนมอย่างลึกซึ้ง การมองเห็นคุณค่าของส่วนดีของอีกฝ่ายหนึ่ง ความอดทน การให้อภัย และก็มีความรักให้แก่กัน ซึ่งคู่สมรสมีพื้นฐานด้านความรักให้แก่กันแล้ว ชีวิตสมรสต้องมีความสุขอย่างแน่นอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไชยยันต์ สุขบาล (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการรับรู้ถึงความรักความห่วงใยจากสามิกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของภรรยาในสังคม ชนบท อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด ก็ได้กล่าวว่า การรับรู้ความรัก ความห่วงใยจากสามิ บุคลิกภาพของภรรยา ความคล้ายคลึงของปัจจัยทางสังคมและรายได้ของครอบครัว มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของภรรยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .7444$) และงานวิจัยของ Sternberg (1986) พบว่า ความคล้ายคลึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการพัฒนาด้านความรักคู่ที่มีลักษณะการพัฒนาด้านความรักดังกล่าว พวกเขาจะมีความสุขมากกว่าคู่ที่ไม่ค่อยมีองค์ประกอบคล้ายคลึงกัน และกระบี่ ชลวิทย์ (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องครอบครัวที่มีคุณภาพในทรศนะของพนักงานธนาคารทหารไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ต่อครอบครัวที่มีคุณภาพพบว่า ทัศนะด้านความรักใคร่ กลมเกลียวสมานฉันท์ ช่วยเหลือเกื้อกูล เอื้ออาทร มีการพูดให้เกิดความเข้าใจ ซึ่งกันและกัน แก้ปัญหาจนสำเร็จลุล่วง เมื่อผู้ใดประสบปัญหาให้มีการให้กำลังใจ และเมื่อผู้ใดในครอบครัวมีความขัดแย้งต้องมีการให้อภัยซึ่งกันและกัน มีความเห็นด้วยมากที่สุด ซึ่งในภาพรวมมีทัศนะอยู่ในระดับสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (อุไรวรรณ เหล่าเรือง. 2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจในเขตกองบังคับการตำรวจนครบาล 7 พบว่า มีบุคลิกภาพอย่างน้อย 3 องค์ประกอบที่สามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ คือ บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบและบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน โดยมีเปอร์เซ็นต์การทำนายอยู่ระหว่าง 41.2 – 49.8

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอในการนำผลจากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์

1. ในการวิจัยครั้งนี้ ผลการวิจัย พบว่า คู่สมรสที่มีความสุขมากในชีวิตสมรสมีบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเปิดกว้าง บุคลิกภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพมีสติ มีความเหมือนกัน คือ มีสหสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งหมายความว่า คู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสมาก ย่อมต้องมีความคล้ายคลึงกัน ทางด้านบุคลิกภาพ ถึงผลของการวิจัยที่ได้ผลออกมา ซึ่งคู่สมรสคู่นั้น มีความคล้ายคลึงกันทางด้านบุคลิกภาพมากเท่าใด ย่อมหมายถึงว่าคู่สมรสคู่นั้นน่าจะมีความสุขในชีวิตสมรสมากต่างไปจากคู่สมรสที่มีบุคลิกภาพด้านต่างๆ แตกต่างกัน และในขณะเดียวกัน คู่ที่มีความสุขในชีวิตสมรสมากก็มีทัศนคติด้านความรักเหมือนกันดังผลจากงานวิจัยของข้าพเจ้า และคู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสมากนั้น บุคลิกภาพบางด้านก็มีความสอดคล้องไปในทางเดียวกันกับทัศนคติด้านความรัก ถึงผลงานวิจัยของข้าพเจ้าได้ยืนยันแล้ว ซึ่งจะเห็นได้ว่าคู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสมากนั้น จะมีลักษณะทางด้านบุคลิกภาพและทัศนคติด้านความรัก สอดคล้องกันด้วย ฉะนั้น ทั้งบุคลิกภาพและทัศนคติด้านความรักที่สอดคล้องกัน จำเป็นต่อความสุขในชีวิตของคู่สมรสทุกๆ คู่ คู่สมรสทุกๆ คู่ ควรที่จะต้องพยายามที่จะต้องสำรวจตัวเองตลอด และมีการปรับปรุงพัฒนาบุคลิกภาพและทัศนคติของตนเอง เพื่อที่จะได้มีชีวิตสมรสที่มีความสุข
2. ในทางกลับกัน คู่สมรสที่มีความสุขปานกลาง และมีความสุขน้อยนั้น และก็ควรที่จะหมั่นสำรวจตัวเองอยู่เสมอและพยายามที่จะปรับตัวเข้าหากันและกัน สำหรับคู่สมรสที่มีความสุขมากอยู่แล้วนั้นก็ควรที่จะรักษามาตรฐานที่ดีที่มีอยู่ต่อไป
3. สำหรับบุคคลที่กำลังศึกษาดูใจกันและกันอยู่ และผู้ที่กำลังจะสมรส ก็ควรที่จะให้ความสำคัญ และพิจารณาคูณสมบัติของกันและกันทางด้านบุคลิกภาพหลายๆ ด้าน และทัศนคติด้านความรักเป็นพื้นฐานในการที่จะมีชีวิตสมรสที่มีความสุขต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรจะศึกษาทัศนคติด้านความรักในระดับที่กว้างขึ้น คือ มีกลุ่มตัวอย่างให้มากที่สุด เพื่อเป็นเครื่องยืนยันในผลของการวิจัย และทำให้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้นกว่าเดิม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงสาธารณสุข กองสุขภาพกรมการแพทย์. (ม.ป.ป.) สุขภาพจิต 11.
- กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต. (2546). คู่มือการส่งเสริมคุณภาพชีวิตสมรสในครอบครัว สำหรับประชาชน. กระทรวงฯ.
- กนิษฐา บุญยัง. (2540). ศึกษาความพึงพอใจในชีวิตสมรส : กรณีศึกษาประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการ. สศ.ม. (การจัดการโครงการสวัสดิการสังคม). กรุงเทพฯ : มหาลัยหัวเจียวเฉลิมพระเกียรติ. ถ่ายเอกสาร.
- เกสรี โปรตธนสาร. (2546). ปัจจัยทางชีวสังคม โอกาสในการสร้างมิตรภาพและสุขภาพจิต ที่มีต่อทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสารแห่งประเทศไทย. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กระบี่ ชลวิทย์. (2543). ครอบครัวที่มีคุณภาพในทัศนของพนักงาน ธนาคารทหารไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ สศ.ม. (การบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- กฤติกา หล่อวัฒนาวงศ์. (2547). การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพ ตามแนวคิดห้าองค์ประกอบ เชาวน์อารมณ์ตามแนวคิดไกลแมนและความพึงพอใจในลักษณะงานของผู้ปฏิบัติงาน ฝ่ายขาย ของโรงแรมในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ สศ.ม. (จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ขวัญชัย มโนแก้ว . (2544). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความมั่นคงในชีวิตสมรสของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 2. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมวิทยาประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- จันทร์เพ็ญ คุปต์กาญจนกุล. (2526). ตัวแบบสมมุติฐานความพึงพอใจในชีวิตสมรส. กรุงเทพฯ : คณะสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จัสมิน สุวรรณชีพ. (2544). การศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารเพื่อลดความขัดแย้งของคู่สมรส. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จารุวรรณ ชูปวา. (2541). ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง สัมพันธ์ภาพระหว่างคู่สมรสและการแสดงบทบาทการเป็นบิดาของคู่สมรสมารดาวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ พย.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

- จุฑานาฏ ผดุงเจริญ. (2543). อิทธิพลของรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวที่มีต่อทัศนคติในการเลือกคู่ครองและการสมรส. ศึกษาเฉพาะนักศึกษาปริญญาโท ของมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- เชาวลิต สถากร. (2544). ความสัมพันธ์ของหลักทศ 6 กับความรัก และความผูกพันของคู่สมรสของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินของบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- จรัญญา นิลแพทย์. (2541). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารด้านเนื้อหาบันเทิงและบุคคลในวงการบันเทิงที่มีต่อทัศนคติในเรื่อง ความรักและเพศสัมพันธ์ของเด็กวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (สื่อสารมวลชน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ชิตาพร เลียงวิจิตรง. (2545). ลักษณะของบุคลิกภาพที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานและอัตราการขาดงาน : ศึกษาเฉพาะกรณีบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ไชยยันต์ สุขบาล. (2538). การรับรู้ถึงความรัก ความห่วงใยจากสามีกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของภรรยาในชนบท อำเภอบางแพ จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (ภาคจิตเวชศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐพร ลัธยาพร. (2535). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับความพึงพอใจในงานของพยาบาล โรงพยาบาลของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร. : วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ทวีพร มั่นชวนนท์. (2542). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับความพึงพอใจในงานของข้าราชการตำรวจสังกัดสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการตำรวจ. วิทยานิพนธ์ วท.บ. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- นวลละอ อสุภาผล. (2527). ทฤษฎีบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ประมวลศิลป์.
- นวลละอ อสุภาผล. (2534). ผลการฝึกทักษะในการรับวัฒนธรรมที่มีต่อคุณลักษณะของนักเรียนนายร้อยตำรวจ. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิยม บุญมี. (2534). ครอบครัวสัมพันธ์. กรุงเทพฯ : คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- นทกานต์ วงษ์ปัญญา. (2542). ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในชีวิตสมรสกับความไว้วางใจคู่สมรส. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นันทนา วุฒิไกรจารี. (2544). การศึกษาปัจจัยก่อนสมรส ปัจจัยการเลือกคู่ครองและทัศนคติต่อการสมรสระหว่างแรงงานที่จดทะเบียนสมรสและไม่จดทะเบียนสมรส. ศึกษากรณีแรงงานในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาการจัดการโครงการสวัสดิการสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญประครอง ภาณุรัตน์. (2531). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความไม่มั่นคงในชีวิตสมรส : ศึกษากรณีที่สมรสแล้ว ภาครัฐบาล, รัฐวิสาหกิจ และเอกชน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- เพ็ญศรี พิชัยสนธิ. (2535). "ความผูกพันรักใคร่ในครอบครัว," สมาคมคหเศรษฐศาสตร์.บท ความจากการสัมมนาหอกรรมศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : สมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ไพฑูรย์ เครือแก้ว. (2518). ลักษณะและสังคมไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3 . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บริษัทพิช จำกัด.
- งามตา วณิชานนท์, และคณะ. (2545). การวิจัยเพื่อสร้างระบบดัชนีคุณภาพชีวิตสมรสในครอบครัวไทย. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วรรณภา ลำเจียกเทศ. (2530). แนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ในครอบครัวในทัศนะของสตรีที่สมรสแล้ว. ศึกษาเฉพาะกรณีสตรีที่มารับบริการจากศูนย์วิจัยการวางแผนครอบครัวโรงพยาบาลศิริราช .วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- วรารัตน์ กิติรักษนนท์. (2536). ความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในชีวิตสมรส พฤติกรรมเผชิญความเครียด ปัจจัยบางประการทางชีวสังคมสิ่งแวดล้อม และบุคลิกภาพของสตรีที่สมรสแล้ว. ปรินญาณิพนธ์ กศม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วาริน เทพยายน. (2542). ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะบุคลิกภาพ ความพึงพอใจในความสัมพันธ์กับรูปแบบความรักของคู่รัก. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วิภาดา สำราญทรัพย์สิน. (2546). ปัจจัยทางชีวสังคมและบุคลิกภาพ เก็บตัว แสดงตัว กับทัศนคติในการมีคู่ครอง ของพนักงาน เอกชนด้านสื่อสารเทคโนโลยี. สารนิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร

- วิโรจน์ ดัดโล . ร.ด.ท. (2544). การศึกษาสัมพันธภาพระหว่างบุคลิกภาพ ลักษณะครอบครัว ปฏิสัมพันธ์ในครอบครัว และความสำเร็จ ในชีวิตสมรสของข้าราชการตำรวจ ชั้นประทวน ฝ่ายป้องกันการปราบปราม ตำรวจภูธร จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์. ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริสุข ยินหาญ. (2534). แบบแผนกสนเลือกคู่ครอง : ศึกษาเฉพาะประชากรในเขต กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สินวล จำคำ. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้วงค์ประกอบกับวิธีเผชิญความเครียด ปริญญาโท กศม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุภาพร วิวัฒน์อัศวิน. (2546). ปัจจัยทางชีวสังคม อัตมโนทัศน์และความฉลาดทางอารมณ์กับ ทศนคติในการมีคู่ครองของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิม พระเกียรติ. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- รสนา กุลรัตน์ และคณะ. (ม.ป.ป.). คู่มือการให้การปรึกษาแบบกลุ่มสำหรับสตรีที่มีปัญหาชีวิต สมรส. ม.ป.พ.
- รุจิเรข แพทย์คุณ. (2546). ปัจจัยทางชีวสังคม และสัมพันธภาพของพ่อกับแม่และพ่อแม่ลูก ที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานบริษัทไทย แอร์พอร์ท กราวด์ เซอร์วิส จำกัด. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- ทิมมพร ศรีสังข์.ว่าที่ พ.ต.ต. (2539). ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของข้าราชการตำรวจใน เมืองพัทยา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมวิทยาประยุกต์). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักนายกรัฐมนตรีคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). ครอบครัว. ม.ป.พ.
- สมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์. (ม.ป.ป.). ครอบครัวสัมพันธ์. ม.ป.พ.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. (ม.ป.ป.). จิตวิทยาวัยรุ่น และการบำบัดคู่สมรส.
- อุบลรัตน์ พิชญ์ชนะนนท์. (2531). คุณภาพชีวิตสมรส : ศึกษากรณีข้าราชการสังกัด กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- อุไรวรรณ เหล่าเรือง. (2547). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของตำรวจในเขตกองบังคับการตำรวจนครบาล 7. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- อัมพล สุอำพัน. (2535). จิตวิทยากับการดำรงชีวิตประจำวัน ในสาขาวิชา คหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. เอกสารการสอนชุดวิชาจิตวิทยาทั่วไป . มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- เอมอร มณีวัฒนา. (2538). สัมพันธ์ภาพกับคุณภาพชีวิตของคู่สมรส. วิทยานิพนธ์. วท.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and Loss*. New York : Basic Books.
- Erickson, R.J. (1993, November). *Reconceptualizing Family Work : The Effect of Emotion Work on Perception of Marital Quality*. *Journal of Marriage and the Family*. 55(9) : 204-214.
- Gay, J. (1981). (1981, November-December) "A Conceptual Framework of Bonding," *Journal of Obstetrics Gynecologic and Neonatal Nursing*. 440-441.
- Hawkins, J.L. (1968). *Association between companionship, hostility and marital satisfaction*. *J. of marriage and family* 30 (11).
- Lewis, R.A. and F.B. Spanier. (1979). *Contemporary Theories about the Family*. New York : The Free Press.
- McAdam .(1992). *The Five-Factor Model in personality : A critical Appraisal*. *Journal of Psychology*.
- White, Jason kent. (2003). "The Five Factor Model personality variables and relationship variables :A study of associations," PhD PSYCHOLOGY, GENERAL . TEXASTECH UNIVERSITY

ภาคผนวก

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลรายละเอียดส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

เป็นแบบสอบถามข้อมูลรายละเอียดส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยสอบถามเกี่ยวกับเพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้รวมของครอบครัว อายุ การแต่งงาน

แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง : โปรดตอบแบบสอบถามต่อไปนี้โดยทำเครื่องหมาย/ในช่องว่างที่เป็นคำตอบของท่าน หรือกรอกข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้

1. เพศ
☐ ชาย ☐ หญิง
2. สถานภาพ
☐ คู่ ☐ หย่า ☐ โสด
3. อายุ.....ปี
4. ระดับการศึกษา
☐ มัธยมศึกษาตอนต้น
☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย
☐ ปวช.
☐ ปวส.
☐ปริญญาตรี
☐ปริญญาโท
☐ สูงกว่าปริญญาโท
5. อาชีพ
☐ รับราชการ ☐ พนักงานบริษัท ☐ ค้าขาย
6. รายได้ทั้งสิ้นของครอบครัวของข้าพเจ้าประมาณ เดือนละ
☐ 10,000 บาท
☐ 10,001- 20,000 บาท
☐ 20,001 บาทขึ้นไป
 และรายได้ข้างต้นใช้เลี้ยงดูคนในครอบครัว.....คน
7. อายุการแต่งงาน
☐ 2-3 ปี
☐ 4-5 ปี
☐ 6-7 ปี
☐ 7 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบวัดความสุขในชีวิตสมรส.

คำชี้แจงในการตอบ

แบบสำรวจนี้มีคำถามทั้งหมด 40 ข้อ ขอให้ท่านอ่านไปที่ละข้ออย่างช้า ๆ ให้เข้าใจ แล้วพิจารณาว่าคำถามเหล่านั้นตรงกับ ความรู้สึก ความคิดเห็น หรือการกระทำของท่านเพียงใดในคำตอบที่มีให้เลือก 5 คำตอบ คือ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง ไม่จริงมาก ไม่จริงมากที่สุด เมื่อท่านเลือกคำตอบที่เหมาะสมได้แล้ว ให้ขีดเครื่องหมาย(✓) ในข้อที่ตรงกับคำถามที่ท่านเลือกเพียงแห่งเดียว

แบบสำรวจนี้มี 40 ข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ โดยเลือกคำตอบที่ตรงกับการกระทำของท่านมากที่สุด

ลักษณะของพฤติกรรม	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงปานกลาง	ไม่จริงมาก	ไม่จริงมากที่สุด
1.ท่านรู้สึกมีความสุขเมื่อได้อยู่ใกล้ชิดกับคู่สมรส					
2.ท่านจะคิดถึงคู่สมรสของท่านเสมอเมื่อต้องอยู่ห่างไกลกัน					
3.ท่านยินยอมเสียสละความสุขของท่านเพื่อให้คู่สมรสมีความสุข					
4.ท่านมีความสุขผูกพันกับคู่สมรสตลอดเวลา					
5.ท่านและคู่สมรสมีกิจกรรมร่วมกันอยู่เสมอ เช่น เล่นกีฬา ท่องเที่ยว					
6.ท่านและคู่สมรสมีความสุขที่จะพูดคุยเรื่องต่าง ๆ ร่วมกัน					
7.ท่านและคู่สมรสมักจะไปเยี่ยมญาติผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายด้วยกันเสมอในโอกาสต่าง ๆ เช่นวันปีใหม่ ฯลฯ					
8.ท่านพร้อมที่จะอยู่เคียงข้างกับคู่สมรสไม่ว่าจะสุขหรือทุกข์					
9.ท่านมีความพอใจที่จะมีเพศสัมพันธ์กับคู่สมรสของท่านเท่านั้น					

ลักษณะของพฤติกรรม	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงปานกลาง	ไม่จริงมาก	ไม่จริงมากที่สุด
10.ท่านรู้สึกไม่สบายใจเมื่อทราบว่าคู่สมรสของท่านไม่มีความสุขในการมีเพศสัมพันธ์					
11.ท่านและคู่สมรสมีความปรารถนาทางเพศในระดับใกล้เคียงกัน					
12.ท่านมีความสุขและพึงพอใจที่มีเพศสัมพันธ์กับคู่สมรสของท่าน					
13.ท่านคิดว่าคู่สมรสฝ่ายชายควรมีลักษณะเป็นผู้นำของครอบครัว					
14.ท่านคิดว่าคู่สมรสฝ่ายหญิงควรมีลักษณะเอื้ออาทรต่อความทุกข์และความต้องการของฝ่ายชาย					
15.ท่านคิดว่าการตัดสินใจบางเรื่องบางอย่างในครอบครัว บางเรื่องเป็นหน้าที่ของสามี บางเรื่องเป็นหน้าที่ของภรรยา					
16.ท่านมีความสุขพึงพอใจในบทบาทและหน้าที่ของท่านที่มีต่อคู่สมรส					
17.ท่านใช้คำพูดตรงไปตรงมากับคู่สมรสของท่าน					
18.ท่านจะพุดคุยและทำความเข้าใจเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นกับคู่สมรส					
19.ท่านยินดีรับฟังปัญหาของคู่สมรส					
20.ท่านพุดคุยกับคู่สมรสด้วยคำพูดที่ทำให้เขาพึงพอใจ					
21.ท่านจะสงบอารมณ์โกรธเสียก่อนแล้วจึงทำความเข้าใจในปัญหากับคู่สมรส					

ลักษณะของพฤติกรรม	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงปานกลาง	ไม่จริงมาก	ไม่จริงมากที่สุด
22.ท่านไม่นำปัญหาเล็กๆ น้อย ๆ มาให้คู่สมรสเป็นกังวล					
23.ท่านอารมณ์เสื่อง่ายกับคู่สมรสแม้เป็นเรื่องเล็กน้อย					
24.ท่านสามารถควบคุมความไม่พอใจในคู่สมรสของท่านได้					
25.ท่านสนใจในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา					
26.ท่านทำบุญด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งในวันสำคัญทางศาสนา					
27.ท่านใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการดำเนินชีวิต					
28.ท่านสนับสนุนคู่สมรสในการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา					
29.ท่านยินดีที่จะเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อคู่สมรสของท่าน					
30.ท่านไม่ลืมวันสำคัญของคู่สมรสและแสดงพฤติกรรมที่ดี เช่นมอบของขวัญเป็นต้น					
31.ท่านเต็มใจช่วยเหลือในสิ่งที่คู่สมรสร้องขอ					
32.ท่านคิดว่าการให้ของขวัญในวันสำคัญ เช่น วันครบรอบแต่งงาน หรือวันอื่น ๆ เป็นสิ่งที่ไร้สาระ					
33.ท่านไม่มีความลับกับคู่สมรสของท่าน					
34.ท่านบอกถึงความรู้สึกของท่านต่อคู่สมรส					

ลักษณะของพฤติกรรม	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงปานกลาง	ไม่จริงมาก	ไม่จริงมากที่สุด
35.ท่านเปิดโอกาสให้คู่สมรสของท่านแสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้งกับท่านได้					
36.ท่านเข้าใจภาษาท่าทางที่แสดงออกทางอารมณ์ของคู่สมรสของท่าน					
37.ท่านเอาใจใส่ดูแลเมื่อคู่สมรสของท่านเจ็บป่วย					
38.ท่านแสดงกิริยาต่าง ๆ ที่เปิดเผยถึงความรัก ความผูกพันที่มีต่อกัน					
39.ท่านเอาใจใส่ห่วงใยในทุกข์สุขของคู่สมรสท่านอย่างสม่ำเสมอ					
40.ท่านดูแลสุขภาพคู่สมรสของท่านเสมอ					

ตอนที่ 3 แบบวัดบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ

คำชี้แจงในการตอบ

โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อต่อไปนี้ว่าเป็นจริงสำหรับท่านเพียงไร แล้วทำเครื่องหมาย (✓) ในช่องว่างหลังข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด โดยในแต่ละข้อมีเพียงคำตอบเดียว และกรุณาตอบทุกข้อ

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		จริงมาก ที่สุด	จริงมาก	จริงปาน กลาง	ไม่จริง	ไม่จริง มากที่สุด
1	ข้าพเจ้าเป็นคนไม่วิตกกังวล					
2	ข้าพเจ้าชอบที่จะมีคนอยู่รอบข้าง					
3	ข้าพเจ้าไม่ชอบเสียเวลาที่จะเพื่อฝัน					
4	ข้าพเจ้าพยายามให้เกียรติต่อทุกคนที่ ข้าพเจ้าพบ					
5	ข้าพเจ้าเก็บรักษาของส่วนตัวให้สะอาด เรียบร้อย					
6	บ่อยครั้งที่ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณค่าตนเองต่ำต้อย กว่าผู้อื่น					
7	ข้าพเจ้าหัวเราะได้ง่าย					
8	เมื่อข้าพเจ้าพบวิธีที่จะทำบางสิ่งบางอย่าง ถูกต้อง ข้าพเจ้าจะยึดวิธีนั้นไว้ตลอด					
9	บ่อยครั้งที่ข้าพเจ้าได้แย้งกับคนในครอบครัว และเพื่อนร่วมงาน					
10	ข้าพเจ้าสามารถกำหนดความก้าวหน้า ของการทำงาน และทำงานนั้นเสร็จตาม เวลาได้เป็นอย่างดี					
11	บางครั้งเมื่อตกอยู่ในภาวะเครียดมาก ๆ ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตัวเองจะแยกออกเป็น เสี่ยง ๆ					

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		จริงมาก ที่สุด	จริงมาก	จริงปาน กลาง	ไม่จริง	ไม่จริง มากที่สุด
12	ข้าพเจ้าเป็นคนที่มีความสุข และไม่เคร่ง เครียด					
13	ข้าพเจ้ามีความซาบซึ้งในงานศิลปะและ ธรรมชาติ					
14	บางคนคิดว่าข้าพเจ้าเป็นคนเป็นแก๊ตัว และถือตัวเองเป็นใหญ่					
15	ข้าพเจ้าไม่ใช่คนละเอียดถี่ถ้วน					
16	ข้าพเจ้าแทบจะไม่เคยรู้สึกโดดเดี่ยวหรือ อ้างว้าง					
17	ข้าพเจ้าชอบที่จะพูดคุยกับคนทั่วไป					
18	การให้ผู้เรียนฟังข้อความที่มีข้อโต้แย้งกัน จะทำให้เกิดความสับสน และเข้าใจผิดได้					
19	ข้าพเจ้าชอบการร่วมมือกับผู้อื่นมากกว่า การแข่งขัน					
20	ข้าพเจ้าพยายามปฏิบัติงานที่ได้รับมอบ หมายอย่างตั้งใจ					
21	บ่อยครั้งที่ข้าพเจ้ารู้สึกถึงเครียดและตื่น เต้น					
22	ข้าพเจ้าชอบที่จะอยู่ในที่ที่มีกิจกรรมทำ					
23	บทกวีมีอิทธิพลต่อข้าพเจ้าเล็กน้อยหรือ ไม่มีเลย					
24	ข้าพเจ้ามีแนวโน้มที่จะเยาะเย้ยและสงสัย ในเจตนาของผู้อื่น					
25	ข้าพเจ้ามีเป้าหมายชัดเจน และมีการ ปฏิบัติสู่เป้าหมายอย่างเป็นขั้นตอน					

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		จริงมาก ที่สุด	จริงมาก	จริงปาน กลาง	ไม่จริง	ไม่จริง มากที่สุด
26	บางครั้งข้าพเจ้ารู้สึกไร้คุณค่าอย่างสิ้นเชิง					
27	ปกติแล้วข้าพเจ้าชอบทำงานตามลำพัง					
28	บ่อยครั้งที่ข้าพเจ้าชอบลองอาหารใหม่ ๆ หรืออาหารต่างชาติ					
29	ข้าพเจ้าเชื่อว่าคนส่วนมากจะเอาเปรียบ ถ้าเปิดโอกาสให้เขา					
30	ข้าพเจ้ามักเสียเวลานานกว่าจะเริ่มงานได้ อย่างจริงจัง					
31	ข้าพเจ้าแทบไม่เคยรู้สึกกลัว หรือตื่นเต้น					
32	บ่อยครั้งที่ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองเต็มไปด้วย พลังมากจนอยากจะแสดงออกมา					
33	ข้าพเจ้ามักจะไม่มีสังเกตอารมณ์หรือความ รู้สึกที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ต่าง ๆ					
34	คนส่วนมากที่ข้าพเจ้ารู้สึกชอบข้าพเจ้า					
35	ข้าพเจ้าทำงานหนักเพื่อให้สำเร็จตามเป้า หมาย					
36	บ่อยครั้งที่ข้าพเจ้ารู้สึกโกรธกับการปฏิบัติ ของผู้อื่นที่มีต่อข้าพเจ้า					
37	ข้าพเจ้าเป็นคนร่าเริง และสดชื่น แจ่มใส					

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		จริงมาก ที่สุด	จริงมาก	จริงปาน กลาง	ไม่จริง	ไม่จริง มากที่สุด
38	ข้าพเจ้าเชื่อว่าเราควรจะรับฟังผู้นำทางศาสนาในการตัดสินใจเรื่องศีลธรรมโดยไม่มีข้อโต้แย้ง					
39	บางคนคิดว่าข้าพเจ้าเป็นคนที่เย็นชาและคิดเกี่ยวกับผลได้ผลเสีย					
40	เมื่อข้าพเจ้ามีข้อผูกพันเรื่องใด ข้าพเจ้าก็จะยึดถือตลอดไป					
41	บ่อยครั้งเมื่อมีสิ่งใดไม่เป็นไปตามความคาดหมาย ข้าพเจ้ารู้สึกท้อแท้และอยากยอมแพ้					
42	ข้าพเจ้าไม่ใช่เป็นคนที่มองโลกในแง่ดี มีความสุข					
43	บางครั้งเมื่อข้าพเจ้ากำลังอ่านบทกวี หรือดูงานศิลปะ ข้าพเจ้ารู้สึกสะท้านหรือตื่นเต้น					
44	ข้าพเจ้าเป็นคนหัวแข็งและมีทัศนคติที่มั่นคง					
45	บางครั้งข้าพเจ้าไม่ใช่คนที่น่าพึงพา หรือไว้วางใจได้อย่างที่ควรจะเป็น					
46	ข้าพเจ้าไม่ค่อยมีความรู้สึกเศร้าโศกหรือซึมเศร้า					
47	ชีวิตของข้าพเจ้าเต็มไปด้วยกิจกรรม					
48	ข้าพเจ้ามีความสนใจเรื่องธรรมชาติของจักรวาลและมนุษย์น้อยมาก					
49	ข้าพเจ้ามักจะคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น					

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		จริงมาก ที่สุด	จริงมาก	จริงปาน กลาง	ไม่จริง	ไม่จริง มากที่สุด
50	ข้าพเจ้าเป็นคนที่มึนงง และมักทำงานให้เสร็จเสมอ					
51	บ่อยครั้งที่ข้าพเจ้าแก้ปัญหาตนเองไม่ได้ และต้องการให้ผู้อื่นมาช่วย					
52	ข้าพเจ้าเป็นคนที่กระตือรือร้นอย่างมาก					
53	ข้าพเจ้ามีความอยากรู้อยากเห็นในเรื่องที่ ประเทืองปัญญา					
54	ถ้าข้าพเจ้าไม่ชอบใคร ข้าพเจ้าจะแสดงให้ คนนั้นรู้					
55	ดูเหมือนว่าข้าพเจ้าจะไม่เคยสามารถจัด ระเบียบให้ตนเองได้เลย					
56	ในบางครั้งข้าพเจ้ารู้สึกอับอายมาก จน อยากหลบหน้าผู้คน					
57	ข้าพเจ้าชอบที่จะดำเนินชีวิตตามแนวทาง ของตนเองมากกว่าที่จะนำผู้อื่น					
58	บ่อยครั้งที่ข้าพเจ้าสนุกกับทฤษฎีหรือ ความคิดที่เป็นนามธรรม					
59	ข้าพเจ้าจะจัดการให้ผู้อื่นทำตามความ ต้องการของข้าพเจ้า เมื่อมีความจำเป็น					
60	ข้าพเจ้ามุ่งสู่ความเป็นเลิศในทุกสิ่ง ที่ตนเองทำ					

คำชี้แจงสำหรับแบบสอบถาม ตอนที่ 4

คำชี้แจง

ข้อความแต่ละข้อ ต่อไปนี้เป็นเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติด้านความรักของกลุ่มสมรส ขอให้ท่านพิจารณาว่าตรงกับความรู้สึกนึกคิด หรือการกระทำของท่านเพียงไร โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องของคำถามที่มีให้เลือก คำตอบ ได้แก่ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง ไม่จริง ไม่จริงมากที่สุด ซึ่งตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด โดยแต่ละข้อขอให้ท่านทำเครื่องหมาย เพียงคำตอบเดียว และกรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

ข้อ	ข้อความ	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงปานกลาง	ไม่จริง	ไม่จริงมากที่สุด
1	ความรู้สึกผูกพันซึ่งกันและกันทำให้ชีวิตสมรสมีความสุข					
2	การมอบความรักให้กับคู่สมรสเป็นสิ่งที่ดี					
3	การทำกิจกรรมร่วมกัน ทำให้มีโอกาสนใกล้ชิดกันมากขึ้น					
4	การใช้ชีวิตร่วมกันกับคู่สมรสทำให้ท่านมีความสุข					
5	การมีเพศสัมพันธ์กับคู่สมรสทำให้ปลอดภัยจากโรคที่เกิดจากเพศสัมพันธ์					
6	การชื่นชมยินดีกับความสำเร็จบางประการของกลุ่มสมรสทำให้คู่สมรสคู่สมรสเกิดปมเด่น					
7	การเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันทำให้ความรักแน่นแฟ้นขึ้น					
8	ความห่วงใยเอื้ออาทรของกลุ่มสมรสทำให้ชีวิตไม่มีอิสระ					

ข้อ	ข้อความ	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงปานกลาง	ไม่จริง	ไม่จริงมากที่สุด
9.	การให้อภัยในความผิดพลาดของคู่สมรสเป็นสิ่งควรกระทำ					
10	การเป็นผู้ให้หรือผู้รับเพียงฝ่ายเดียวมักจะสร้างปัญหาความขัดแย้งในชีวิตสมรส					
11	ท่านพอใจในความผูกพันกับคู่สมรส					
12	ท่านภูมิใจในความรักที่คู่สมรสมีต่อท่าน					
13	ท่านภูมิใจที่ได้อยู่ใกล้ชิดกับคู่สมรส					
14	ท่านยินดีกับชีวิตสมรสในขณะนี้					
15	ท่านพอใจในการมีเพศสัมพันธ์กับคู่สมรส					
16	ท่านพอใจที่ได้รับคำชมเชยจากคู่สมรส					
17	ท่านรู้สึกเบื่อหน่ายที่จะต้องแสดงความเห็นอกเห็นใจคู่สมรสเมื่อเขาหัวแค้น					
18	ท่านห่วงใยเมื่อคู่สมรสของท่านมีปัญหา					
19	ท่านรู้สึกหงุดหงิดเมื่อคู่สมรสสร้างปัญหาเล็ก ๆ น้อย ๆ					
20	การเป็นผู้ให้หรือผู้รับเพียงฝ่ายเดียวตลอดเวลา ย่อมทำให้อีกฝ่ายหนึ่งไม่พอใจ					
21	ท่านมีความตั้งใจที่จะรักษาความผูกพันกับคู่สมรสไว้ตลอดไป					
22	ถ้าท่านเลือกคู่สมรสได้อีกครั้ง ท่านก็จะเลือกคู่สมรสในขณะนี้ของท่าน					

ข้อ	ข้อความ	จริงมาก ที่สุด	จริงมาก	จริงปาน กลาง	ไม่จริง	ไม่จริงมาก ที่สุด
23.	ท่านตั้งใจที่จะหาโอกาสทำกิจกรรม ร่วมกันกับคู่สมรส					
24	ท่านตั้งใจที่จะหาโอกาสทำกิจกรรม ร่วมกันกับคู่สมรส					
25	ท่านตั้งใจที่จะมีเพศสัมพันธ์กับคู่สมรส ของท่านคนเดียว					
26	ท่านพร้อมที่จะทำสิ่งที่คู่สมรสพอใจ					
27	ท่านพร้อมที่จะให้กำลังใจยามที่คู่ สมรสผิดหวัง					
28	ท่านตั้งใจจะดูแลและห่วงใยต่อคู่ สมรสตลอดไป					
29	ท่านพร้อมที่จะให้อภัยในความผิด พลาดบางประการของคู่สมรส					
30	ท่านพร้อมที่จะเป็นทั้งผู้ให้ความรัก และผู้รับความรักจากคู่สมรสตลอดไป					

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	กิตติพัฒน์ สุขประสิทธิ์
วัน เดือน ปีเกิด	16 มีนาคม 2516
สถานที่เกิด	165/25 ถนนท่าแฉลบ ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี 22000
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	230/1 ซอยกรุงธนบุรี 6 ถนนตากสิน เขตคลองสาน อำเภอคลองสาน กรุงเทพมหานคร 10600

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2539	นิเทศศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
พ.ศ. 2548	การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาพัฒนาการ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ